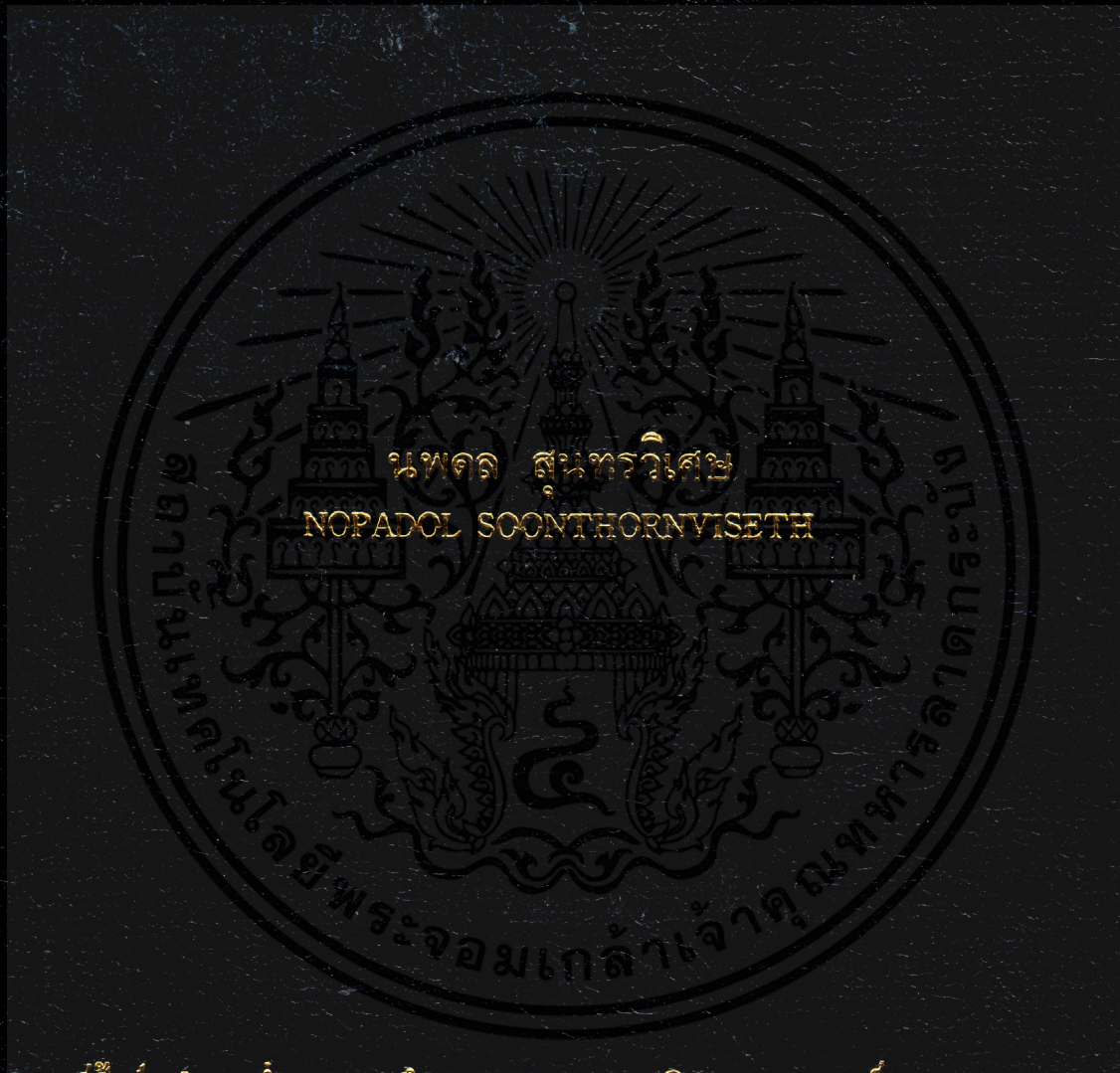

การพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนสันติชนสงเคราะห์

HOUSING DEVELOPMENT FOR SANTICHONSONGKOH COMMUNITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับสูงครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม

บัณฑิตวิทยาลัย

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2547

ISBN 974-9709-31-4

การพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนสันติชนสงเคราะห์

HOUSING DEVELOPMENT FOR SANTICHONSONGKOH COMMUNITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาสถาปัตยกรรม
บัณฑิตวิทยาลัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์โดยสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา หรือทำซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ISBN 974-9709-31-4

HOUSING DEVELOPMENT FOR SANTICHONGSONGKOH COMMUNITY

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENT FOR THE DEGREE OF
MASTER OF INDUSTRIAL EDUCATION IN ARCHITECTURE

SCHOOL OF GRADUATE STUDIES

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรใช้เฉพาะเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
2004

ISBN 974-9709-31-4

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่า COPYRIGHT 2004 ห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

SCHOOL OF GRADUATE STUDIES

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ใบรับรองวิทยานิพนธ์

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนสันติชนสงเคราะห์
HOUSING DEVELOPMENT FOR SANTICHONGSONGKOH COMMUNITY

ชื่อนักศึกษา นายนพดล สุนทรวิเศษ

รหัสประจำตัว 42064029

ปริญญา ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต

สาขาวิชา สถาปัตยกรรม

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ผศ.สุรศักดิ์ กังขาว

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม ดร.มาลัย จีรวัดนเกษตร์

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์		ลายมือชื่อ
ผศ.สุรศักดิ์	กังขาว	
ดร.มาลัย	จีรวัดนเกษตร์	
ผศ.สุทัศน์	จุฬามานี	
ผศ.สมพล	ดำรงเสถียร	
รศ.ดร.ปรียาพร	วงศ์อนุตรโรจน์	

วัน/เดือน/ปี ที่สอบ 17 พฤษภาคม 2547 เวลา 10.30 น. เป็นต้นไป
สถานที่สอบ ณ ห้องเรียนปริญญาเอก คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(ผศ.ดร.จารุวัตร เจริญสุข)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....๒๕.....เดือน.....กุมภาพันธ์.....พ.ศ.....๒๕๔๗.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น ไม่สามารถนำออกนอกห้องเรียนได้
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนสันติชนสงเคราะห์
นักศึกษา	นายนพดล สุนทรวิเศษ
รหัสประจำตัว	42064029
ปริญญา	ครุศาสตรบัณฑิตสาขารวมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	สถาปัตยกรรม
พ.ศ.	2547
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุรศักดิ์ กังขาว
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม	ดร. มาลัย จีร์วัฒนเกษตร

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพแวดล้อม ปัญหาและสาเหตุของปัญหา ตลอดจนความต้องการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย เพื่อเสนอรูปแบบที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับชุมชนสันติชนสงเคราะห์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสำรวจสภาพแวดล้อมและสอบถามหัวหน้าครอบครัวในชุมชนสันติชนสงเคราะห์ โดยใช้คำร้อยละเป็นสถิติที่ใช้ในการวิจัย

จากการสำรวจ และสัมภาษณ์พบว่า ชุมชนสันติชนสงเคราะห์ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ลักษณะที่อยู่อาศัยเป็นบ้านไม้ชั้นเดียวสภาพเก่า อาศัยอยู่ 1 ครอบครัว ในหลังคาเรือน ปัญหาในการอยู่อาศัยที่สำคัญคือ พื้นที่ใช้สอยมีขนาดเล็ก และไม่แยกเป็นสัดส่วน ไม่มีความสัมพันธ์กันของพื้นที่ใช้สอย ไม่มีระบบบำบัดน้ำเสีย แสงสว่างในชุมชนบางช่วงไม่เพียงพอ ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมคือ มีการใช้สารเสพติดในชุมชน รูปแบบของโรงเรียนสอนศาสนาไม่มีเอกลักษณ์ของศาสนาอิสลาม และมีขนาดเล็กไม่เพียงพอต่อการใช้งาน ทางด้านสภาพแวดล้อมกายภาพคือ ระยะห่างของที่อยู่อาศัยใกล้กัน ทางสัญจรมีขนาดเล็ก ไม่มีสวนพักผ่อนในชุมชน ไม่มีที่พักผ่อน และมีปัญหาน้ำท่วม เป็นผลมาจากที่อยู่อาศัยอยู่หน้าแนวเขื่อนกั้นน้ำ ทำให้เกิดความจำเป็นต้องย้ายแนวเขื่อนกั้นน้ำ เพื่อแก้ปัญหาน้ำท่วมและจัดการที่อยู่อาศัยให้มีพื้นที่ใช้สอยที่แยกเป็นสัดส่วนและสัมพันธ์กัน มีการวางผังในชุมชนเพื่อลดสารเสพติด มีโรงเรียนสอนศาสนาที่มีเอกลักษณ์ของศาสนาอิสลาม และเพียงพอต่อการใช้งาน

จากการวิจัยนี้พบประเด็นสำคัญ คือ ลักษณะที่อยู่อาศัยที่อยู่หน้าแนวเขื่อนกั้นน้ำไม่เหมาะสมกับชุมชนสันติชนสงเคราะห์ รูปแบบของโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามในชุมชนไม่มีความเป็นเอกลักษณ์ของศาสนาอิสลาม และที่อยู่อาศัยมีพื้นที่ใช้สอยไม่สัมพันธ์กันและไม่แยกเป็นสัดส่วน โดยขอเสนอรูปแบบที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมคือ ย้ายแนวเขื่อนกั้นน้ำให้อยู่ด้านหลังที่อยู่อาศัย และเสนอรูปแบบที่อยู่อาศัยที่มีพื้นที่ใช้สอยที่จำเป็น และแยกเป็นสัดส่วนมีความสัมพันธ์เชื่อมต่อกัน อีกทั้งยังมีความเป็นชุมชนที่มีเอกลักษณ์ในรูปแบบของศาสนาอิสลาม ซึ่งตรงกับชาวชุมชนสันติชนสงเคราะห์

Thesis Title	HOUSING DEVELOPMENT FOR SANTICHONSONGKOH COMMUNITY
Student	Mr. Nopadol Soonthornviseth
Student ID.	42064029
Degree	Master of Industrial Education
Programme	Architecture
Year	2004
Thesis Advisor	Assistant Professor Surasak Kangkao
Thesis Co-Advisor	Dr. Malai Gerawatanakaset

ABSTRACT

The purposes of this research were to study the environment of the Santichonsongkoh Community, and the problems and their causes and the need for accommodation so as to propose suitable residence. The tools used in this research were a checklist on environment and interviews with the family heads of the community. The data was analyzed in terms of percentage.

It was found that most of the residents were Muslims living in dilapidated one-storey wooden houses. There was one family in one house. One problem was that the functional areas were small and they were not clearly specified. In addition, the functional areas did not serve their purpose. There was no sewage treatment system and the lighting in some parts of the community was not adequate. Narcotic drugs affected some members of the community. Their school was not in line with Islamic principles and it was too small. In terms of physical conditions, the space between houses was small. The walkways were narrow and there was no place for outdoor relaxation. There was also no sites for collecting garbage before being taken away. Flooding is another problem resulting from its location in front of the dikes. To solve this problem, the residents would like to have the dikes moved. Furthermore, they would like to clearly assign the functional areas and draw up a community plan to help solve the drug problem. They would also like to build a real Islamic school.

The important issues found in this research were that the location of the community was not suitable and their community school did not represent an Islamic school. The functional areas in their houses did not serve their purpose or were not clearly specified. To solve the problems mentioned above, the dikes had to be moved and the functional areas had to be clearly located in line with Islamic principles.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะไม่สามารถสำเร็จลุล่วงได้ หากขาดความกรุณาอย่างดียิ่งจากบุคคล ซึ่งมีพระคุณหลายท่าน ดังต่อไปนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรศักดิ์ กังขาว อาจารย์ที่ปรึกษา และ ดร.มาลัย จีรวัดมนเกษตร อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม เป็นผู้ให้คำแนะนำและดูแลเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ในการจัดทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จ

ท่านประธานและคณะกรรมการทุกท่าน ที่ได้ให้เกียรติและเสียสละเวลาอันมีค่า เป็นคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ได้สละเวลาอันมีค่า ในการตรวจทานและแก้ไขแบบสอบถาม

และขอกราบขอบพระคุณ พ่อ แม่ ที่ให้กำเนิด และสั่งสอนให้ลูกเป็นคนดี ครู-อาจารย์ ทุกท่านที่มอบความรู้ติดตัว รวมถึงพี่ ๆ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ ที่ให้กำลังใจเสมอมา

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เกิดประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้อง ทั้งทางตรงหรือทางอ้อม ผู้วิจัยขอมอบความดีในครั้งนี้แก่ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง สถาบันอันทรงคุณค่า

นายพนตล สุนทรวิเศษ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	II
กิตติกรรมประกาศ	III
สารบัญ	IV
สารบัญตาราง	VIII
สารบัญภาพ	X
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.3 กรอบทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย.....	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
บทที่ 2 ทฤษฎีหลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
2.1 ประวัติชุมชน	8
2.2 ปัญหาน้ำท่วมกรุงเทพมหานคร	10
2.2.1 สถานการณ์	10
2.2.2 สาเหตุน้ำท่วม	11
2.2.3 วัตถุประสงค์การแก้ไขปัญหาน้ำท่วมเนื่องจากน้ำหนุน.....	14
2.2.4 เป้าหมายการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมเนื่องจากน้ำหนุน	14
2.2.5 อุปสรรคและปัญหาในการดำเนินการป้องกันน้ำท่วมเนื่องจากน้ำหนุน...15	
2.2.6 สรุปการปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมเนื่องจากน้ำหนุน ...	15
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับชุมชน.....	16
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย.....	17
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์	18

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้ใช้ภายในงานวิจัยเท่านั้น ไม่ควรเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต
หากมีการนำเอกสารนี้ไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต จะถือว่าผิดกฎหมาย

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.5.2 การใช้สอย.....	19
2.6 แนวความคิดเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชน.....	24
2.6.1 งานสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสังคมและเศรษฐกิจ.....	24
2.6.2 วิถีทางดำรงชีวิต มาตรฐานและระดับความเป็นอยู่พื้นฐานทางวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี.....	24
2.7 แนวคิดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมกายภาพ.....	25
2.7.1 สถาปัตยกรรมกับสภาพแวดล้อม.....	25
2.7.2 อิทธิพลของสภาพแวดล้อมกายภาพที่มีต่อพฤติกรรมมนุษย์.....	26
2.7.3 โครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมกายภาพ.....	26
2.7.4 การวิเคราะห์ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับสภาพแวดล้อมกายภาพ.....	32
2.7.5 ประเภทของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมกายภาพ.....	36
2.7.6 การออกแบบและวางแผนกับกระบวนการทางพฤติกรรม.....	39
2.7.7 การจัดวางตำแหน่งห้องให้สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมภายนอก.....	43
2.7.8 สภาพแวดล้อมและดินฟ้าอากาศ.....	44
2.7.8.1 การกำหนดตำแหน่งที่ตั้งของอาคารลงในที่ดินที่จะทำการก่อสร้าง.....	45
2.7.8.2 การพิจารณาสิ่งแวดล้อมข้างเคียง.....	46
2.7.8.3 การออกแบบรูปทรงของตัวอาคารและการจัดเนื้อที่ใช้สอยภายใน.....	47
2.7.8.4 การเจาะช่องบนผนังอาคาร การกันแดด และการควบคุมอุณหภูมิภายใน.....	48
2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	50
2.8.1 ที่อยู่อาศัยบริเวณแนวคันกันน้ำของกรุงเทพมหานครริมแม่น้ำเจ้าพระยา	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้
ผังธนบุรี: การศึกษาผลกระทบและแนวทางการแก้ปัญหา..... 50

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.8.2 การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับชุมชนแออัดริมคลองใน กรุงเทพมหานคร.....	51
2.9 ข้อกำหนดการใช้ที่ดิน.....	52
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	53
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	53
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	53
3.2.1 การสร้างเครื่องมือ.....	54
3.2.2 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	54
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	54
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้.....	55
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป.....	56
4.2 ผลการศึกษาสภาพแวดล้อมของชุมชนสันติชนสงเคราะห์.....	58
4.2.1 สภาพแวดล้อมทางด้านพฤติกรรม.....	58
4.2.1.1 สภาพแวดล้อมทางด้านพฤติกรรม (ที่อยู่อาศัย).....	58
4.2.1.2 สภาพแวดล้อมทางด้านพฤติกรรม (ชุมชน).....	60
4.2.2 สภาพแวดล้อมทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม.....	63
4.2.3 สภาพแวดล้อมทางด้านสภาพแวดล้อมกายภาพ.....	64
4.3 ผลการศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการอยู่อาศัย.....	67
4.3.1 ปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการอยู่อาศัยทางด้านพฤติกรรม.....	67
4.3.2 ปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการอยู่อาศัยทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม.....	78
4.3.3 ปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการอยู่อาศัยทางด้าน สภาพแวดล้อมกายภาพ.....	83

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่ผลการศึกษาค้นคว้าความต้องการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยของชุมชนสันติชนสงเคราะห์..... 87 เป็นการค้นคว้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	92
5.1 สรุปผลการวิจัย	92
5.1.1 ข้อมูลส่วนตัวของหัวหน้าครอบครัว.....	93
5.1.2 สภาพแวดล้อมของชุมชนสันติชนสงเคราะห์.....	93
5.1.3 ปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการอยู่อาศัย.....	94
5.1.4 ความต้องการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย.....	95
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	96
5.3 ข้อเสนอแนะรูปแบบที่เหมาะสมกับชุมชนสันติชนสงเคราะห์.....	97
5.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	124
บรรณานุกรม	125
ภาคผนวก	127
ภาคผนวก ก. เอกสารทางราชการที่ใช้ในการวิจัย.....	128
ภาคผนวก ข. แบบสัมภาษณ์ แบบสำรวจ.....	137
ประวัติผู้เขียน.....	152

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 แสดงความรุนแรงของฝนตามระยะเวลาต่างๆ ค่าเป็นมิลลิเมตรต่อชั่วโมง.....	11
2.2 แสดงค่าระดับแม่น้ำเจ้าพระยาในคาบ 100 ปี	13
2.3 แสดงโครงสร้างและองค์ประกอบของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับ สภาพแวดล้อมพอสังเขป.....	39
4.1 แสดงจำนวนร้อยละของข้อมูลทั่วไป.....	57
4.2 แสดงจำนวนร้อยละของสภาพแวดล้อมของชุมชนสันติชนสงเคราะห์ ด้านพฤติกรรม.....	59
4.3 แสดงจำนวนร้อยละของของปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดจาก การใช้ห้องนอน.....	67
4.4 แสดงจำนวนร้อยละของของปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดจาก การใช้ห้องรับแขก.....	69
4.5 แสดงจำนวนร้อยละของของปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดจาก การใช้ห้องครัว.....	71
4.6 แสดงจำนวนร้อยละของของปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดจาก การใช้ห้องรับประทานอาหาร.....	73
4.7 แสดงจำนวนร้อยละของปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องน้ำ.....	75
4.8 แสดงจำนวนร้อยละของปัญหาที่เกิดจากความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอย.....	77
4.9 แสดงจำนวนร้อยละของปัญหาทางการเงินของครอบครัว.....	78
4.10 แสดงจำนวนร้อยละของปัญหาทางด้านการศึกษาในครอบครัว.....	80
4.11 แสดงจำนวนร้อยละของปัญหาสารเสพติดในชุมชน.....	81
4.12 แสดงจำนวนร้อยละของปัญหาที่เกิดจากการทำงาน.....	81
4.13 แสดงจำนวนร้อยละของปัญหาที่เกิดจากความเชื่อ.....	82
4.14 แสดงจำนวนร้อยละของปัญหาโรงเรียนสอนศาสนา.....	82
4.15 แสดงจำนวนร้อยละของของปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดจาก บ้านข้างเคียง.....	83
4.16 แสดงจำนวนร้อยละของของปัญหาและสาเหตุของปัญหาความสูงต่ำ ของระดับดิน.....	84
4.17 แสดงจำนวนร้อยละของของปัญหาและสาเหตุของปัญหาระดับน้ำในคลอง.....	84

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.18 แสดงจำนวนร้อยละของของปัญหาและสาเหตุของปัญหาทางสติจรในชุมชน.....	85
4.19 แสดงจำนวนร้อยละของของปัญหาและสาเหตุของปัญหาการจัดเก็บขยะ.....	85
4.20 แสดงจำนวนร้อยละของของปัญหาและสาเหตุของปัญหาน้ำท่วม.....	86
4.21 แสดงจำนวนร้อยละของของปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดจาก เขื่อนป้องกันน้ำท่วม.....	86
4.22 แสดงจำนวนร้อยละของความต้องการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยทางด้านพฤติกรรม.....	87
4.23 แสดงจำนวนร้อยละของความต้องการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม.....	88
4.24 แสดงจำนวนร้อยละของความต้องการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยทางด้าน สภาพแวดล้อมกายภาพ.....	90
5.1 แสดงแนวคิดในการออกแบบน้ำนิ่ง.....	112
5.2 แสดงแนวคิดในการออกแบบแสงสว่างในชุมชน บอร์ดติดประกาศ.....	113
5.3 แสดงแนวคิดในการออกแบบสะพานข้ามร่องน้ำ ทำเทียบเรือ ศาลาริมน้ำ.....	114
5.4 แสดงแนวคิดในการออกแบบระบบบำบัดน้ำเสีย ถังขยะ ระบบดับเพลิง.....	115
5.5 แสดงแนวคิดในการออกแบบป้ายชุมชน ป้อมยาม.....	116

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 แสดงที่ตั้งชุมชนสันติชนสงเคราะห์.....	6
1.2 แสดงอาณาเขตชุมชนสันติชนสงเคราะห์.....	7
4.1 แสดงสภาพได้สะพานอรุณอมรินทร์หน้าชุมชนช่วงเช้า.....	60
4.2 แสดงสภาพภายในชุมชนช่วงเช้า.....	60
4.3 แสดงสภาพภายในชุมชนช่วงบ่าย.....	61
4.4 แสดงสภาพภายในชุมชนช่วงเย็น.....	62
4.5 แสดงสภาพศูนย์สุขภาพชุมชน.....	63
4.6 แสดงสภาพโรงเรียนสอนศาสนา.....	63
4.7 แสดงสภาพบ้านเรือนที่ใกล้กัน.....	64
4.8 แสดงสภาพทางสัญจรที่แคบ.....	64
4.9 แสดงสภาพบ้านที่อยู่สูงจากพื้นดิน.....	65
4.10 แสดงสภาพที่อยู่อาศัยนอกแนวเขื่อน.....	65
4.11 แสดงสภาพน้ำท่วมที่อยู่อาศัย.....	66
4.12 แสดงสภาพที่ทิ้งขยะภายในชุมชน.....	66
5.1 แสดงการออกแบบถนนและบลิ๊อค.....	98
5.2 แสดงภาพเรือนชาวประมง.....	99
5.3 แสดงภาพเรือนชาวกลีกรม.....	100
5.4 แสดงสภาพเรือนคหบดี.....	100
5.5 แสดงภาพส่วนต่าง ๆ ของเรือนที่มีการตกแต่ง.....	101
5.6 แสดงภาพอิทธิพลความเชื่อที่มีผลต่อรูปแบบ.....	102
5.7 แสดงสภาพผังปัจจุบันของชุมชนสันติชนสงเคราะห์.....	103
5.8 แสดงสภาพผังใหม่ของชุมชนสันติชนสงเคราะห์.....	104
5.9 แสดงแบบบ้านขนาด 60 ตร.ม.....	105
5.10 แสดงแบบบ้านขนาด 90 ตร.ม.....	106
5.11 แสดงแบบบ้านขนาด 120 ตร.ม.....	107
5.12 แสดงแบบบ้านขนาด 150 ตร.ม.....	108
5.13 แสดงแบบบ้านขนาด 180 ตร.ม.....	109

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ทางการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
5.14 แสดงแบบบ้านขนาด 210 ตร.ม.....	110
5.15 แสดงแบบโรงเรียนสอนศาสนา.....	111
5.16 แสดงภาพรูปตัดเชื่อมกันน้ำ.....	117
5.17 แสดงทัศนียภาพชุมชนสันติชนสงเคราะห์.....	118
5.18 แสดงทัศนียภาพบริเวณศูนย์กลางชุมชนสันติชนสงเคราะห์.....	119
5.19 แสดงทัศนียภาพทางเดินเท้าภายในชุมชนสันติชนสงเคราะห์.....	120
5.20 แสดงทัศนียภาพบริเวณริมคลองบางกอกน้อย.....	121

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ชุมชนสันติชนสงเคราะห์ ตั้งอยู่บริเวณริมคลองบางกอกน้อย ซึ่งเป็นคลองที่เก่าแก่ และมีประวัติความเป็นมาที่สำคัญจนถึงปัจจุบัน แต่เดิมคลองบางกอกน้อยเคยเป็นส่วนหนึ่งของแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นแหล่งเพราะปลูกทำสวนผลไม้ และใช้คลองบางกอกน้อยเป็นเส้นทางคมนาคมเพียงอย่างเดียว ต่อมาได้มีการตัดคลองลัดเพื่อย่นระยะแม่น้ำเมื่อปี พ.ศ. 2077 – 2080 ในสมัยพระไชยราชา (อินทราชา รัชกาลที่ 8) แต่สายน้ำไหลแรงในช่วงทางลัดเพราะเป็นทางตรงทำให้กลายเป็นแม่น้ำ และช่วงคลองบางกอกน้อยก็กลายเป็นคลองดังเช่นปัจจุบัน แต่ยังคงมีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวทางน้ำ เพราะมีความสวยงามของสถาปัตยกรรมบ้านเรือน วัดวาอาราม เป็นเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำของชาวต่างชาติ มีพื้นที่ประมาณ 20 ไร่ เป็นชุมชนเก่าแก่อายุประมาณ 60 – 70 ปี มีจำนวนหลังคาเรือน 125 หลังคาเรือน รวม 215 ครอบครัว ประชากรส่วนใหญ่มีฐานะปานกลาง ต่อมาในปี 2532 ได้มีการจัดตั้งเป็นชุมชนโดยการเคหะแห่งชาติ มีการปรับปรุงสภาพพื้นที่ทางเท้า ลักษณะโดยทั่วไปของชุมชนเป็นบ้านไม้ชั้นเดียวริมน้ำ จำนวนร้อยละ 71.19 ตั้งอยู่บนกรรมสิทธิ์ที่ดินที่เป็นของรัฐ และร้อยละ 28.81 ตั้งอยู่บนที่ดินของตัวเอง (สำนักงานเขตบางกอกน้อย. 2540 : 2-6) ปัญหาที่สำคัญของชุมชน ได้แก่ ปัญหาน้ำท่วม ซึ่งเป็นปัญหาเร่งด่วนของชุมชน โดยมีสาเหตุมาจากการไหลป่าของน้ำเหนือและน้ำทะเลหนุนในช่วงฤดูกลน้ำหลากของทุกปี

การแก้ไขปัญหา น้ำท่วม รัฐบาลได้เริ่มมีการวางแผนศึกษาป้องกันมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503 โดยจ้างวิศวกรชาวต่างชาติเข้ามาดำเนินการ จนปัจจุบันหน้าที่ป้องกันและแก้ไขปัญหา น้ำท่วมได้ตกเป็นของหลายหน่วยงานราชการด้วยกัน ได้แก่ กรุงเทพมหานคร, กรมชลประทาน, กรมเจ้าท่า, หน่วยงานราชการท้องถิ่นต่าง ๆ จากการรวบรวมข้อมูลพบว่ากรุงเทพมหานครได้มีการออกแบบระบบป้องกันน้ำท่วมไว้ทั่วมหานคร โครงการหนึ่งที่กรุงเทพมหานครได้ดำเนินการเพื่อป้องกันปัญหาน้ำท่วม คือโครงการแนวทางการจัดทำแนวป้องกันน้ำท่วมริมแม่น้ำเจ้าพระยา – คลองบางกอกน้อย โดยสำนักงานระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2540 เป็นแผนหนึ่งที่ได้ทำการก่อสร้างแนวคันกันน้ำเพื่อป้องกันน้ำท่วม อันเนื่องมาจากน้ำเหนือไหลป่า และน้ำทะเลหนุน ซึ่งเป็นสาเหตุหลักของน้ำท่วมที่อยู่อาศัยบริเวณริมแม่น้ำ (ณวัฒน์ ทองสว่าง . 2541 : 8-14)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้สำหรับอาจารย์และบุคลากรในมหาวิทยาลัยเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการสำรวจเบื้องต้นประกอบกับงานวิจัยของ ณวัฒน์ ทองสว่าง (2541 : บทคัดย่อ) พบว่าประชากรในพื้นที่ส่วนใหญ่ เชื่อว่าการสร้างคันกันน้ำจะเป็นประโยชน์ในการป้องกันน้ำท่วม ทำให้

ที่อยู่อาศัยและชุมชนโดยรวมมีสภาพดีขึ้น แต่อย่างไรก็ตามการก่อสร้างก็ก่อให้เกิดผลกระทบต่ออยู่หลายประการด้วยกัน มีสาเหตุมาจากกระบวนการทำงานตั้งแต่เริ่มต้นของหน่วยงานราชการที่ขาดการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ และนักวิชาการอย่างเพียงพอ ทำให้แนวคันกันน้ำและรูปแบบของคันกันน้ำไม่เป็นทางเลือกที่ดีที่สุด และไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ก่อให้เกิดผลกระทบต่างๆ เป็น 2 ส่วนคือ ผลกระทบต่อที่อยู่อาศัย กับผลกระทบต่อชุมชนและเมือง ในส่วนของผลกระทบต่อที่อยู่อาศัยมีผลให้ต้องมีการรื้อถอน ปรับปรุงและซ่อมแซมแบบที่อยู่อาศัย สำหรับส่วนของชุมชนและเมือง อาจทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้นในชุมชนระหว่างผู้ที่อยู่ด้านหน้าและด้านหลังแนวคันกันน้ำ รวมถึงการทำให้ทัศนียภาพของชุมชนและที่อยู่อาศัยริมน้ำเปลี่ยนแปลงไป แนวทางการแก้ปัญหา นั้น โดยการเพิ่มขึ้นตอนการประชาสัมพันธ์และการทำประชาพิจารณ์ในช่วงเวลาการเตรียมการออกแบบและก่อสร้าง เพื่อให้รายละเอียดของโครงการได้ผ่านการรับรู้ของชาวชุมชนโดยตลอด และตรงตามความต้องการของชาวชุมชนในพื้นที่ การกำหนดรูปแบบการก่อสร้างควรมีการคำนึงถึงภาพลักษณ์โดยรวมของที่อยู่อาศัยของชุมชนริมน้ำ และเมืองตามความเหมาะสมกับพื้นที่ และวัฒนธรรมการดำรงชีวิตริมน้ำ การควบคุมการใช้ที่ดินริมน้ำ และการควบคุมการก่อสร้างอาคารริมน้ำ ก็เป็นอีกส่วนหนึ่งซึ่งจะช่วยให้ปัญหาหลายๆ ส่วนได้รับการแก้ไขอย่างถูกวิธี

ชุมชนสันติชนสงเคราะห์เป็นชุมชนหนึ่งที่อยู่แนวของโครงการแนวป้องกันน้ำท่วมริมแม่น้ำเจ้าพระยา – คลองบางกอกน้อย ของสำนักงานระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นโครงการที่จะมีการก่อสร้าง ภายในอายุโครงการ 20 ปี นับตั้งแต่ปี 2539 ถึงปี 2558 และจากการศึกษาของ ผนวฉวี ทองสว่าง คาดว่าชุมชนสันติชนสงเคราะห์เมื่อมีการสร้างแนวคันกันน้ำก็จะพบปัญหาคล้ายกับที่กล่าวมาแล้ว คือ ปัญหาการรื้อถอน ปรับปรุงและซ่อมแซมที่อยู่อาศัย รวมถึงการทำให้ทัศนียภาพของชุมชนและที่อยู่อาศัยริมน้ำเปลี่ยนแปลงไป เพราะฉะนั้นเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงรูปแบบที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เหมาะสมกับชุมชน โดยการปรับแนวเขื่อนกันน้ำออกมาอยู่ด้านนอกที่อยู่อาศัย เพื่อแก้ปัญหาที่จำเป็นปัญหาสำคัญของชุมชน และเสนอรูปแบบที่อยู่อาศัยของชุมชนสันติชนสงเคราะห์ เพื่อรองรับการซ่อมแซมที่สนองต่อการให้ประโยชน์ในที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมในชุมชนสูงสุด

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

จากความสำคัญของปัญหาน้ำท่วม ที่มีผลกระทบต่อที่อยู่อาศัยทางด้านกายภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมของชุมชนสันติชนสงเคราะห์
2. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการในการอยู่อาศัยของชุมชนสันติชนสงเคราะห์

3. เพื่อเสนอรูปแบบที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับชุมชนสันติชนสงเคราะห์ และสนองต่อความต้องการสูงสุด

1.3 กรอบทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

รายละเอียดเกี่ยวกับพื้นที่ใช้สอย วิมลสิทธิ์ หรยางกูร (2537 : 232) ในรายละเอียดโครงการเพื่อการออกแบบ ควรกำหนดประเด็นสำคัญ ๆ เกี่ยวกับพื้นที่ใช้สอย ได้แก่ ขนาด รูปร่าง ตำแหน่งหรือความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ใช้สอย การจัดภายใน การขยายตัวในอนาคต ฯลฯ ของพื้นที่ใช้สอยต่าง ๆ ทั้งภายในอาคารและส่วนต่อเนืองภายนอกตัวอาคาร รายละเอียดความต้องการเกี่ยวกับพื้นที่ใช้สอยเหล่านี้จะต้องสะท้อนมาจากความต้องการตอบสนองกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในโครงการ ในรายละเอียดโครงการ หากไม่ได้กำหนดรายละเอียดกิจกรรมไว้โดยเฉพาะ ก็จำเป็นต้องกำหนดไว้ในส่วนรายละเอียดเกี่ยวกับพื้นที่ใช้สอย ซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักของอาคาร

สภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม วิมลสิทธิ์ หรยางกูร (2537 : 207) โดยทั่วไปสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในย่านที่ตั้งเป็นตัวแปรบริบทที่ผู้ออกแบบไม่อาจแก้ไขได้แต่จำเป็นต้องกำหนดไว้ในรายละเอียดโครงการ เพื่อให้พิจารณาในงานออกแบบ แม้ว่าได้มีการพิจารณามาแล้วในการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ ข้อมูลมูลฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของประชากรในชุมชน เช่น รายได้ อายุ เพศ การศึกษา อาชีพ ปัญหาอาชญากรรม ฯลฯ ที่ปรากฏในการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ อาจจำเป็นต้องกำหนดไว้ในรายละเอียดโครงการ ทำนองเดียวกัน สำหรับสภาพทางวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่น เช่น ความเชื่อถือ ค่านิยม เอกลักษณ์ ฯลฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมของย่านที่ตั้ง เป็นสิ่งที่มีผลกระทบต่องานออกแบบโดยตรงและจะต้องกำหนดไว้ในรายละเอียดโครงการ

ลักษณะสภาพแวดล้อมกายภาพนั้น วิมลสิทธิ์ หรยางกูร (2537 : 335) ได้ให้ความสำคัญกับข้อมูลที่ได้จากสภาพแวดล้อมกายภาพอาจได้จากอาคารต่างๆ ที่เป็นอาคารประเภทเดียวกันกับอาคารของโครงการ ทั้งสภาพทางกายภาพของตัวอาคาร และระบบวิศวกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอาจได้จากที่ตั้งของโครงการ และบริเวณแวดล้อมอาคารที่ทำการค้นหาข้อมูลสำหรับโครงการใหม่อาจเป็นอาคารที่มีอยู่แล้วในโครงการอื่น หรืออาจเป็นโครงการเดิมในข้อมูลที่ได้จากสภาพแวดล้อมกายภาพเป็นข้อมูลป้อนที่ได้มาตามปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น มีความแน่นอนชัดเจนกว่าข้อมูลที่ได้จากมนุษย์เป็นข้อมูลที่ได้จากการสังเกต จากสภาพแวดล้อมโดยตรง หรือจากหลายๆ สภาพแวดล้อม สามารถให้สังเกตโดยตรง ในการค้นหาองค์ประกอบต่างๆ ทางกายภาพ หน้าที่ใช้สอยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมกายภาพต่าง ๆ ขนาดขององค์ประกอบ และจำนวนข้อมูลทางด้านเทคโนโลยี ที่เกี่ยวข้องกับระบบควบคุมสภาวะแวดล้อมอาคาร ระบบความปลอดภัย ข้อมูลเหล่านี้เป็นข้อมูลสภาพแวดล้อม

(Environment Data) ข้อมูลสภาพแวดล้อมได้จากการสังเกตอาคารหรือที่ตั้ง ซึ่งเป็นวิธีที่เหมาะสมสำหรับการหาข้อมูลทางกายภาพ

ในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีหลักการออกแบบเพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย Reekie (อ่างในโสภาคย์ ผาสุขนิรันดร์, 2537: 2) กล่าวถึงกระบวนการออกแบบทั้งหมดนั้น มีข้อพิจารณาที่สรุปได้เป็น 3 ข้อดังนี้

1. ประโยชน์ใช้สอย คือ การสนองความต้องการประโยชน์ ตามจุดประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ใน การออกแบบ
2. โครงสร้างวิศวกรรม คือ การก่อสร้างงานออกแบบนั้น ให้เป็นจริงขึ้นมาได้อย่างมั่นคงถาวร โดยใช้วัสดุ และเทคนิคการก่อสร้างที่เหมาะสมตามยุคสมัย
3. รูปลักษณ์ คือ รูปร่างหน้าตาของงานออกแบบที่ปรากฏออกมา และสร้างความพึงพอใจให้กับบริเวณข้างเคียงและสภาพแวดล้อม

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดในการศึกษาสภาพแวดล้อม, ปัญหาและความต้องการที่อยู่อาศัย เพื่อหารูปแบบที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับชุมชนสันติชนสงเคราะห์ ดังนี้

1. พฤติกรรม ประกอบด้วย ขนาด ตำแหน่ง และความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ใช้สอยทั้งภายในอาคารและส่วนต่อเนื่องภายนอกอาคาร
2. สภาพเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชุมชน ประกอบด้วย รายได้ อายุ เพศ การศึกษา อาชีพ ความเชื่อถือ เอกลักษณ์
3. สภาพแวดล้อมกายภาพ ประกอบด้วย อาคารข้างเคียง ความสูงต่ำของดิน ระดับน้ำทางเข้าออก ทางสัญจร การกำจัดขยะ ระบบป้องกันน้ำท่วม ระดับเขื่อน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1. พื้นที่ที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ คือ ชุมชนสันติชนสงเคราะห์ ตั้งอยู่บริเวณริมคลองบางกอกน้อย ฝั่งตรงข้ามสถานีรถไฟธนบุรี แขวงอรุณอมรินทร์ เขตบางกอกน้อย จังหวัดกรุงเทพมหานคร มีพื้นที่ชุมชนประมาณ 20 ไร่
2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้อยู่อาศัยที่พักอาศัยอยู่ในเขตชุมชนสันติชนสงเคราะห์ จำนวนทั้งสิ้น 125 หลังคาเรือน รวม 215 ครอบครัว

3. ตัวแปรที่ทำการศึกษาในการวิจัยครั้งนี้แบ่งตัวแปรออกเป็นตัวแปรด้านพฤติกรรม เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชน รวมถึงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

ชุมชนสันติชนสงเคราะห์ หมายถึง ชุมชนสันติชนสงเคราะห์ที่ตั้งอยู่ริมคลอง บางกอกน้อย บริเวณตรงข้ามสถานีรถไฟธนบุรี แขวงอรุณอมรินทร์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

รูปแบบที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม หมายถึง รูปแบบที่อยู่อาศัยของชุมชนที่ผ่านกระบวนการ ออกแบบโดยการศึกษาทางด้านพฤติกรรม เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชน รวมถึงสภาพแวดล้อมกายภาพ และได้นำมาเสนอเป็นรูปแบบที่อยู่อาศัยของชุมชน ประกอบด้วย ขนาด ตำแหน่ง และความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ใช้สอย ทั้งภายในอาคารและส่วนต่อเนืองภายนอกอาคาร ทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมประกอบด้วย รายได้ อายุ เพศ การศึกษา อาชีพ ความเชื่อ เอกลักษณะ ทางด้านสภาพแวดล้อมกายภาพประกอบด้วย อาคารข้างเคียง ความสูงต่ำของดิน ระดับน้ำ ทางเข้าออก ทางสัญจร การกำจัดขยะ ระบบป้องกันน้ำท่วม ระดับเขื่อน

สภาพแวดล้อม หมายถึง สภาพแวดล้อมของชุมชน ทางด้านพฤติกรรม เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนรวมถึงสภาพแวดล้อมกายภาพ

ปัญหา หมายถึง สภาพปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดในชุมชนสันติชนสงเคราะห์ ทางด้าน พฤติกรรม เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชน รวมถึงสภาพแวดล้อมกายภาพ

ความต้องการของชุมชน หมายถึง ความต้องการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยในชุมชนทาง ด้านพฤติกรรม เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชน รวมถึงสภาพแวดล้อมกายภาพ

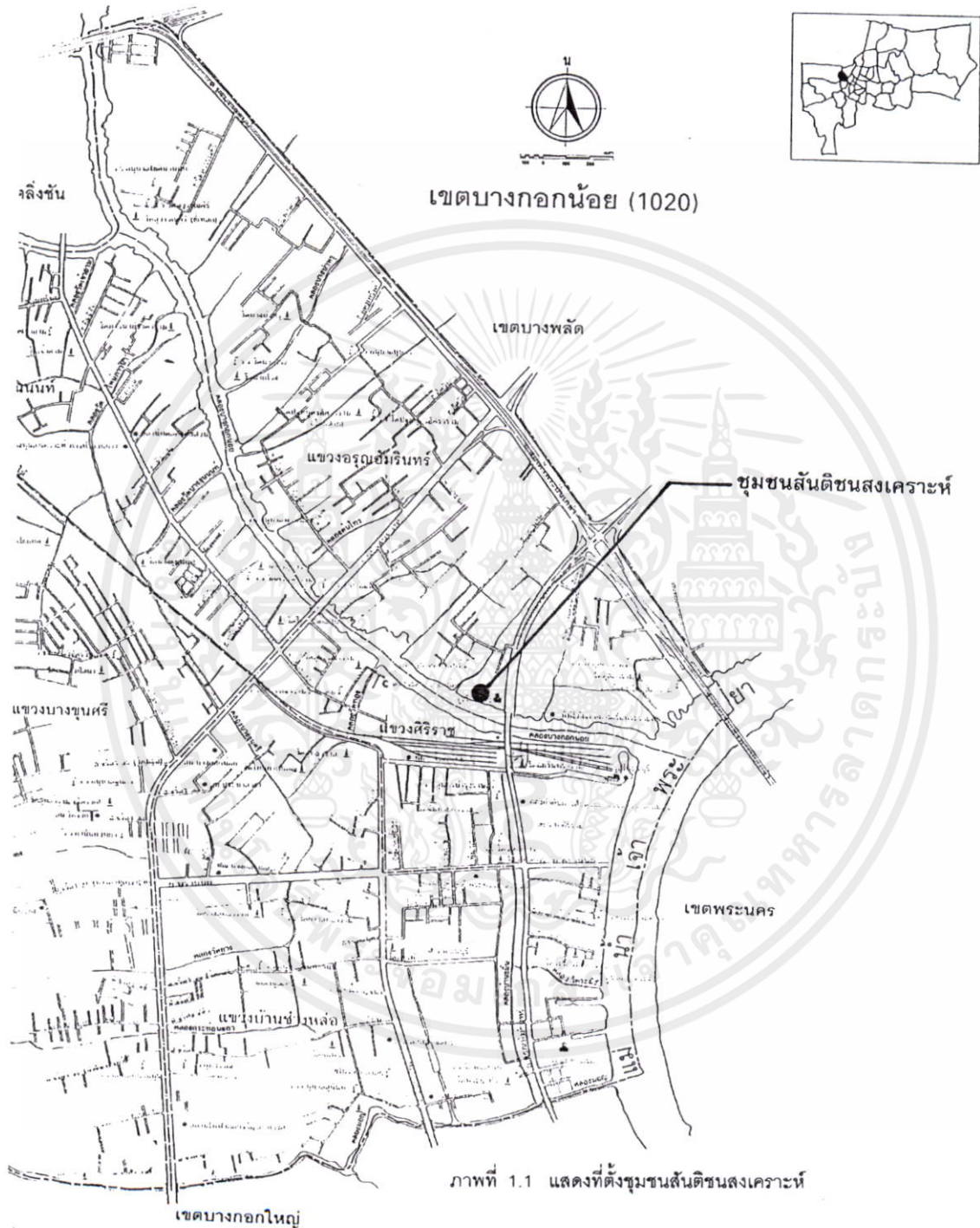
พฤติกรรม หมายถึง การดำรงชีพของคนในชุมชนซึ่งจะส่งผลกระทบต่องานสถาปัตยกรรม ในเรื่องขนาด ตำแหน่ง และความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ใช้สอย ทั้งภายในอาคารและส่วนต่อเนือง ภายนอกอาคาร

เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชน หมายถึง สภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนในเรื่อง รายได้ อายุ เพศ การศึกษา อาชีพ ความเชื่อถือ เอกลักษณะ ที่ส่งผล ต่องานสถาปัตยกรรม

สภาพแวดล้อมกายภาพ หมายถึง อาคารข้างเคียง ความสูงต่ำของที่ดิน ระดับน้ำ ทางเข้าออก การกำจัดขยะ ระบบป้องกันน้ำท่วม ระดับเขื่อน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สถานที่ตั้งชุมชนสันติชนสงเคราะห์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ภาพที่ 1.1 แสดงที่ตั้งชุมชนสันติชนสงเคราะห์ และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่มา : สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร

อาณาเขตชุมชนสันติชนสงเคราะห์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ภาพที่ 1.2 แสดงอาณาเขตชุมชนสันติชนสงเคราะห์ และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

ทฤษฎีหลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้มีการศึกษาทบทวนเอกสารตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากหนังสือ ตำราต่าง ๆ และเอกสารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ซึ่งได้ค้นคว้าและรวบรวมไว้ ดังต่อไปนี้

- 2.1 ประวัติชุมชน
- 2.2 ปัญหาหน้าที่วมกรุงเทพมหานคร
- 2.3 แนวคิดเรื่องชุมชน
- 2.4 แนวความคิดเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
- 2.5 แนวความคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์
- 2.6 แนวคิดเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชน
- 2.7 แนวคิดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมกายภาพ
- 2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.9 ข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน

2.1 ประวัติชุมชน

ชุมชนสันติชนสงเคราะห์ ตั้งอยู่ริมคลองบางกอกน้อย เป็นชุมชนเก่าแก่อายุประมาณ 60 – 70 ปี ประชากรส่วนใหญ่มีฐานะปานกลาง ต่อมาได้มีการจัดตั้งเป็นชุมชนขึ้นโดยการเคหะแห่งชาติ เข้ามาปรับปรุงสภาพพื้นที่ทางเท้า ลักษณะโดยทั่วไปของชุมชนเป็นบ้านไม้ชั้นเดียวริมน้ำ

ที่ตั้ง แขวงศิริราช

ทิศเหนือ แขวงบางชีขัน

ทิศใต้ คลองบางกอกน้อย

ทิศตะวันออก สะพานอรุณอมรินทร์

ทิศตะวันตก คลองน้ำตาล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่พื้นที่ประมาณ 20 ไร่ สภาพการถือครองที่ดิน เป็นของรัฐและเอกชน ใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใด สภาพทั่วไปของชุมชน คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลักษณะบ้านเรือนส่วนใหญ่เป็นบ้านไม้ชั้นเดียว สภาพบ้านเรือนแข็งแรงพอใช้ และ
ทางเดินเท้าเป็นทางคอนกรีตเสริมเหล็ก

โครงสร้างประชากร

ประชากรประมาณ 641 คน เป็นชาย 328คน หญิง 313 คน ส่วนใหญ่อยู่ในวันแรงงานและมืงานทำแล้วจำนวน 306 คน หรือร้อยละ47.74 กำลังศึกษาอยู่จำนวน 139 คน หรือร้อยละ 21.68 เด็กอายุ 7 ปี ขึ้นไปยังไม่เข้าเรียนจำนวน 5 คน หรือร้อยละ 0.78 เด็กอายุต่ำกว่า 7 ปี จำนวน 48 คน และผู้สูงอายุจำนวน 51 คน รวมคิดเป็นร้อยละ 15.54 และมีผู้ว่างงานจำนวน 92 คน หรือร้อยละ 14.35

จำนวนบ้าน / ครัวเรือน

จำนวนบ้าน 125 หลังคาเรือน

จำนวนครอบครัว 215 ครอบครัว

การศึกษา

ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมาคือ ชั้นมัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และปริญญาตรีตามลำดับ มีผู้ไม่ได้เรียนหนังสือแต่พออ่านออกเขียนได้ จำนวน 30 คน

อาชีพ

ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง รองลงมาคือ รับราชการ ประกอบอาชีพส่วนตัว พนักงานรัฐวิสาหกิจ และอาชีพอื่น ๆ มีรายได้ต่อปีโดยเฉลี่ยต่อครอบครัว ตั้งแต่ 50,000 บาทขึ้นไป

ศาสนา

ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามร้อยละ 65.52 ศาสนาพุทธร้อยละ 33.54 และศาสนาคริสต์ร้อยละ 0.94

การตั้งถิ่นฐานของประชากร

ส่วนใหญ่อยู่ในชุมชนมานานกว่า 9 ปี มีจำนวน 113 ครอบครัว หรือร้อยละ 95.76 โดยมีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในกรุงเทพมหานครมากที่สุดจำนวน 90 ครอบครัว หรือร้อยละ 76.27 รองลงมาคือจังหวัดในภาคกลางร้อยละ 21.18 ภาคตะวันออกร้อยละ 1.69 และภาคเหนือร้อยละ 0.86 สำหรับการย้ายถิ่นฐานนั้นเป็นผู้อยู่ในชุมชนตั้งแต่เกิดจำนวน 90 ครอบครัว หรือร้อยละ 76.27 ย้ายมาอยู่ในชุมชนเป็นครั้งแรกจำนวน 24 ครอบครัว หรือร้อยละ 20.34 ย้ายมาแล้วตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไปจำนวน 4 ครอบครัว หรือร้อยละ 3.39

สาเหตุการย้ายครอบครัว

เนื่องจากมาอยู่กับญาติพี่น้องจำนวน 10 ครอบครัว หรือร้อยละ 35.71 มาหางานจำนวน 4 ครอบครัว หรือร้อยละ 14.29 ถูกไล่ที่จากที่อื่นจำนวน 1 ครอบครัว หรือร้อยละ 3.57 ไกล่ที่ทำงานหรือสถานศึกษาและด้วยเหตุผลอื่น ๆ จำนวน 13 ครอบครัว หรือร้อยละ 46.43

การครอบครองที่ดิน

ที่ดินเป็นทั้งของรัฐบาลและเอกชน ประชาชนเช่าที่ดินปลูกบ้านจำนวน 84 ครอบครัวย หรือร้อยละ 71.19 มีบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง จำนวน 27 ครอบครัวย หรือร้อยละ 22.88 นอก นั้นเช่าบ้านอยู่อาศัยและอื่น ๆ จำนวน 7 ครอบครัวย หรือร้อยละ 5.93

สาธารณูปโภคภายในชุมชน

ส่วนใหญ่ใช้ไฟฟ้าและประปาที่มีมิเตอร์เป็นของตนเอง และมีโทรศัพท์สาธารณะภายในชุมชนจำนวน 1 เครื่อง

ความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สินของครอบครัว

ครอบครัวส่วนใหญ่มีความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน แต่มีจำนวน 29 ครอบครัวย หรือ ร้อยละ 24.58 ที่มีปัญหาเดือดร้อนจากการลัทธิภัย

2.2 ปัญหาน้ำท่วมกรุงเทพมหานคร

2.2.1 สถานการณ์

- สถานการณ์ทั่วไป

ประเทศไทยตั้งอยู่ในเขตรมสูม ซึ่งมีฝนตกชุกและมีปริมาณฝนสูง มีแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นแม่น้ำสายหลักที่สำคัญที่สุดของประเทศ ลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นที่ลุ่มมีพื้นที่รับน้ำประมาณ 160,000 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 1 ใน 3 ของพื้นที่ของประเทศ รับน้ำบางส่วนจากตอนเหนือของพื้นที่ซึ่งมีระดับสูงกว่าและไหลผ่านกรุงเทพมหานคร เพื่อลงสู่ทะเลที่ปากอ่าวไทย

กรุงเทพมหานคร ตั้งอยู่บนพื้นที่ราบลุ่มตอนปลายของแม่น้ำเจ้าพระยาและอยู่ในอิทธิพลของการขึ้นลงของน้ำทะเล

กรุงเทพมหานครในอดีตมี ห้วย หนอง คลอง บึง และที่ว่างเป็นจำนวนมากประชาชนใช้น้ำเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันและเพื่อประกอบอาชีพ ไม่มีปัญหาน้ำท่วมมากนัก ทั้งความเดือดร้อนเสียหายทางเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากสภาวะน้ำท่วมยังไม่รุนแรงนัก ต่อมาความเจริญของกรุงเทพมหานครได้เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว เกินกว่าที่ว่างผังเมืองการใช้ที่ดินและการสาธารณูปโภค รวมทั้งมาตรการในการระบายน้ำ และป้องกันน้ำท่วมที่วางไว้จะรับได้ผนวกกับปัญหาแผ่นดินทรุดอีกประการหนึ่ง จึงก่อให้เกิดปัญหาน้ำท่วมทวีความรุนแรงขึ้น

- สถานการณ์เฉพาะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรใช้มมเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้ำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
สาเหตุน้ำท่วมจากธรรมชาติมาจากหลายกรณี ทั้งจากน้ำฝน น้ำทุ่ง น้ำเหนือ และ
ไม่ว่ากรณีใดก็ตาม น้ำที่ท่วมเป็นน้ำจืดปนเปื้อนน้ำ และต้องอ่านฉิ่งฉ่ำของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
น้ำทะเลหนุน ดังนั้นแผนปฏิบัติการป้องกันน้ำท่วมประจำปี จึงแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

- แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมกรุงเทพมหานคร เนื่องจากน้ำฝน

- แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมกรุงเทพมหานคร เนื่องจากน้ำหนุน การปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมกรุงเทพมหานคร เนื่องจากน้ำฝนเป็นการปฏิบัติการที่จะระบายน้ำฝนที่ตกลงมาในพื้นที่ป้องกันและบริเวณใกล้เคียงให้ระบายออกไปจากพื้นที่จุดอ่อนน้ำท่วมโดยเร็ว เพื่อไม่ให้เกิดน้ำท่วมหรือเกิดขึ้นเพียงเล็กน้อยในระยะเวลาสั้น

การปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมกรุงเทพมหานคร เนื่องจากน้ำหนุนเป็นการปฏิบัติการที่จะป้องกันน้ำท่วมเนื่องจากน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยามีระดับสูงล้นตลิ่งโดยการสร้างคันกันน้ำตามแนวริมฝั่งแม่น้ำหรือฝั่งคลอง ที่ได้รับอิทธิพลโดยตรงจากระดับน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยา โดยแนวคันกันน้ำนี้จะต้องมีระดับความสูงเพียงพอที่จะป้องกันไม่ให้น้ำล้นเข้ามาได้ อีกทั้งควบคุมการระบายน้ำเข้าและออกในพื้นที่ ป้องกันโดยการรักษาระดับน้ำภายในและระดับน้ำภายนอกให้อยู่ในระดับน้ำภายนอกให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมโดยอาศัยประตูระบายน้ำและสถานีสูบน้ำเป็นหลักในการควบคุมระบบ

2.2.2 สาเหตุน้ำท่วม

สาเหตุน้ำท่วมอาจเกิดขึ้นได้จากหลายกรณี แต่ที่สำคัญที่จะกล่าวมาถึงแบ่งออกเป็นสาเหตุจากธรรมชาติและจากสาเหตุทางกายภาพ

สาเหตุจากธรรมชาติ

1. น้ำฝน

- ฤดูฝนเริ่มในเดือนพฤษภาคม สิ้นสุดในเดือนตุลาคม มีปริมาณและความถี่ของฝนสูงสุด ระหว่างกลางเดือนสิงหาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ซึ่งช่วงนี้มีโอกาสของพายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนเข้ามาในประเทศไทยและใกล้กรุงเทพมหานคร
- ปริมาณฝนเฉลี่ยทั้งปีวัดที่กรมอุตุนิยมวิทยามีค่าประมาณ 1,400 มิลลิเมตร
- ค่าประมาณที่ใช้ในการคำนวณระบบระบายน้ำ ตามแผนหลักระบายน้ำ คือ

พื้นที่ทั่วไป	ใช้ค่าฝนในคาบ 2 ปีเกิดครั้ง
พื้นที่ทางระบายน้ำหลัก	ใช้ค่าฝนในคาบ 5 ปีเกิดครั้ง

ตารางที่ 2.1 แสดงความรุนแรงของน้ำฝนตามระยะเวลาต่าง ๆ ค่าเป็นมิลลิเมตรต่อชั่วโมง

ระยะเวลาฝนตก	15 นาที	30 นาที	1 ชั่วโมง	2 ชั่วโมง	6 ชั่วโมง	12 ชั่วโมง	24 ชั่วโมง
ความรุนแรงในคาบ 2 ปี	99.8	84.9	58.7	36.2	14.3	7.5	3.9
ความรุนแรงในคาบ 5 ปี	126.7	108.6	76.0	47.5	19.0	10.0	5.1

หมายเหตุ ฝนตกระยะเวลาสั้นจะรุนแรงมาก หากตกทั้งวันจะมีความรุนแรงน้อย

- ลักษณะฝนโดยทั่วไปจะมีช่วงระยะฝนตกรุนแรงประมาณ 15 – 30 นาที นอกจากนี้มีสภาพอากาศผิดปกติ จะมีช่วงฝนรุนแรงเกินกว่า 1 ชั่วโมง และอาจมีฝนตกมากกว่าวันละ 1 ครั้ง หรือต่อเนื่องได้
2. น้ำท่วม
- น้ำฝนหรือน้ำเพื่อการกสิกรรมที่มีในพื้นที่ใกล้เคียง ได้แก่ ด้านเหนือและด้านของระดับดิน
 - ความรุนแรงขึ้นอยู่กับปริมาณและระดับน้ำจากภายนอก พื้นที่ป้องกันและความลาดเอียงของระดับดินอันเกิดจากปัญหาแผ่นดินทรุด เช่น ในพื้นที่ด้านตะวันออกที่เกิดปัญหาน้ำท่วมหนักในปี 2525 , 2526 และเมื่อเดือนตุลาคม 2538
3. น้ำเหนือ
- น้ำฝนที่ตกในลุ่มน้ำเจ้าพระยา กระจายอยู่ตามทุ่งเพาะปลูก และพื้นที่ต่าง ๆ กว่า 160,000 ตารางกิโลเมตร บางส่วนถูกเก็บกักโดยเขื่อนต่าง ๆ ส่วนที่เหลือประมาณ 70 เปอร์เซ็นต์จะไหลผ่านกรุงเทพมหานคร ซึ่งจะส่งผลให้แม่น้ำเจ้าพระยาในช่วงผ่านกรุงเทพมหานครมีระดับน้ำสูงสุดช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนพฤศจิกายน
 - ปริมาณน้ำเหนือจากลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านกรุงเทพมหานครในปีน้ำเหนือน้อยประมาณ 1,000 – 2,000 ลบ.ม./วินาที ในปีน้ำเหนือมากประมาณ 4,000 – 5,500 ลบ.ม./วินาที
4. น้ำทะเลหนุน
- เมื่อระดับน้ำทะเลเคลื่อนไหวขึ้นและลงโดยธรรมชาติ จะส่งผลกระทบต่อให้แม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณกรุงเทพมหานครมีการขึ้นลงคล้อยตามกันโดยมีช่วงน้ำทะเลหนุนสูงสุดในเดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคม
5. ระดับแม่น้ำเจ้าพระยา
- จากสาเหตุน้ำเหนือมีปริมาณสูงและน้ำทะเลหนุนสูงมีช่วงเวลาสัมพันธ์กันในเดือนตุลาคมและพฤศจิกายน เป็นเหตุให้ระดับน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาสูงกว่าปกติ เช่น ในปี 2518 ปี 2521 ปี 2523 ปี 2526 ปลายปี 2538 มีค่าระดับสูงสุดวัดที่สะพานพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกได้สูง ถึง 2.10, 2.05, 2.05, 2.13 และ 2.27 เมตร เหนือระดับน้ำทะเลปานกลางตามลำดับ
- แผนหลักการป้องกันน้ำท่วม กำหนดให้ใช้ค่าระดับแม่น้ำเจ้าพระยาในคาบ 100 ปี เกิดครั้ง คือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยเท่านั้น ไม่ควรนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ตารางที่ 2.2 แสดงค่าระดับแม่น้ำเจ้าพระยาในคาบ 100 ปี

แม่น้ำเจ้าพระยา	ระดับน้ำ (เมตร รทก.)
บริเวณเหนือของกรุงเทพมหานคร (ที่คลองบางเขนและบางซื่อ)	+ 2.20
บริเวณกลางของกรุงเทพมหานคร (ที่สะพานพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก)	+ 2.02
บริเวณใต้กรุงเทพมหานคร (ที่คลองพระโขนงและคลองบางนา)	+ 1.90

สาเหตุจากสภาพทางกายภาพ

1. ปัญหาน้ำท่วมเมือง

กรุงเทพมหานครในอดีตเดิมเต็มไปด้วยคลอง คู บึง ห้วย ที่ว่างรับน้ำเป็นจำนวนมาก เมื่อฝนตกลงมาสามารถระบายน้ำจากถนนและบริเวณที่อยู่อาศัยออกไปที่ลุ่มข้างเคียงได้ง่าย ต่อมาจนถึงปัจจุบันความเจริญของชุมชนเป็นไปอย่างรวดเร็ว โดยขาดการกำหนดผังเมืองการควบคุมการใช้ที่ดินอย่างเพียงพอ เป็นเหตุให้

- ที่ว่างรับน้ำต่าง ๆ ถูกถม ความสามารถรับน้ำฝนของผิวดินเกือบหมดไปเมื่อผิวดินส่วนใหญ่มีอาคารและพื้นคอนกรีตทดแทน
- ทางระบายน้ำถูกถม เป็นเหตุให้น้ำฝนจากอาคารบ้านเรือนระบายออกสู่คลองไม่ทัน
- การสูบน้ำบาดาลเป็นเหตุให้แผ่นดินทรุดและมีสภาพเป็นแอ่งท้องกระทะ ระดับพื้นถนนและซอยไม่เท่ากัน น้ำฝนไหลลงมาท่วมถนนและซอยที่ต่ำกว่า เป็นเหตุให้มีน้ำท่วมฉับพลันและรุนแรงในถนนหรือพื้นที่หลายแห่ง ยากต่อการแก้ไขปัญหา

2. ปัญหาระบบระบายน้ำ

- จากปัญหาน้ำท่วม ตามมาด้วยปัญหาขาดแผนหลักระบายน้ำที่ถูกต้อง คู คลอง ถูกถมเป็นถนนและสร้างท่อระบายน้ำขนาดไม่เพียงพอ ประกอบกับการขยายตัวของชุมชนในปัจจุบันที่ระบายน้ำส่วนใหญ่จึงมีขนาดเล็กกว่าความต้องการของแผนหลัก นอกจากนั้น คู คลองถูกรูกล้าจนแคบไม่สามารถขุดลอกได้ลึกเพียงพอ นอกจากจะต้องสร้างเขื่อนคอนกรีตเสริมเหล็กริมคลองก่อนเท่านั้น อนึ่ง เพื่อช่วยให้ระบบน้ำธรรมชาติดีขึ้น แผนหลักได้กำหนดให้มีการสร้างสถานีสูบน้ำ ระบายน้ำ ที่ว่างรับน้ำขนาดใหญ่ เพิ่มเติมอีกเป็นจำนวนมากไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
- แม้ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกปัญหาระบบระบายน้ำที่ต้องปรับปรุงก่อสร้างนั้น จะต้องใช้งบประมาณมหาศาล และสร้างปัญหาการจราจรติดขัดอีกพอสมควร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่...

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกปัญหาระบบระบายน้ำที่ต้องปรับปรุงก่อสร้างนั้น จะต้องใช้งบประมาณมหาศาล

และสร้างปัญหาการจราจรติดขัดอีกพอสมควร

3. ปัญหาแผ่นดินทรุด

- ปัญหาแผ่นดินทรุดเป็นปัญหาที่น่าวิตกที่สุด เนื่องจากเป็นสาเหตุที่ทำให้ระบบป้องกันน้ำท่วมและระบายน้ำที่ลงทุนไปแล้ว และจะลงทุนอีกในอนาคตประสบความล้มเหลวหรือลดประสิทธิภาพได้ ทรายที่ยังไม่สามารถมีมาตรการหยุดยั้งหรือชะลออัตราการทรุดตัวลงได้อย่างเพียงพอ

2.2.3 วัตถุประสงค์การแก้ไขปัญหาน้ำท่วมเนื่องจากน้ำหนุน

- เพื่อป้องกันน้ำท่วมอันเนื่องมาจากน้ำหนุนสูงในพื้นที่ที่ประชาชนหนาแน่นและมีอัตราการสูญเสียทางเศรษฐกิจสูง คือ บริเวณพื้นที่ฝั่งตะวันออก ของแม่น้ำเจ้าพระยาส่วนใหญ่ทั้งหมดและบางส่วนของพื้นที่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา อันได้แก่ พื้นที่บางส่วนของเขตคลองสาน เขตธนบุรี เขตบางกอกใหญ่ เขตบางกอกน้อย เขตตลิ่งชัน เขตภาษีเจริญ เขตหนองแขม เขตบางขุนเทียน เขตบางพลัด เขตราชพฤกษ์บูรณะและเขตจอมทอง
- เพื่อบรรเทาการท่วมของน้ำเนื่องจากน้ำหนุนสูงในพื้นที่ที่มีประชากร และมีอัตราการสูญเสียทางเศรษฐกิจปานกลางคือ บริเวณพื้นที่ส่วนใหญ่ของฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา

2.2.4 เป้าหมายการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมเนื่องจากน้ำหนุน

- ตรวจสอบสภาพและดำเนินการปรับปรุงก่อสร้างแนวคันกันน้ำทุกประเภท ทั้งแนวเรียงกระสอบทราย แนวคันดิน แนวหินคลุก และแอลฟิลด์ ให้อยู่สภาพใช้งานได้ดีและระดับความสูงสำหรับป้องกันน้ำท่วมได้ตามที่ศูนย์ปฏิบัติการของสำนักการระบายน้ำ กำหนดเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมกรุงเทพมหานครให้เหมาะสมกับสภาวะเหตุการณ์ของปีนั้น ๆ
 - ตรวจสอบสภาพและดำเนินการติดตั้งเครื่องสูบน้ำ ณ จุดปิดกั้นทางน้ำต่าง ๆ เพื่อสูบน้ำจากคลอง หรือท่อระบายน้ำลงสู่แม่น้ำและคลองให้อยู่ในสภาพใช้งานได้ดี
 - ตรวจสอบสภาพและดำเนินการติดตั้งเครื่องสูบน้ำ ณ จุดปิดกั้นทางน้ำต่าง ๆ เพื่อสูบน้ำจากคลอง หรือท่อระบายน้ำลงสู่แม่น้ำในช่วงระดับน้ำหนุนสูง
- ดำเนินการปิดกั้นท่อระบายน้ำทุกแห่งที่เชื่อมต่อกับแม่น้ำหรือได้รับอิทธิพลโดยตรงจากน้ำหนุนสูงโดยพิจารณาถึงการระบายน้ำออกจากพื้นที่ในช่วงปิดกั้นท่อด้วย

- การดำเนินการสร้างคันกันน้ำตามข้อ 1 และข้อ 2 จะต้องดำเนินการให้สามารถป้องกันน้ำล้นคันได้เมื่อระดับน้ำสูงสุดวัดที่สะพานพุทธไม่เกินระดับ รทก. + 190 เมตร (ค่าระดับที่สะพานพุทธที่ใช้เป็นค่าใหม่ที่มีการปรับปรุงตั้งแต่ปี 2529 หากจะเทียบเคียงกับค่าเดิมตั้งแต่ปี 2528 ย้อนหลังไปจะต้องบวกด้วย 0.20 เมตร นั่นคือ 2.10 เมตร) ทั้งนี้จะต้องมีการตรวจสอบแนวโน้มของระดับสูงสุดในปี 2539 นี้ เวลาหากระดับสูงสุดจะมีค่ามากกว่าที่กำหนดไว้ก็ต้องพิจารณาเสริมระดับของคันกันน้ำต่อไป

อย่างไรก็ตาม ในปี 2539 วางเป้าหมายการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมเนื่องจากน้ำฝนและน้ำหนุนโดยการใช้สิ่งก่อสร้างถาวรที่เป็นมาตรการก่อสร้างต่าง ๆ คือ ก่อสร้างประตูระบายน้ำ และสถานีสูบน้ำ 4 แห่ง ก่อสร้างปรับปรุงระบบท่อระบายน้ำ 1 แห่ง ก่อสร้างเขื่อน ค.ส.ล.ริมคลอง 2 แห่ง และปรับปรุงชุดลอกคูคลอง 7 แห่ง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

2.2.5 อุปสรรคและปัญหาในการดำเนินการป้องกันน้ำท่วมเนื่องจากน้ำหนุน

- ในกรณีที่ระดับน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาที่สูงกว่า 1.90 เมตร (กทม.) ตามที่คาดการณ์ไว้ อาจทำให้การป้องกันน้ำท่วมไม่ได้ผล ในการนี้จึงต้องติดตามและคาดการณ์ระดับน้ำให้ได้เป็นการล่วงหน้าเพื่อให้มีเวลาเพียงพอในการเสริมแนวป้องกัน
- แนวป้องกันที่ดำเนินการอาจมีประชาชนที่ได้ประโยชน์โดยตรงจากแนวป้องกัน แต่บางส่วนอาจไม่ได้ซึ่งอาจมีข้อปัญหาในเรื่องความเข้าใจของประชาชนที่ไม่ถูกต้องนำไปสู่การทำลายแนวป้องกันในที่สุด เรื่องนี้จะต้องประสานงานทำความเข้าใจได้ดี
- การปฏิบัติการในช่วงฝนตกหนักมาก ขณะเดียวกันก็มีระดับน้ำหนุนสูง อาจมีอุปสรรคในบางพื้นที่ในกรณีนี้จะต้องมีการประสานการปฏิบัติงานอย่างรวดเร็ว

2.2.6 สรุปการปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วม เนื่องจากน้ำหนุน

หัวใจสำคัญอยู่ที่จะต้องมีแนวคันกันน้ำที่ครอบคลุมพื้นที่ป้องกันอย่างทั่วถึงและจะต้องมีระดับสูงพอที่จะป้องกันไม่ให้น้ำล้นเข้ามาในพื้นที่ป้องกันได้รวมทั้งจะต้องมีการถ่ายเทน้ำออกจากพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพอีกด้วย แต่เนื่องจากการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ และระดับของแนวคันกันน้ำนั้น เป็นไปเพื่อการป้องกันน้ำท่วมระดับความสูงหนึ่งเท่านั้น การที่จะสามารถดำเนินการป้องกันให้ยังคงมีประสิทธิภาพในสภาพการที่อื่น ๆ จึงอยู่ที่เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายจะต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างเต็มกำลังความรับผิดชอบอย่างเต็มที่รวมทั้งจะต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร ในแง่ของการประสานความร่วมมือจากส่วนราชการอื่น ๆ และวัสดุอุปกรณ์ในกรณีพิเศษเร่งด่วนด้วย

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับชุมชน

คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2542:8) แนวคิดเรื่องชุมชนอาจพิจารณาเป็นสองด้าน คือ ด้านกายภาพ และด้านความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน ด้านกายภาพมักพิจารณาจากลักษณะการตั้งบ้านเรือนเป็นสำคัญ ส่วนด้านความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนพิจารณาจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนอันเป็นผลจากการอยู่อาศัย ทำงาน หรือมีกิจกรรมสัมพันธ์ในลักษณะเป็นการประจำที่แน่นอนของบุคคลหรือครอบครัว ปฏิสัมพันธ์โดยส่วนรวมระหว่างคนในชุมชนก่อให้เกิดรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ในลักษณะใดลักษณะหนึ่งคือ

1. โครงสร้างแบบเครือญาติ (Kinship) ได้แก่ ลักษณะความสัมพันธ์ที่เป็นผล หรือมีลักษณะเฉพาะแบบญาติพี่น้อง โดยมีการพึ่งพาอาศัยและเกื้อหนุนกันแบบใกล้ชิด โดยมีได้เน้นเชิงผลประโยชน์แลกเปลี่ยน แต่เป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันตามโอกาสและสถานการณ์
2. โครงสร้างแบบอุปถัมภ์ (Patron-client) เป็นความสัมพันธ์ระหว่างคนสองฝ่ายที่มีได้เป็นเครือญาติ แต่ผ่านการพึ่งพาแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ โดยฝ่ายหนึ่งให้ความช่วยเหลือเชิงเศรษฐกิจหรือสังคมแก่อีกฝ่ายหนึ่ง และฝ่ายรับความช่วยเหลือได้ตอบแทนฝ่ายช่วยเหลือโดยการรับใช้ ยินยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขขอของฝ่ายให้ความช่วยเหลือ อันเป็นลักษณะความสัมพันธ์ที่มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอิทธิพลเหนืออีกฝ่ายหนึ่ง ในลักษณะฝ่ายมีอำนาจเหนือ (Super ordinate) และฝ่ายมีอำนาจรอง (Subordinate) ฝ่ายมีอำนาจเหนือทำหน้าที่ให้ความอุปถัมภ์ และมีฐานะเป็น นายหรือลูกพี่ ขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งมีความรู้สึก เป็นหนี้บุญคุณและมีบทบาทเป็น ลูกน้อง
3. โครงสร้างแบบฝักฝ่าย (Fraction) เป็นลักษณะความสัมพันธ์แบบตัวใครตัวมัน ไม่แน่นอน อาจขึ้นอยู่กับสถานการณ์ และเงื่อนไขที่เปลี่ยนแปลงไป มีความเป็นปัจเจกบุคคลสูง ความสัมพันธ์อาจเป็นการพึ่งพาแลกเปลี่ยนผลประโยชน์เฉพาะสถานการณ์ ความสัมพันธ์จึงอาจไม่แน่นอน แล้วแต่ปัจจัยต่างๆ จะส่งผลลัพธ์สุดท้ายเป็นอย่างไร ดังนั้นการเกิดความสัมพันธ์จึงอาจเป็นลักษณะอุดมการณ์ร่วม ผลประโยชน์ร่วม หรือสถานการณ์ร่วม โดยทั่วไปโครงสร้างของชุมชนจะส่งผลต่อรูปแบบของวิถีชีวิตของคนในชุมชน ดังนั้น โครงสร้างชุมชนจึงมีผลต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนในท้ายที่สุดด้วย

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้สำหรับใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น ลิขสิทธิ์นี้มิได้โอนไปและสงวนไว้ถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
การศึกษาเรื่องที่อยู่อาศัย เป็นการหาความรู้ ทำความเข้าใจ และให้คำอธิบายเกี่ยวกับ
เรื่องสถานที่บริเวณ พื้นที่ บ้าน สิ่งปลูกสร้าง และการใช้สอยสถานที่ ที่มนุษย์เราใช้เป็นที่พักและดำรง

ชีวิตร่วมกับครอบครัว ทั้งในการพักผ่อนนอนหลับ และการอยู่อาศัย ใช้ดำเนินกิจการต่าง ๆ ของครอบครัว ไปจนกระทั่งถึงการทำมาหากินเลี้ยงชีวิตด้วย บัณฑิต จุลาสัย (2540:2) “วิชาการเกี่ยวกับบ้าน มีบริบทที่กว้างขวางและลึกซึ้ง เกี่ยวพันกับสิ่งต่างๆ มากมาย” เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต ความต้องการของบุคคล ความเป็นไปของสังคม ค่านิยม คุณค่า ความงาม สภาพแวดล้อม และสิ่งต่าง ๆ ที่สร้างสรรค์ขึ้นมา เพื่อตอบสนองการใช้สอยบ้านให้เป็นที่อยู่อาศัยอย่างเหมาะสม จึงควรที่จะศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยให้กว้างขวางและลึกซึ้ง ครอบคลุมความหมายของคำว่าบ้าน

บ้านในความหมายกว้าง พัทยา สายหู (2540:25) เป็นสถานที่ดำรงชีวิต ที่มีความสัมพันธ์กับการทำมาหากินเลี้ยงชีพ ไม่จำเป็นต้องเป็นเพียงที่พักผ่อนหลับนอนหลังจากเลิกทำงานแล้วเท่านั้น แล้วการที่มนุษย์จะสร้างบ้านเป็นที่พักถาวรหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับ ลักษณะการทำมาหากินเลี้ยงชีพตามสภาพของสิ่งแวดล้อม ความรู้ ความสามารถ ในการสร้างเครื่องมือเครื่องใช้ของแต่ละสังคม และวัฒนธรรมในแต่ละยุคสมัยนั้นๆ

ที่พักอาศัยอันหมายถึงบ้าน จึงมีรายละเอียดต่างกัน ตามความสัมพันธ์สอดคล้องกับการทำมาหากินเลี้ยงชีพของบุคคลที่ต่างกันตามฐานะและกิจการงาน

สำหรับคนในชนบท ปัจจุบันแม้ยังมีอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ แต่เน้นการปลูกเพื่อขายมากกว่าบริโภคเอง พืชไร่และพืชสินค้าต่าง ๆ ทำการผลิตนอกเรือนบ้าน บ้านเรือนมีไว้เพื่อการพักผ่อนหลับนอนในตอนกลางคืนเป็นสำคัญ รูปทรงและการจัดบริเวณใช้สอยในบ้านยังคงรักษารูปแบบดั้งเดิมไว้ได้ถ้าต้องการ บริเวณรอบ ๆ บ้านจึงนับเป็นส่วนหนึ่งของที่อยู่อาศัย บางบ้านมีกิจกรรมใหม่เพิ่มขึ้น เช่น มีโอกาสค้าขายสินค้า และให้บริการแก่ผู้สัญจรตามเส้นทางคมนาคม บ้านเรือนก็เปลี่ยนไปตามความจำเป็นให้เหมาะสมกับกิจกรรมใหม่ ทำเป็นโรงเรือน ห้องแถว ขายของ และให้บริการ พร้อมทั้งเป็นที่พักผ่อนนอนของเจ้าของบ้านด้วย บ้านที่ผู้อยู่อาศัยมีอาชีพรับจ้างทำงานนอกบ้าน หรือรับราชการกินเงินเดือนที่ต้องอยู่ในชนบทก็มีความจำเป็นในการใช้บ้านเรือนเปลี่ยนไปเช่นกัน ความหลากหลายของลักษณะบ้านตามเงื่อนไขของการทำมาหากินเลี้ยงชีพอันแตกต่างกัน มีปัจจัยอันเป็นตัวกำหนดด้วย ดังนี้ พัทยา สายหู (2540:31-47)

1. ภูมิประเทศและภูมิอากาศ : บ้านในที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึงจึงยกพื้นใต้ถุนสูง แต่เมื่ออยู่ในที่ดอนน้ำท่วมไม่ถึงจึงไม่จำเป็นต้องมีใต้ถุน ถ้าอยู่ริมน้ำก็มักจะทำบ้านเป็นเรือนแพ ถ้าอยู่ริมทะเลก็จะสร้างบ้านที่ไม่ใช้วัสดุที่ผุกร่อนง่ายจากความเค็ม ถ้าอยู่ในเส้นทางของพายุต้องมีวิธีป้องกัน ขึ้นอยู่กับปัจจัยประยุกต์วิทยาของสังคมนั้น

2. ประยุกต์วิทยาและเทคโนโลยี คือความสามารถในการสร้างเครื่องมือและวิธีการของคนในสังคม ถ้ามีเครื่องมือและวิธีการที่มีประสิทธิภาพสูง จะสามารถสร้างบ้าน ควบคุม และดัดแปลงสภาพแวดล้อมได้มากขึ้น

3. ทรัพยากร : วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างบ้าน ส่วนใหญ่นำมาจากวัสดุธรรมชาติในท้องถิ่น แต่ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงวัสดุท้องถิ่นเท่านั้น ยังขึ้นอยู่กับวิธีการเสาะหา และลำเลียงวัสดุจากแหล่งอื่น หรือการซื้อขายแลกเปลี่ยนกับชุมชนอื่น และไม่ใช่ใช้แต่วัสดุธรรมชาติ แต่อาจสร้างวัสดุสังเคราะห์ได้จากความสามารถทางประยุกต์วิทยา

4. ระบบเศรษฐกิจ : ทรัพยากรสำหรับการสร้างบ้านมีมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับระบบการผลิต จ่ายแจก และการบริโภคของระบบเศรษฐกิจที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งทำให้มีความสามารถสร้างบ้านได้พิเศษเหนือบุคคลหรือสังคมที่มีกำลังอำนาจทางเศรษฐกิจต่ำกว่า

5. ฐานะทางสังคม : บุคคลที่มีฐานะทางสังคมอาจกำหนดด้วยชาติกำเนิด ความสามารถทางสติปัญญา อำนาจการปกครอง จะใช้อุปกรณ์ประกอบการดำรงชีวิตที่ต่าง ๆ กันไป รวมถึงการใช้ลักษณะของบ้าน เพื่อแสดงฐานะทางสังคมของตน และยืนยันฐานะที่สูงกว่าของตน

6. อำนาจการบริหารปกครอง : สามารถบังคับกำหนดลักษณะบ้านเรือนที่บุคคลจะสร้างได้ เช่น พระราชบัญญัติ หรือเทศบัญญัติการก่อสร้าง ข้อบังคับเกี่ยวกับการก่อสร้างในท้องถิ่น ๆ เป็นต้น

7. ความเชื่อ ค่านิยม และอุดมการณ์ : เป็นตัวกำหนดรูปลักษณะของบ้านเรือนได้ ทั้งในสมัยอดีต และปัจจุบันด้วยความรู้สึกนึกคิดในบางสิ่งที่มีค่า สำหรับผู้ที่ยึดถือ ซึ่งมีเสรีภาพกระทำ การในสิ่งที่ตัวเองเห็นชอบและต้องการ

8. โอกาสที่จะเปลี่ยนแปลงพัฒนา : ซึ่งอาศัยความสามารถคิดประดิษฐ์สิ่งใหม่ หรือโอกาสรับเอาสิ่งใหม่ ที่ผู้อื่นคิดทำไว้มาใช้ ย่อมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในลักษณะของอาคารบ้านเรือนได้ เมื่อได้ติดต่อกับผู้คนและสังคมภายนอก มีโอกาสได้รับทั้งวัสดุและวิธีการแปลกใหม่ รวมถึงการพัฒนาเพราะอุตสาหกรรมที่ทำให้มีวัสดุใช้กันได้อย่างแพร่หลาย

ปัจจัยทั้งหมดที่กล่าวมา เกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน โดยที่ภูมิประเทศและภูมิอากาศ น่าจะเป็นปัจจัยสำคัญอันดับแรก โดยมีปัจจัยอื่นมีบทบาทร่วมกำหนดด้วยเสมอ ทั้งประยุกต์วิทยาและทรัพยากร นอกจากนั้นกำลังทางเศรษฐกิจ ฐานะทางสังคม และอำนาจการบริหารปกครองของบุคคลที่เป็นเจ้าของบ้านหรือเกี่ยวข้องกับเจ้าของบ้าน ย่อมมีผลต่อลีลาการดำเนินชีวิต และการกำหนดลักษณะบ้านเรือน โดยมีความเชื่อ ค่านิยมและอุดมการณ์เป็นตัวกำหนดสำคัญอีกชั้นหนึ่ง และคลี่คลายไปตามโอกาสของการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา ในชีวิตของบุคคลและสังคมนั้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.5.1 ความสัมพันธ์ของงานสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมกับพฤติกรรมมนุษย์

ในการอยู่อาศัย

อรศิริ ปาณินท์ 2538 : 6 กล่าวถึงการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมประเภทอาคารพักอาศัยจะเป็นตัวอย่างที่สามารถอธิบายให้เห็นได้ชัดเจนกว่าสถาปัตยกรรมประเภทอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะอาคารพักอาศัยเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวที่สุด เป็นสถาปัตยกรรมที่สนองความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีวิตของมนุษย์โดยทั่วไป ความแตกต่างของการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมประเภทนี้ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของการดำรงชีวิตและการอยู่อาศัยของแต่ละคน

พฤติกรรมอยู่อาศัยของมนุษย์มีความต้องการพื้นฐานน้อยที่สุด คือ กิน นอน พักผ่อน ดังนั้น การสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมประเภทพักอาศัยเบื้องต้น จึงเพื่อสนองประโยชน์ใช้สอยดังกล่าว

2.5.2 การใช้สอย

วิมลสิทธิ์ หรยางกูร 2537 กล่าวถึงสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่สถาปนิกจะต้องนำไปพิจารณาในการออกแบบอาคารก็คือ การใช้สอยของแต่ละอาคาร ซึ่งสถาปนิกจะต้องศึกษาว่าอาคารที่จะต้องออกแบบนั้น มีจุดประสงค์อย่างไร จะสร้างขึ้นสำหรับประกอบกิจการชนิดใด และมีความต้องการในการใช้สอยเช่นใด ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นแนวทางในการที่จะออกแบบให้เป็นการเสริมสร้างความสะดวกสบายในการเคลื่อนไหวการติดต่อระหว่างแต่ละส่วนภายในเนื้อที่เหล่านั้น และเพื่อให้การทำงานหรือการพักผ่อนของมนุษย์ผู้ใช้อาคารเป็นไปอย่างราบรื่น ควรให้แต่ละส่วนในอาคารสนองประโยชน์ใช้สอยได้มากที่สุดทั้งทางร่างกายและจิตใจ ขนาดของเนื้อที่ที่ใช้งานในแต่ละส่วนและตำแหน่งที่ตั้งควรให้เหมาะสมกับความต้องการและความจำเป็นทางการใช้สอย การสัญจรติดต่อระหว่างแต่ละส่วนสะดวก และไม่รบกวนกัน มีความปลอดภัยในด้านการใช้สอย ถูกต้องตามกฎหมายเกี่ยวกับการปลูกสร้างหรือเทศบัญญัติ ตลอดจนมีบรรยากาศของแต่ละส่วนที่สอดคล้องกับการใช้สอยและประเภทของอาคารด้วย

กิจกรรมของการใช้สอยภายในอาคารทุกชนิด มักจะต้องมีการพิจารณาถึงปัญหาและวิธีแก้ปัญหาในแต่ละส่วน เป็นส่วน ๆ ไป ข้อพิจารณาในการเข้าถึงปัญหาในการออกแบบก็คือ ทำการศึกษาเกี่ยวกับประโยชน์ใช้สอยของอาคารที่จะต้องทำการออกแบบให้ครบถ้วน และต้องแท้เสียก่อน เช่น อาคารชนิดนั้น ๆ ควรประกอบไปด้วยส่วนใช้สอยส่วนใดบ้าง แต่ละส่วนมีหน้าที่อย่างไร มีความต้องการเฉพาะตัวอย่างไร ต่อมาก็พยายามจัดเนื้อที่ใช้สอยในแต่ละส่วนให้อยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม จากนั้นก็จัดเส้นทางการติดต่อระหว่างส่วนใช้สอยแต่ละส่วนให้ต่อเนื่องกัน และในขั้นสุดท้ายก็จัดให้มนุษย์สามารถใช้เนื้อที่ในส่วนนั้น ๆ ได้อย่างสะดวกสบาย เหมาะสมกับขนาดร่างกายความต้องการ และความเป็นอยู่ของผู้ใช้สอยอีกด้วย

การออกแบบเนื้อที่ใช้สอยที่ต่างชนิดกัน และการจัดวางเนื้อที่ให้เหมาะสมถูกต้องตามการใช้สอย มักจะต้องอาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลและการพิจารณาจากสิ่งที่เกี่ยวข้องต่อไปนี้เป็นแนวทาง คือ

ประเภทของอาคารและจุดมุ่งหมายของการใช้สอย

กล่าวถึงอาคารแต่ละชนิดแต่ละประเภท ย่อมมีกิจกรรมการใช้สอยเฉพาะตัวแตกต่างกันออกไป ตลอดจนมีจุดประสงค์เพื่อการใช้สอยต่างลักษณะกันไป อาคารบางประเภทประกอบไปด้วยส่วนใช้สอยหลายส่วนและมุ่งทางด้านประโยชน์ใช้สอยเป็นสำคัญ เช่น อาคารพักอาศัยหรือโรงพยาบาลส่วนอาคารบางประเภท มีส่วนใช้สอยไม่แตกต่างกันมากนักและลักษณะการใช้สอยไม่ยุ่งยาก เช่น อาคารพาณิชย์ ตึกแถว หรืออาคารสำนักงาน (Office Building) เป็นต้น ในการออกแบบส่วนใช้สอยของอาคารแต่ละประเภท จึงมีความยากง่ายไม่เท่ากันและมีการแก้ไขปัญหาต่างลักษณะกันไป การศึกษาถึงประเภทของอาคาร และของกิจกรรมที่จำเป็นในแต่ละอาคารและรู้จุดประสงค์ของการใช้สอยของแต่ละอาคาร ก็จะเป็นเครื่องมือให้มีการออกแบบเนื้อที่ใช้สอยได้ถูกต้องเหมาะสม เช่น บ้านมีจุดประสงค์เพื่อการอยู่อาศัย พักผ่อนนอนหลับในชีวิตประจำวัน สโมสร มีจุดประสงค์เพื่อใช้เป็นที่พบปะสังสรรค์ พักผ่อนหย่อนใจ มีเกมกีฬาบางชนิดให้เล่น โรงพยาบาล มีขึ้นเพื่อใช้สำหรับทำการรักษาพยาบาลและเป็นที่พักรักษาตัวของคนเจ็บไข้ รวมทั้งเป็นที่ทำงานของแพทย์ พยาบาล และเจ้าหน้าที่ ส่วนโบสถ์ก็มีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้ประกอบพิธีทางศาสนา และเป็นศูนย์รวมทางจิตใจ เหล่านี้เป็นต้น ซึ่งอาคารแต่ละประเภทก็มีการใช้สอยที่ต่างแนวทางกันออกไป ถ้าสถาปนิกเข้าใจถึงลักษณะเฉพาะของอาคารแต่ละชนิดเป็นอย่างดีแล้ว ก็จะสามารถทราบได้ว่าอาคารประเภทนั้น ๆ ควรจะประกอบไปด้วยส่วนใช้สอยส่วนใดบ้าง และจะเป็นแนวทางให้จัดวางเนื้อที่ใช้สอยได้อย่างเหมาะสม

ลักษณะของการใช้สอย

กล่าวถึงการใช้สอยที่ต่างลักษณะกันในเนื้อที่แต่ละส่วนนั้นเป็นแนวทางให้ผู้ออกแบบสามารถจัดวางตำแหน่งที่ตั้งและสภาพแวดล้อมของเนื้อที่นั้น ตลอดจนรูปร่างและขนาดของเนื้อที่ที่จะใช้สอยรวมทั้งสามารถจัดลำดับขั้นตอนของการติดต่อของเนื้อที่ได้ถูกต้อง ดังมีแนวทางในการพิจารณาดังนี้

1. การที่จะกำหนดที่ตั้งของส่วนใช้สอยแต่ละส่วนว่าควรอยู่ตรงส่วนใดของอาคารนั้น ผู้ออกแบบจะต้องรู้ลักษณะของการใช้สอยของแต่ละส่วนเป็นอย่างดี จึงจะเข้าใจได้ว่าแต่ละส่วนควรอยู่ที่ใดในตัวอาคาร ควรอยู่กับส่วนใด ควรจะติดต่อกับส่วนใดได้บ้าง ควรมีความเป็นสัดส่วนมากน้อยเพียงใด และควรมีสภาพแวดล้อมชนิดใด เป็นต้น เช่น ห้องเตรียมอาหาร (Pantry) ควรอยู่ใกล้หรือติดต่อกับส่วนรับประทานอาหารและควรให้ติดต่อกับห้องครัวได้สะดวก โถงติดต่อหรือส่วนที่เกี่ยวกับการบริการประชาชนควรให้เข้าถึงได้ง่ายและสะดวก ไม่ลึกลับวุ่นวาย ส่วนห้องรับแขกหรือพักผ่อนอาจมีเนื้อที่ติดกับเฉลียงภายนอก เพื่อให้ใช้เนื้อที่ได้ต่อเนื่องร่วมกัน และสามารถเห็น

ทิวทัศน์ภายนอกได้ดี เป็นต้น การเรียงลำดับขั้นตอนของเนื้อที่ใช้สอยหลาย ๆ ชนิดได้ถูกต้องตามตำแหน่งที่เหมาะสม จะช่วยให้การใช้สอยอาคารโดยส่วนรวมเป็นไปได้โดยสะดวกราบรื่น

2. รูปร่างของเนื้อที่ใช้สอย ย่อมเป็นผลมาจากลักษณะของการใช้สอยเป็นสำคัญ เช่น สนามกีฬา (Stadium) มักมีผังการจัดที่นั่งดูเป็นรูปวงกลม รูปครึ่งวงกลมหรือรูปรี เพื่อให้คนดูเห็นได้โดยรอบ มีการลดหลั่นระดับพื้นให้มองเห็นได้ถนัดไม่บังกัน

ขานขาลาของสถานีรถไฟเป็นรูปแคบ ยาว เพราะต้องการเนื้อที่ที่ผู้คนจะคอยขึ้นลงรถไฟทั้งขบวนได้ตลอดแนว นอกจากนั้นยังเกี่ยวข้องไปถึงความจำเป็นในการติดตั้งเครื่องเรือนหรือครุภัณฑ์ในแต่ละส่วนด้วย เช่น ในการออกแบบห้องครัว ก็ต้องการเนื้อที่ที่มีความสะดวกคล่องตัวในการประกอบอาหารและเคลื่อนไหวภายใน ต้องการอุปกรณ์และเครื่องใช้ในการประกอบอาหารที่จะจัดวางหรือติดตั้งในลักษณะที่เหมาะสมกับการใช้สอย เมื่อรวบรวมความต้องการในเรื่องเหล่านี้เข้าด้วยกันแล้ว ก็จะได้รูปร่างของเนื้อที่ที่เหมาะสมตามการใช้สอยของส่วนนั้น ๆ และในบางกรณีอาจได้รูปร่างที่เหมาะสมกับการใช้สอยได้หลายแบบ ต่างวิธีกันออกไปด้วย

3. ขนาดของส่วนใช้สอยแต่ละส่วน ควรจะมีเนื้อที่มากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะการใช้สอย และจำนวนผู้ที่ใช้สอยเนื้อที่นั้น ๆ ตลอดจนความต้องการเฉพาะตัวของส่วนใช้สอยนั้น ๆ ว่าต้องติดตั้งอุปกรณ์ประกอบพิเศษหรือติดตั้งเครื่องจักรเครื่องยนต์ชนิดใดบ้างด้วย เช่น หอประชุมหรือโรงภาพยนตร์ มีลักษณะของการใช้สอยที่จะให้คนจำนวนมากมาใช้ร่วมกันในเวลาเดียวกัน และขนาดของอาคารชนิดนี้อาจใหญ่ เล็ก ต่างกันขึ้นอยู่กับความจุหรือจำนวนคนที่จะใช้เนื้อที่นั้นด้วย อาคารบางชนิด เช่น อาคารทางศาสนาหรืออาคารสำคัญของชาติมักจะมีขนาดและปริมาตรของเนื้อที่ภายในใหญ่โตเกินกว่าอาคารธรรมดา เพราะนอกจากจะต้องเตรียมไว้ในโอกาสพิเศษที่จะมีคนมาใช้เป็นจำนวนมากแล้ว ยังต้องการผลทางด้านความศรัทธา ความยิ่งใหญ่ของอาคารด้วยเช่นกัน โรงงานอุตสาหกรรมบางชนิดต้องการเนื้อที่ภายในขนาดใหญ่สำหรับติดตั้งเครื่องจักรหรือเครื่องมือในการทำงาน ส่วนห้องน้ำทั่วไปมักมีขนาดเล็กเพราะมีผู้ใช้สอยน้อยคนในการใช้แต่ละครั้ง และมีเนื้อที่พอเหมาะสำหรับติดตั้งสุขภัณฑ์ที่จำเป็นในห้องน้ำเท่านั้น

ความต้องการเฉพาะของเนื้อที่ใช้สอย

ผู้ออกแบบควรต้องศึกษาหาข้อมูลของการใช้สอยที่มีความต้องการเฉพาะเจาะจงลงไป ในแต่ละส่วนของอาคารที่จะทำการออกแบบ ซึ่งหมายถึงต้องทราบความถี่หรือความบ่อยในการใช้เนื้อที่นั้น ๆ เช่น แต่ละส่วนมีการใช้สอยประมาณกี่ครั้งต่อวันหรือต่อสัปดาห์ ต้องทราบประเภทของกิจกรรมในการใช้สอย เช่น เป็นห้องฝึกซ้อมกีฬาหรือเป็นห้องผ่าตัด ซึ่งย่อมต้องการการออกแบบที่ต่างแนวทางกันออกไป ต้องทราบการ บริการพิเศษในด้านอุปกรณ์ประกอบ เช่น การปรับอากาศ

การดูอากาศออก การเดินท่อน้ำ ท่อแก๊สเข้าถึงสำหรับห้องทดลอง เป็นต้น นอกจากนั้นต้องทราบ ช่วงเวลาใช้สอยที่ต่อเนื่องกันของแต่ละส่วน เช่น สำนักงานใช้ต่อเนื่องกันทั้งวัน โรงละครใช้ต่อเนื่องกันเป็นบางช่วงเท่าที่มีการแสดง เป็นต้น เวลาที่ใช้เนื้อที่แต่ละส่วนก็เป็นสิ่งที่สถาปนิกควรนำไปพิจารณาด้วย เช่น ห้องนอนใช้ในเวลากลางคืนเป็นส่วนใหญ่ ห้องเรียนใช้ในเวลากลางวัน เป็นต้น ข้อมูลเหล่านี้จะช่วยเป็นแนวทางการออกแบบเนื้อที่ใช้สอยแต่ละส่วนต่าง ๆ ชนิดกันและสามารถจัดหาตำแหน่งที่ตั้งที่เหมาะสมได้

ลักษณะและพฤติกรรมของผู้ใช้สอย

ในเรื่องนี้ผู้ออกแบบต้องอาศัยข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของผู้ที่ใช้สอยเนื้อที่นั้น ๆ เพื่อที่จะทราบได้ว่า ผู้ใช้ในแต่ละส่วนมีมากน้อยเพียงใด แต่ละคนมีหน้าที่อย่างไร ทำงานในลักษณะใด มีความถนัดและความเคยชินอย่างไร โดยเฉพาะอาคารประเภทที่พักอาศัย เช่น บ้าน ผู้ออกแบบควรจะต้องทราบเกี่ยวกับนิสัย ความประพฤติ ความชอบ อาชีพ อายุ เพศ ตลอดจนสภาพร่างกายของผู้ที่จะอยู่อาศัยเป็นประจำวัน ปกติดีหรือไม่ ถนัดชายหรือชวา หรือในการออกแบบอาคารเฉพาะสำหรับผู้พิการประเภทต่าง ๆ เช่น โรงเรียนสอนคนตาบอด คนหูหนวก สถานสงเคราะห์เด็ก พิการ โรงพยาบาลเด็กปัญญาอ่อน เป็นต้น อาคารประเภทเหล่านี้ผู้ออกแบบจะต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะและพฤติกรรมของผู้ใช้สอย และต้องศึกษาอย่างละเอียดถี่ถ้วน จึงจะช่วยให้การออกแบบเนื้อที่ใช้สอยแต่ละส่วน และเครื่องเรือนที่จำเป็นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้ผลคุ้มค่าทั้งทางร่างกายและจิตใจ

การควบคุมและการรักษาความปลอดภัย

เนื้อที่ใช้สอยแต่ละส่วนมีความต้องการในเรื่องความปลอดภัย และต้องการการควบคุมมากน้อยไม่เท่ากัน เช่น ห้องนอนมักเป็นที่ที่เจ้าของเก็บของมีค่าบางอย่างไว้ จึงต้องการความปลอดภัยจากโจรผู้ร้าย ห้องมั่นคง (Strong Room) ในธนาคารต้องมีความปลอดภัยสูงเข้าถึงได้ยาก มีการควบคุมอย่างรัดกุม ห้องช่างนักโทษต้องการให้ควบคุมได้อย่างทั่วถึง และป้องกันการหลบหนีอย่างเข้มงวด ห้องสมุดต้องการการควบคุมทางเข้า ออก มิให้มีการนำสิ่งของที่ไม่ได้รับอนุญาตเข้าหรือติดตัวออกไปได้ ความต้องการในเรื่องความปลอดภัยและการควบคุมในเนื้อที่แต่ละส่วนจะมากน้อยเพียงใดจะต้องใช้วิธีการใดในการควบคุม หรือจะต้องมีการติดตั้งเครื่องมืออุปกรณ์ช่วยในเรื่องการรักษาความปลอดภัยอย่างไรบ้าง เหล่านี้เป็นสิ่งที่ผู้ออกแบบจะต้องนำไปพิจารณาหาทางแก้ไข และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การติดต่อ

การติดต่อระหว่างเนื้อที่การใช้สอยแต่ละส่วน และการติดต่อระหว่างเนื้อที่ภายนอกกับภายใน อาจทำได้โดยการจัดเส้นทางติดต่อซึ่งมีทั้งแนวราบและแนวตั้ง เช่น ทางเดินติดต่อ (Corridor, Aisle) ใช้ติดต่อระหว่างเนื้อที่แต่ละส่วนทางแนวนอน โถงรวม (Hall) ใช้เป็นจุดรวมก่อนที่จะแยกไปยังเนื้อที่ส่วนอื่น ๆ อีกหลายส่วน มุข เฉลียง ระเบียง ซาน ใช้ติดต่อระหว่างเนื้อที่ภายนอกกับภายใน ทางลาด (Ramp) ใช้กับการติดต่อทางตั้งที่ระดับไม่ต่างกันนักและใช้กับพาหนะ เช่น รถเข็น เป็นต้น บันได บันไดเลื่อน (Escalator) มักใช้สำหรับการติดต่อทางแนวตั้งระหว่างแต่ละชั้นของอาคาร ส่วน ลิฟท์ (Elevator) มักใช้กับการติดต่อทางแนวตั้งที่มีความสูงติดต่อกันมากกว่า 4 ชั้น ขึ้นไป เป็นต้น การที่จะเลือกใช้การติดต่อโดยวิธีใดนั้น ก็ขึ้นอยู่กับการพิจารณาหาวิธีที่จะทำให้การติดต่อของเนื้อที่แต่ละส่วนมีความต่อเนื่องสัมพันธ์กันได้ดีที่สุด ให้มีการเคลื่อนไหวและเคลื่อนที่ของผู้คน สิ่งของ พาหนะ เช่น รถเข็น และการติดต่อภายในให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ตรงไปตรงมาไม่วกวนสับสนหรือเป็นการรบกวนแก่ส่วนใช้สอยอื่น ๆ ประหยัดทั้งเนื้อที่ และเวลาในการติดต่อให้ได้มากที่สุด ตลอดจนคำนึงถึงความเหมาะสมทางด้านรูปร่างลักษณะที่จะเป็นผลปรากฏต่อรูปทรงอาคารภายนอกประกอบกันไปด้วย

ความสะดวกคล่องตัวในการใช้สอยภายในเนื้อที่แต่ละส่วน

การออกแบบเนื้อที่การใช้สอยแต่ละส่วนควรคำนึงถึงความสะดวก คล่องตัวในการติดต่อเคลื่อนไหวภายในเนื้อที่นั้น ๆ ด้วย อาจทำได้โดยใช้วิธีจัดผังพื้นภายในและโดยการใช้อุปกรณ์พิเศษเข้าช่วย ซึ่งอาศัยหลักจากการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับผู้ใช้สอยและการใช้สอยอาคารหรือส่วนของอาคาร เพื่อให้สามารถจัดที่ตั้งเครื่องเรือน เครื่องใช้ ตลอดจนอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้ถูกต้อง เช่น ต้องศึกษาขนาดและระยะต่าง ๆ ของร่างกาย ลักษณะการเคลื่อนไหวและกำลังทางกล้ามเนื้อของมนุษย์ในอายุต่างกัน เพศต่างกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีผลทำให้เกิดมีขนาดมาตรฐานของระดับความสูงของห้องต่าง ๆ ขนาด และรูปร่างของช่องประตู หน้าต่าง ชั้นเก็บของ ตู้แขวน โต๊ะทำงาน โต๊ะรับประทานอาหาร เก้าอี้ชนิดต่าง ๆ ชั้นบันได ราวบันได พื้นต่างระดับและอื่น ๆ อีกมากมาย ตลอดจนมีข้อพิจารณาถึงส่วนประกอบของอาคารที่ต้องมีการปิด-เปิด เคลื่อนที่ได้ เช่น บานประตู หน้าต่าง ฝาตู้ ประตูเหล็กยึด ส่วนประกอบต่าง ๆ เหล่านี้ผู้ออกแบบต้องคำนึงถึงขนาดและวัสดุว่ามีน้ำหนักเท่าใดจึงจะสามารถให้มนุษย์เปิด ปิด โดยไม่ลำบากหรือหนักแรงมากนัก

ขนาดมาตรฐานเหล่านี้ยังรวมไปถึงสิ่งที่จะมาเป็นเครื่องตกแต่ง เครื่องมือหรืออุปกรณ์พิเศษ เครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกในการเคลื่อนที่ต่าง ๆ จึงเข้ามามีบทบาทในอาคารมากขึ้นเพื่อให้แทนแรงงานของมนุษย์ หรือช่วยให้มนุษย์สามารถเคลื่อนที่และเคลื่อนไหวได้

สะดวกง่ายดายขึ้น เช่น ลิฟท์ บันไดเลื่อน ทางเดินเลื่อน ลิฟท์ส่งของ แม่แรงยกรถยนต์ อุปกรณ์รางเลื่อนต่าง ๆ สายพานเลื่อนสำหรับลำเลียงของ เช่น กระจาเดินทาง เป็นต้น รวมทั้งเครื่องจักรกลที่ช่วยผ่อนแรง เช่น เครื่องสูบน้ำ ระบบท่อน้ำ ระบบระบายน้ำ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นเครื่องช่วยให้สถาปนิกนำมาใช้ประกอบกับการออกแบบเพื่อให้การใช้สอยเป็นไปอย่างราบรื่นสะดวกสบายให้มากที่สุด

2.6 แนวคิดเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชน

2.6.1 งานสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสังคมและเศรษฐกิจ

อรศิริ ปาณินท์ 2538 : 4-5 งานสถาปัตยกรรมซึ่งสร้างสำหรับมนุษย์ซึ่งมีวัฒนธรรมชั้นสูงจะแตกต่างไปจากงานประเภทงานสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมที่สนองความต้องการพื้นฐานของการดำรงชีวิต โดยสิ้นเชิง กล่าวคือ กระบวนการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมไม่สามารถเริ่มและจบในตัวเองอีกต่อไป แต่ต้องอาศัยความเกี่ยวเนื่องกับสิ่งต่าง ๆ โดยรอบตัว เช่น สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจและเทคโนโลยี รวมทั้งความสมบูรณ์ทางสุนทรียศาสตร์ ซึ่งเป็นผลผลิตสุดท้ายของหน้าตาของงานสถาปัตยกรรมด้วย และในขณะที่อิทธิพลของสภาพแวดล้อมและสังคมมีอิทธิพลมากมายต่อการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมนี้เอง ทำให้อิทธิพลโดยส่วนรวมซึ่งส่งผลโดยทางอ้อมมาถึงงานสร้างสรรค์มีต่องานสถาปัตยกรรมด้วย อิทธิพลทางอ้อมนี้คือความเชื่อมโยงของงานสถาปัตยกรรมในโลกในลักษณะของสากล ทั้งนี้เนื่องจากประเทศต่าง ๆ ในโลกมิได้อยู่ตามลำพัง ความเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคมมิได้ส่งผลมายังประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ดังนั้น ในกรณีที่งานสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมเป็นผลผลิตส่วนหนึ่งของสังคม ผลกระทบต่าง ๆ ซึ่งมาถึงงานสถาปัตยกรรมจะส่งผลในลักษณะสากลไปยังงานสถาปัตยกรรมทั่วโลกโดยส่วนรวมด้วย

2.6.2 วิถีทางดำรงชีวิต มาตรฐานและระดับความเป็นอยู่ พื้นฐานทางวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี

วิมลสิทธิ์ หรยางกูร 2537 กล่าวว่า การใช้สอยของอาคารประเภทเดียวกันแต่อยู่ในสภาพทางสังคมและวัฒนธรรมที่ต่างกันมีมาตรฐานความเป็นอยู่หรืออยู่ในยุคสมัยที่แตกต่างกันก็ย่อมมีความต้องการเนื้อที่ที่ใช้สอยและลักษณะของการใช้สอยที่แตกต่างกัน เช่น บ้านในชนบทของไทยที่มีความเป็นอยู่ง่าย ๆ ก็มีความต้องการให้บ้านเป็นที่คุ้มกันตนเองและทรัพย์สินจากผู้อื่น และช่วยป้องกันการรบกวนจากดินฟ้าอากาศและภัยธรรมชาติ ตลอดจนใช้ประกอบกิจกรรมได้ตามสมควร จึงต้องการแต่เพียงเนื้อที่โล่ง ๆ อาจมีแคร่หรือขานเชื่อมต่อติดกัน ใช้ประกอบกิจกรรมในชีวิตประจำวันได้ครบถ้วน ตั้งแต่ให้หลับนอนในเวลากลางคืน ใช้พักผ่อน ทำงานบ้าน รับแขก และ

รับประทานอาหาร เครื่องเรือนไม่มีความจำเป็นต้องใช้มากนัก เพราะส่วนใหญ่ใช้นั่งนอนกับพื้น จึงสามารถดัดแปลงเนื้อที่ให้ทำกิจกรรมได้หลายอย่าง นอกจากนั้นก็มีเนื้อที่อีกส่วนหนึ่งเป็นครัวไฟใช้ประกอบอาหาร และเป็นห้องน้ำอย่างง่าย ๆ เช่น อาจใช้วิธีตักน้ำจากตุ่มอาบ ถ้าสมาชิกในครอบครัวมีจำนวนมากขึ้นก็อาจต่อเติมห้องลักษณะเดียวกันเพิ่มขึ้นอีก เพื่อการใช้สอยดังกล่าวมาแล้ว

ส่วนในสังคมที่วัฒนธรรมและสภาพความเป็นอยู่เปลี่ยนแปลงเจริญเติบโตขึ้น เช่น ในสังคมของผู้มีฐานะดีในเมืองทั่วไป ก็มักจะมีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่แตกต่างไปจากเดิมเพราะได้รับอิทธิพลจากสังคมของชาติทางตะวันตกเข้ามาเกี่ยวข้อง ความต้องการในเรื่องที่อยู่อาศัยก็เพื่อให้มีความเป็นส่วนตัว (Privacy) ในการใช้สอยเฉพาะบุคคลภายในครอบครัวต้องการความสะดวกสบายในการใช้สอยมากขึ้น หลีกเลี่ยงการสอดรู้สอดเห็นของคนภายนอกและป้องกันการรบกวนจากขโมย ตลอดจนบางกรณีใช้เป็นเครื่องเซ็ดหน้าชุดตาของเจ้าของเพิ่มขึ้นอีกด้วย จึงทำให้ลักษณะของการใช้สอยและความต้องการเนื้อที่ที่ใช้สอยแยกเป็นส่วนส่วนตัวของตนเองมากขึ้น เช่น ต้องมีเนื้อที่เฉพาะสำหรับเป็นห้องนอน ห้องน้ำ ห้องรับแขก หรือพักผ่อน ห้องรับประทานอาหาร ส่วนเตรียมอาหาร ห้องครัว อาจมีห้องแต่งตัว ห้องทำงาน ห้องพระ ห้องเก็บของ ห้องคนใช้ ที่จอตลอดเพิ่มเติมขึ้นอีก

เครื่องเรือนก็เข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องกับการใช้สอยในอาคารมากขึ้น เพราะการดำรงชีวิตส่วนใหญ่ไม่ได้นั่งนอนกับพื้นเหมือนเช่นเดิม ตลอดจนอุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น เครื่องปรับอากาศ พรม อ่างอาบน้ำ สระว่ายน้ำ และอื่น ๆ อีกมากมายก็เป็นสิ่งที่เพิ่มเติมเข้ามาในลักษณะของสิ่งประกอบการใช้สอยสำหรับอาคารประเภทบ้านพักอาศัย มากน้อยต่างกัน ขึ้นอยู่กับระดับความเป็นอยู่ ฐานะ และความต้องการของผู้ใช้สอยอาคารนั้น ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ผู้ที่เป็สถาปนิกจะต้องมีความเข้าใจและควรได้ศึกษาถึงสภาพของการดำเนินชีวิตของผู้ใช้สอย รวมทั้งสภาพของสังคมขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของแต่ละที่ที่จะต้องทำการออกแบบ เพื่อให้เป็นแนวทางในการออกแบบใช้สอยได้อย่างเหมาะสมกับผู้อยู่อาศัย ซึ่งมีหลายระดับ หลายพื้นฐานด้วย

2.7 แนวคิดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมกายภาพ

2.7.1 สถาปัตยกรรมกับสภาพแวดล้อม

ตรึงใจ บุรณสมภพ 2521 : 7 กล่าวถึงคุณสมบัติตามธรรมชาติ หรือสภาพแวดล้อม (Environment) มีความหมายแตกต่างกันตามหน้าที่ ๆ ใช้ แต่โดยทั่วไปหมายถึงสภาพภายนอก ร่างกายที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ สัตว์ พืช สถาปนิกสามารถสร้างสภาพแวดล้อมซึ่งมีความสัมพันธ์ทั้งภายนอกและภายในร่างกายให้แก่มนุษย์นอกเหนือไปจากที่ธรรมชาติสร้าง โดยการสร้างสรรค์อาคารและเมือง การสร้างสรรค์นี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมโดยทั่วไป ในหลักใหญ่แยกเป็น 2 ประการคือ

1. สภาพแวดล้อมทางจิตใจ ซึ่งขึ้นอยู่กับขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันได้แก่ ศีลธรรมและการรู้จักผิดถูก สังคม ประวัติศาสตร์

2. สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับทางร่างกาย ได้แก่ สภาพทางภูมิศาสตร์ ธรณีวิทยา ลม พายุอากาศ ที่ว่าง

อาคารเป็นสถานที่ๆ ชีวิตมนุษย์ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับสัมผัส เพื่ออยู่อาศัยใช้สอยในกิจการต่าง ๆ สภาพแวดล้อมภายนอกเป็นตัวกำหนดลักษณะอาคาร ส่วนอาคารจะสร้างสภาพแวดล้อมภายในอาคาร

2.7.2 อิทธิพลของสภาพแวดล้อมกายภาพที่มีต่อพฤติกรรมมนุษย์

อรศิริ ปาณินท์ 2538 : 112 กล่าวถึงสภาพแวดล้อมกายภาพที่มีอิทธิพลสำคัญต่อพฤติกรรมมนุษย์ สภาพแวดล้อมหนึ่งจะกำหนดลักษณะที่คงที่แน่นอนของพฤติกรรมของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในสภาพแวดล้อมนั้น พฤติกรรมมนุษย์ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันจะมีความแตกต่างกันไป ยิ่งไปกว่านั้นบุคคลที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันจะมีการพัฒนากระบวนการพฤติกรรมในสภาพแวดล้อมในวิถีทางที่แตกต่างกันไป มีผู้ได้พยายามอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นกับพฤติกรรมของมนุษย์ที่เกิดขึ้นจากอิทธิพลของสภาพแวดล้อม เคริน ลินซ์ ได้กล่าวถึงลักษณะการจัดวางกลุ่มอาคารบางลักษณะว่ามีผลต่อสัมพันธ์และการติดต่อของคนที่อาศัยในกลุ่มนั้น เช่น ลักษณะของการจัดกลุ่มอาคารล้อมรอบสวนกลาง (Court) หรือถนนแบบปลายตัน (Cul-de-sac) การจัดวางระบบทางเดินเท้าในชุมชนก็เป็นแนวทางที่กระตุ้นให้เกิดการติดต่อระหว่างเพื่อนบ้าน การจัดวางอาคารพักอาศัยให้เปิดเข้าหากันและมีทางเท้าใช้ร่วมกัน ทำให้เพื่อนบ้านมีการติดต่อกันแต่ความสัมพันธ์จะมากน้อยแค่ไหน ขึ้นอยู่กับพื้นฐานทางสังคมของคนในกลุ่มนั้น ๆ ได้ว่ามีพื้นฐานเหมือนกันหรือแตกต่างกัน

สำหรับอิทธิพลของสภาพแวดล้อมกายภาพที่มีผลต่อการเกิดอาชญากรรมนั้น ได้มีนักวิชาการสาขาต่าง ๆ หลายสาขาสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ดังกล่าวรวมทั้งได้พยายามศึกษาถึงสาเหตุของอาชญากรรมที่เกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ตลอดจนลักษณะพฤติกรรมของอาชญากรรมที่เกิดขึ้นว่า ลักษณะทางกายภาพ ลักษณะไหนที่เอื้ออำนวยต่อพฤติกรรมของอาชญากรรมประเภทใด เพราะอาชญากรรมบางประเภทนั้นจะเกิดเฉพาะในสภาพแวดล้อมบางลักษณะเท่านั้น การจัดพื้นที่ภายนอกอาคารสามารถทำให้สถานที่นั้นปลอดภัยหรือไม่ปลอดภัยก็ได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

2.7.3 โครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมกายภาพ
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งหากนำไปใช้

วิลลิสท์รี ทรียงกูร 2537 : 1-29 กล่าวว่า การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางพฤติกรรม เป็นการกล่าวถึงโครงสร้างขององค์ประกอบและกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับความสัมพัทธ์ระหว่าง

มนุษย์กับสภาพแวดล้อมกายภาพเพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ของกระบวนการ ลักษณะและประเภท ของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมกายภาพ

สิ่งที่มนุษย์สัมพันธ์ด้วย

มนุษย์มีความสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว มนุษย์มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม กายภาพซึ่งเป็นสิ่งที่รูปธรรม ได้แก่ สิ่งต่าง ๆ ที่มนุษย์ทำขึ้น เช่น ภาชนะ เครื่องเรือน อาคาร ถนน สภาพแวดล้อมทางอุณหภูมิ แสงสว่าง ระดับเสียงที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ ฯลฯ และสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏตามธรรมชาติ เช่น ต้นไม้ พืชพันธุ์ต่าง ๆ แม่น้ำลำธาร ที่ราบ ภูมิประเทศ ฯลฯ ตลอดจน ภูมิอากาศ และเพราะว่ามนุษย์ไม่อาจอยู่อย่างโดดเดี่ยวได้ มนุษย์อยู่รวมกันเป็นกลุ่มสังคม มนุษย์จึง มีความสัมพันธ์กับมนุษย์ด้วยกันอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ มนุษย์มีความสัมพันธ์กับบุคคลหรือกลุ่ม สังคมที่เป็นองค์การหรือสถาบัน ตามบทบาทหน้าที่และโครงสร้างทางสังคม

นอกจากนี้มนุษย์ยังต้องสัมพันธ์กับสิ่งที่เป็นนามธรรมอันได้แก่ ระบบคุณค่าที่ยึดถือซึ่ง เป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรมของกลุ่มสังคม ข่าวดสาร ความรู้ ความคิด ตลอดจนความรู้สึกและ ทักษะคิดต่าง ๆ ไม่ว่าจะ为己หรือของผู้อื่นก็ตาม สิ่งที่เป็นนามธรรมนี้ทำให้ความสัมพันธ์ ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมกายภาพและความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกันเป็นไปได้ โดยเป็น ไปตามบรรทัดฐานที่สังคมกำหนดไว้ มนุษย์ไม่มีความจำเป็นต้องเกิดการเรียนรู้ใหม่หรือเกิดการ คาดคะเนใหม่ในพฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นทุกครั้งไป

ในแต่ละสภาพการณ์ของความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นย่อมมีมิติทางด้านเวลาเข้ามาเกี่ยวข้อง ด้วย ในชีวิตประจำวันกิจกรรมต่าง ๆ มักเกิดขึ้นตามเวลา กิจกรรมอาจเปลี่ยนแปลงไปตามสัปดาห์ เดือน ปี หรือฤดูกาล โดยทั่วไป พฤติกรรมของมนุษย์ไม่ได้สัมพันธ์กับมิติทางด้านเวลาโดยตรงเหมือน อย่างเช่นในการวิ่งแข่งหรือในการแข่งขันอื่น ๆ ที่กำกับโดยเวลา แต่เพราะว่ามนุษย์มีการจัดสรรเวลา ที่ใช้ในการประกอบกิจกรรมประจำวัน พฤติกรรมของมนุษย์จึงผูกพันกับเวลาเสมอ

สิ่งที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ล้วนเป็นองค์ประกอบของสภาวะหรือสภาพการณ์ที่เกิดความ สัมพันธ์ขึ้นระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อม องค์ประกอบเหล่านี้ย่อมมีส่วนในการกำหนดสภาพทาง พฤติกรรม อาจสนับสนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อการเกิดพฤติกรรม

ตัวกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมกายภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่... ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมกายภาพในเชิงพฤติกรรมนั้นย่อมขึ้นอยู่กับ การกำ กับสิ่งต่าง ๆ ทั้งหลายดังกล่าวมาแล้ว โดยเป็นไปตามความจำเป็น ความต้องการ หรือเป้าหมายของ บุคคลในขณะนั้น หรือตามการคาดการณ์ในอนาคต และเป็นไปตามประสบการณ์ในอดีตของแต่ละ บุคคลซึ่งย่อมไม่เหมือนกัน อีกทั้งยังขึ้นอยู่กับสภาวะของสภาพแวดล้อมกายภาพในปัจจุบันหรือการ

เปลี่ยนแปลงที่อาจมีขึ้นในอนาคต อาจวิเคราะห์ตัวกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมกายภาพ ได้ดังนี้

1. ตัวกำหนดทางด้านมนุษย์

มนุษย์เองมีส่วนสำคัญในการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อม พฤติกรรมที่เกิดขึ้นได้รับอิทธิพลโดยตรงของมนุษย์ที่เกี่ยวข้อง จะขอกล่าวถึงสาระสำคัญดังนี้

- อิทธิพลทางด้านสรีรวิทยา ได้แก่อิทธิพลที่เกี่ยวกับความต้องการพื้นฐานทางชีวภาพของมนุษย์ เช่น เมื่อรู้สึกหิวก็ไปทานอาหาร เมื่อรู้สึกง่วงนอนก็ไปนอน ฯลฯ ระบบทางสรีระของมนุษย์ที่เกี่ยวกับระบบประสาทสัมผัสต่าง ๆ และระบบประสาทส่วนกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งส่วนสมองของมนุษย์มีความสัมพันธ์อย่างยิ่งต่อพฤติกรรมภายใน (Covert Behavior) ซึ่งได้แก่ การรู้สึก การรับรู้ การเรียนรู้ การจำและการคิดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ และต่อพฤติกรรมภายนอก (Overt Behavior) ในสภาพแวดล้อม

- อิทธิพลทางด้านบุคลิกภาพ บุคลิกภาพเป็นลักษณะของบุคคล บุคลิกภาพต่าง ๆ บางส่วนเกิดจากการเรียนรู้ บางส่วนอาจมีมาแต่กำเนิด บุคคลมักมีแรงจูงใจในระดับที่แตกต่างกันแรงจูงใจเป็นแรงผลักดันให้เกิดพฤติกรรมในลักษณะเฉพาะ บางคนอาจเป็นคนขยันขันแข็ง บางคนอาจเป็นคนเฉื่อยชา สถาปนิกบางคนอาจมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าจะเป็นยอดสถาปนิกด้วยการสร้างสรรค์งานสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าต่อสังคม นักสังคมสงเคราะห์มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ฯลฯ ระบบบุคลิกภาพของมนุษย์มีความซับซ้อนอย่างยิ่งนอกจากในด้านแรงจูงใจแล้วยังมีประเด็นอื่น ๆ ที่จะต้องพิจารณาเช่น เป็นคนเปิดเผยชอบการสังคมหรือเป็นคนเก็บตัว เป็นคนมีความกังวลเสมอ ๆ เป็นคนฉลาดมีไหวพริบ ฯลฯ นอกจากนี้บุคคลยังมีความโน้มเอียงทางจิตต่อสภาพแวดล้อม (Environmental Disposition) ที่แตกต่างกัน เช่น คนที่รักธรรมชาติมาก อาจไม่ยอมเดินตัดสนามหญ้า หรือเลือกที่จะอาศัยอยู่ใกล้ธรรมชาติมากที่สุด เป็นต้น

- อิทธิพลทางด้านสังคม การที่บุคคลอยู่รวมกันเป็นกลุ่มสังคม ย่อมมีการจัดระเบียบทางหน้าที่ทางสังคม เป็นโครงสร้างทางสังคม และบุคคลมีหน้าที่ตามสถานภาพของตนในสังคม พฤติกรรมของมนุษย์จึงขึ้นอยู่กับสถานภาพเป็นสำคัญ แต่ทั้งนี้จะต้องสอดคล้องกับบทบาททางสังคมที่แต่ละสังคมกำหนดไว้อย่างเหมาะสมในขณะนั้น เช่น บทบาทเป็นอาจารย์ บทบาทเป็นนิสิต บทบาทเป็นแม่บ้าน ฯลฯ แม้ว่าอิทธิพลทางสังคมจะเกี่ยวข้องโดยตรงกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกัน แต่ในความสำคัญนั้นย่อมต้องอาศัยปัจจัยทางสภาพแวดล้อมกายภาพ และมีการแสดงออกทางกายภาพถึงสถานภาพและบทบาทที่แตกต่างกันด้วย เช่น ผู้บริหารในระดับสูงมักมีห้องทำงานส่วนตัวแยกจากเจ้าหน้าที่ทั่วไป ตำแหน่งที่อาจารย์บรรยายให้นิสิตฟังภายในห้องเรียนมักเป็นตำแหน่งเฉพาะ มีองค์ประกอบทางกายภาพจัดไว้สนับสนุนพฤติกรรมตามบทบาทการแสดงออกทาง

พฤติกรรมเพื่อให้เป็นไปอย่างมีระเบียบแบบแผน จำเป็นต้องมีบรรทัดฐานทางสังคมกำกับไว้ บรรทัดฐานทางสังคมเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มสังคม

อิทธิพลทางสังคมที่ควรจะได้กล่าวถึง คือ ความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มสังคมซึ่งอาจมีผลต่อการสังคมของกลุ่มได้ อาจก่อให้เกิดความสัมพันธ์กลมกลืนกันได้ หรืออาจเป็นศัตรูกันมีการยุแหย่กลั่นแกล้งกัน มีการขัดแย้งกัน อาจแสดงออกทางพฤติกรรมในลักษณะต่าง ๆ กัน เช่น การช่วยเหลือเอื้ออารีต่อกัน หรือการทำร้ายกัน การเดินขบวนประท้วง ฯลฯ

- อิทธิพลทางด้านวัฒนธรรม แบบแผนในการดำรงชีวิตในลักษณะเฉพาะส่วนหนึ่ง กำหนดโดยบรรทัดฐานทางสังคม ว่าบุคคลควรจะมีปฏิบัติตัวอย่างไรจึงจะเหมาะสมในแต่ละสภาพการณ์ แบบแผนในการดำรงชีวิตนี้มาจากระบบคุณค่าที่ยึดถือกัน ซึ่งย่อมแตกต่างกันไปในกลุ่มสังคมต่าง ๆ ศาสนาและความเชื่อถือต่าง ๆ ตลอดจนโลกทัศน์เป็นอีกส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่กำหนดลักษณะเฉพาะของแบบแผนในการดำรงชีวิต และมักจะสะท้อนให้ปรากฏในสภาพแวดล้อมกายภาพ มนุษย์สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมกายภาพตามแบบแผนของวัฒนธรรม วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ เป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์ของบุคคลในสังคม ประสบการณ์นี้ย่อมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม เช่น คนไทยนิยมการถอดรองเท้าก่อนเข้าบ้าน เป็นแบบแผนทางพฤติกรรมที่นับเป็นประสบการณ์ และแม้ว่าจะอยู่ในต่างประเทศซึ่งไม่นิยมการถอดรองเท้า ก็อาจมีการถอดถอดรองเท้าก่อนเข้าบ้านของเจ้าภาพ ฯลฯ นอกจากนี้กลุ่มสังคมต่าง ๆ อาจมีระดับความก้าวหน้าของวัฒนธรรมทางวัตถุแตกต่างกัน และมีผลทำให้มีพฤติกรรมที่แตกต่างกันไปด้วย เช่น ในสังคมหนึ่งประชาชนส่วนใหญ่เดินทางด้วยจักรยาน หรือด้วยการเดิน แต่ในอีกสังคมหนึ่งประชาชนมักเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัว หรือรถประจำทาง

2. ตัวกำหนดทางด้านสภาพแวดล้อมกายภาพ

อีกด้านหนึ่งของอิทธิพลที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมกายภาพ ได้แก่ อิทธิพลที่เกิดจากสภาพแวดล้อมกายภาพเอง อาจพิจารณาตัวกำหนดทางด้านสภาพแวดล้อมกายภาพใน 3 ประการดังนี้

- โอกาสของสภาพแวดล้อมกายภาพที่มีต่อความสัมพันธ์ พฤติกรรมจะเกิดขึ้นหรือไม่ ย่อมแล้วแต่โอกาสที่สภาพแวดล้อมกายภาพส่งเสริมหรือขัดขวางพฤติกรรมนั้น ๆ เช่น ผู้ที่มีความตั้งใจจะดูภาพยนตร์ อาจต้องกลับบ้านเพราะมีที่นั่งจำกัด พฤติกรรมดูภาพยนตร์ไม่อาจเกิดขึ้นได้ เจ้าของบ้านไม่อาจเข้าบ้านได้เพราะประตูบ้านปิดและลึกลับจนแจไว้ในบ้าน ผู้ขับรถจำต้องหยุดรถ เมื่อเห็นสัญญาณไฟแดงตรงสี่แยก ไม่อาจขับรถเล่นไปตลอด ผู้ที่อาศัยอยู่ใกล้กันหรือติดกันในที่ทำงาน ย่อมมีโอกาสได้รู้จักกันอย่างสนิทสนมได้ง่ายกว่าอยู่ห่างไกลกัน บุคคลอาจสามารถเดินเล่นอยู่ใน

สวนสาธารณะได้อย่างมีความสุขหากมีความปลอดภัย สวนสาธารณะไม่มีจุดอับที่อาจเกิดความไม่ปลอดภัยขึ้นได้ ไชน (Chein, 1954) ในบทความ “ The Environment as a Determinant of Behavior “ ได้พยายามเน้นถึงความสำคัญของโอกาสที่สภาพแวดล้อมมีอยู่ต่อการเกิดพฤติกรรม นักทฤษฎีทั้งหลายมักไม่สนใจประเด็นดังกล่าว โอกาสเป็นสิ่งเร้าที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมขึ้นได้ อาจเป็นสิ่งเร้าอย่างง่าย ๆ เช่น การมีดวงไฟ หรือเป็นสิ่งที่ซับซ้อน เช่น สภาพการณ์ทางสังคม เหล่านี้ย่อมอาจก่อให้เกิดการตอบสนองเป้าหมาย เกิดความพึงพอใจ หรือว่าอาจก่อให้เกิดอุปสรรคต่อเป้าหมาย เกิดความไม่พอใจ ทั้งนี้ย่อมแล้วแต่ว่าสภาพแวดล้อมที่เป็นสิ่งเร้านี้ ส่งเสริมหรือขัดขวางพฤติกรรมที่จะเกิดขึ้น โอกาสของสภาพแวดล้อมกายภาพมีอยู่เสมอ ทั้งที่ส่งเสริมและที่ขัดขวาง ไม่ว่าเราจะรู้หรือไม่รู้ว่ามีก็ตาม

- คุณสมบัติต่าง ๆ ของสภาพแวดล้อมกายภาพ คุณสมบัติของสภาพแวดล้อมกายภาพเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมที่ควบคู่กับโอกาสในฐานะที่เป็นสิ่งเร้า สิ่งปรากฏในสภาพแวดล้อมมีสภาพหรือคุณสมบัติแตกต่างกันไปต่าง ๆ นานา และมีผลกระทบต่อลักษณะทางพฤติกรรม เช่น อาจมีความซับซ้อนมากจนกลายเป็นสิ่งที่น่าสนใจ อาจมีลักษณะกำกวม หลายแง่หลายมุม มีความไม่แน่นอน ซึ่งเป็นคุณสมบัติของสภาพแวดล้อมกายภาพที่สำคัญ ที่อาจนำมาใช้ในงานออกแบบ (Rapoport and Kantor, 1967; Venturi, 1966) สิ่งที่กำลังสามารถดึงดูดความสนใจได้นานกว่าทำนองเดียวกัน การมีความแตกต่างในสิ่งเร้า และความสามารถในการสื่อความหมายของสิ่งเร้าเป็นคุณสมบัติที่มีความสำคัญต่อพฤติกรรม (Fiske และ Maddi, 1961) สิ่งเร้าที่ดีควรจะมีการแปรผันและเต็มไปด้วยความหมาย คุณสมบัติของสภาพแวดล้อมในฐานะที่เป็นสิ่งเร้ามีผลกระทบต่อการเรียนรู้ การรับรู้ การเรียนรู้ การจำ การคิด ความรู้สึกและต่อพฤติกรรมในสภาพแวดล้อม ตลอดจนการพัฒนาทางบุคลิกภาพและทางสังคม เช่น ในที่ซึ่งมีแสงสว่างไม่เพียงพอย่อมไม่อาจมองเห็นสิ่งต่าง ๆ ได้ชัดเจน การนอนในห้องที่มีเสียงดังรบกวนอยู่ตลอดเวลา ทำให้ไม่อาจหลับได้ง่าย การเดินบนทางเท้าที่ขรุขระย่อมไม่สามารถเดินได้สะดวก ผู้ที่เดินชมในพิพิธภัณฑ์กักเกนไฮม์ (Guggenheim Museum) ในนครนิวยอร์กย่อมมีประสบการณ์ของการเดินในลักษณะชดหอยตามสภาพโครงสร้างอาคารที่สถาปนิกแฟรงค์ ลอยด์ ไรท์ (Frank Lloyd Wright) ออกแบบไว้ บุคคลที่จำต้องอาศัยอยู่ในห้องที่มีความคับแคบมากเป็นเวลานาน อาจเกิดอาการผิดปกติทางจิต มีความกลัวอย่างรุนแรงเกิดขึ้น (Claustrophobia) เมื่ออยู่ในที่คับแคบ บุคลิกอาจเปลี่ยนไป ลักษณะของสภาพแวดล้อมแบบแยกบุคคลออกจากกัน (Sociofugal) และแบบดึงบุคคลเข้าหากัน (Sociopetal) (Osmond, 1957) เป็นสิ่งเร้าที่มีผลต่อการพัฒนาทางสังคม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ในการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ตำแหน่งของสภาพแวดล้อม สิ่งต่างๆ ของสภาพแวดล้อมกายภาพปรากฏอยู่ในปฏิภูมิ
ในตำแหน่งต่างกัน มีความสัมพันธ์ในระยะห่างและทิศทาง ตำแหน่งของสภาพแวดล้อมที่มนุษย์จะ

สัมพันธ์ด้วยนั้นมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่จะเกิดขึ้น เช่น หากบ้านพักอาศัยของบุคคลอยู่บริเวณชานเมืองห่างไกล บุคคลนั้นมีพฤติกรรมในการเดินทางที่แตกต่างจากบุคคลที่อาศัยอยู่บริเวณใจกลางเมืองหรือรอบ ๆ ใจกลางเมือง ทำนองเดียวกันสำหรับตำแหน่งชั้นของอาคารที่บุคคลอาศัยอยู่พฤติกรรมที่ขึ้นลงย่อมแตกต่างกันได้ วิธีชีวิตความเป็นอยู่และการสังคมอาจเปลี่ยนแปลงไปตามตำแหน่งสภาพแวดล้อม

3. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวกำหนดกับพฤติกรรม

อิทธิพลของมนุษย์ของมนุษย์และสภาพแวดล้อมกายภาพที่กล่าวมาพอสังเขปนี้ แสดงให้เห็นถึงโครงสร้างของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสภาพแวดล้อมกายภาพ สภาพแวดล้อมกายภาพแม้จะมีอิทธิพลต่อลักษณะทางพฤติกรรม แต่คงไม่ได้กำหนดพฤติกรรมโดยตรงเป็นที่แน่นอนรายละเอียดของลักษณะทางพฤติกรรมย่อมขึ้นอยู่กับมนุษย์ที่เกี่ยวข้องเป็นสำคัญ

เคิร์ต เลวิน (Kurt Lewin) แม้ว่าเป็นนักจิตวิทยากรุปเกสตัลต์ (Gestalt) ไม่ได้สนใจแต่เพียงกระบวนการรับรู้และเรียนรู้ แต่ได้ให้ความสำคัญกระบวนการดังกล่าวที่มีต่อการเกิดพฤติกรรม โดยเน้นอิทธิพลทั้งหลายที่เป็นตัวกำหนดทางพฤติกรรม เลวิน (Lewin, 1951) ได้เสนอว่าพฤติกรรมมนุษย์นั้นเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลภายในตัวบุคคลกับอิทธิพลภายนอกที่แต่ละบุคคลรับรู้ด้วย บุคคลจะมีพฤติกรรมอะไร อย่างไรและเมื่อไร จึงไม่ได้ถูกกำหนดโดยความต้องการของมนุษย์ หรือสิ่งเร้าภายนอกอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่ถูกกำหนดโดยอิทธิพลมากมายทั้งหลายทั้งภายในและภายนอกที่สัมพันธ์กันตามที่เป็นประสบการณ์ของบุคคล ทฤษฎีสถานของเลวิน (Lewin's Field Theory) จึงได้เสนอสูตรในการศึกษาพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับขอบเขตสภาพแวดล้อมที่บุคคลมีประสบการณ์ในชีวิต (life space) ของปัจเจกชนได้ว่า

$$B = f(P, E)$$

นั่นคือ พฤติกรรม (B) ย่อมขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลต่าง ๆ ของบุคคล (P) กับของสภาพแวดล้อมที่บุคคลนั้นรับรู้ (E) สภาพแวดล้อมนี้จึงไม่ใช่สภาพแวดล้อมที่ปรากฏจริง และไม่ได้หมายถึงสภาพแวดล้อมกายภาพแต่อย่างใด แต่รวมไปถึงสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมด้วย

สำหรับการศึกษาในที่นี้ ตัวกำหนดทางด้านมนุษย์ (P) หมายถึงอิทธิพลต่าง ๆ ทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ ไม่ว่าจะ เป็นของบุคคลเองหรือที่เกิดจากอิทธิพลทางสังคมและวัฒนธรรม ส่วนตัวกำหนดทางด้านสภาพแวดล้อมกายภาพ (E) นั้น หมายถึงอิทธิพลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมกายภาพที่ผ่านการรับรู้หรือที่เป็นประสบการณ์ของบุคคล ไม่ใช่สภาพแวดล้อมที่ปรากฏอยู่จริง

ไม่ว่าการณ์ใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.7.4 การวิเคราะห์ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับสภาพแวดล้อม กายภาพ

ในที่นี้จะวิเคราะห์ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับสภาพแวดล้อมกายภาพ โดยพยายามชี้ให้เห็นสภาวะของสภาพแวดล้อมกายภาพและรวมทั้งทางสังคมที่อาจมีผลต่อพฤติกรรมที่เกิดขึ้น เพื่อความเข้าใจว่าอิทธิพลต่าง ๆ ได้มีส่วนร่วมในการทำให้เกิดลักษณะทางพฤติกรรมอย่างไร อาจกล่าวเป็นประเด็นสำคัญ ๆ ได้ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมกายภาพเป็นระบบเปิดเพราะสภาพแวดล้อมกายภาพไม่มีขอบเขตที่แสดงว่ามีการสิ้นสุดทั้งทางกายภาพและทางเวลา กล่าวคือ สภาพแวดล้อมกายภาพมีความต่อเนื่องกันตลอด แม้ว่าสภาพแวดล้อมกายภาพมีลักษณะเป็นห้อง แต่ห้องนั้น ๆ ก็เป็นส่วนหนึ่งของบ้านหรืออาคาร และบ้านแต่ละหลังก็เป็นส่วนหนึ่งของหมู่บ้าน หรืออาคารเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มอาคารมีความต่อเนื่องกันไปในชุมชน เป็นเมือง และต่อเนื่องกับภูมิประเทศ ขอบเขตที่มีอยู่เป็นขอบเขตสมมุติที่เป็นที่ยอมรับกันในสังคม เช่น นี่คือนอนส่วนตัว นี่คือนอกบ้านของผู้จัดการ โดยมีสภาพแวดล้อมกายภาพที่สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมข้างเคียง และประการสำคัญ คือ ขึ้นอยู่กับอาณาบริเวณที่บุคคลมีความสัมพันธ์ทางกิจกรรมด้วย ขอบเขตทางด้านเวลาก็เช่นเดียวกันเป็นที่ทราบกันดีว่า เวลาเป็นมิติที่ต่อเนื่องกัน แม้เรามีการกำหนดเวลาเป็นชั่วโมง เป็นกลางวันกลางคืน แท้จริงแล้วเวลาต่อเนื่องกันไป ประการสำคัญที่สภาพแวดล้อมกายภาพเป็นระบบเปิดที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาพร้อม ๆ กับรักษาความสมดุลอยู่ได้ เป็นเพราะว่ามีความเกี่ยวข้องกับระบบสังคมและระบบวัฒนธรรม ระบบดังกล่าวและระบบทางกายภาพมีความสัมพันธ์กันเป็นสภาพแวดล้อมทั้งหมดในลักษณะพลวัต ซึ่งย่อมนำความหมายว่าหากมีการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบใดในระบบทั้งหมดจะมีผลกระทบต่อองค์ประกอบอื่น ๆ ด้วย เช่น หากมีการสร้างศูนย์การค้าขึ้นในชุมชนแห่งหนึ่ง อาจมีผลกระทบต่อพฤติกรรมการไปซื้อของของคนในชุมชนได้ ผู้อยู่อาศัยในชุมชนไม่จำเป็นต้องเดินทางไปซื้อที่อื่นอย่างที่เคยไป สภาพการใช้เส้นทางคมนาคมเปลี่ยนไปด้วย นอกจากนี้ ศูนย์การค้าแห่งใหม่นี้ยังอาจมีผลกระทบต่อภาวะการค้าของศูนย์การค้าแห่งอื่น ๆ ด้วย หากไฟฟ้าดับขณะที่สมาชิกในครอบครัวกำลังพักผ่อนชมโทรทัศน์ กิจกรรมที่กำลังดำเนินอยู่ย่อมต้องเปลี่ยนไป อาจเปลี่ยนเป็นกิจกรรมนอนแทน อาจเป็นไปได้ว่าหากเป็นรายการดี สมาชิกบางคนอาจไปดูโทรทัศน์ที่บ้านเพื่อนที่ไฟฟ้าไม่ดับ

2. เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงและมีผลกระทบเกิดขึ้นในระบบสภาพแวดล้อมทั้งหมด ย่อมแสดงถึงความสำคัญของความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันขององค์ประกอบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อมกายภาพหรือระบบสังคมที่เป็นสถาบันที่เกี่ยวข้องตลอดจนปัจเจกบุคคล ฯลฯ องค์ประกอบเหล่านี้แต่ละอย่างมีความหมายก็ต่อเมื่อได้พิจารณาความสัมพันธ์กับองค์ประกอบอย่างอื่นเท่านั้นโดยประกอบกันเป็นสภาพการณ์หนึ่ง ๆ ที่มีกิจกรรมเกิดขึ้น เช่น เฉลียงหน้าบ้าน นอกจากความสัมพันธ์

ทางกายภาพของเฉลี่ยกับตัวบ้านแล้ว ย่อมมีความหมายมากขึ้นเมื่อพิจารณาจากกิจกรรมหรือการใช้ประโยชน์จากเฉลี่ย (เป็นที่พักผ่อน เป็นที่ถอดรองเท้า ฯลฯ) จากลักษณะของการใช้ (ในเวลาใดของวัน และมีความแตกต่างของการใช้ในวันของสัปดาห์อย่างไร มีกิจกรรมอะไรเกิดขึ้นในตำแหน่งใด) จากบุคคลที่ร่วมใช้และองค์ประกอบทางกายภาพที่จำเป็นต่อกิจกรรม เป็นต้น นั่นคือ สิ่งของต่าง ๆ มนุษย์ ตำแหน่งของสิ่งของและมนุษย์ กิจกรรมที่เกิดขึ้น การกระทำระหว่างกันและความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมกายภาพ ฯลฯ เหล่านี้มีความสัมพันธ์กันเป็นกระบวนการต่อเนื่องกันไปในทุกขณะ และสื่อความหมายตามความสัมพันธ์ดังกล่าวด้วย

3. ความสัมพันธ์ที่เป็นกระบวนการต่อเนื่องกันไปนี้ ย่อมหมายความว่าในขณะที่ใดขณะหนึ่ง สภาพแวดล้อมนั้น ๆ มีลักษณะเฉพาะและมีความหมายเฉพาะด้วย และมีความคงที่ในขณะที่นั้น ขณะที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เพราะกิจกรรมและองค์ประกอบย่อมต้องเปลี่ยนไปตามสภาพจริงของเหตุการณ์ อาจเปรียบลักษณะเฉพาะของสภาพแวดล้อมนั้นได้กับกรอบหนึ่งของฟิล์มภาพยนตร์ บุคคลที่อยู่ในแต่ละสภาพการณ์มีพฤติกรรมตามบทบาทของตนและอยู่ตำแหน่งเฉพาะในสภาพแวดล้อม ในขณะที่ใดขณะหนึ่ง บุคคลย่อมรับรู้สภาพแวดล้อมในลักษณะเฉพาะด้วย ที่แตกต่างจากสภาพแวดล้อมที่คนอื่นรับรู้ นั่นคือ ในเวลาต่างกันบุคคลจะรับรู้สิ่งต่างๆ ต่างกัน สภาพแวดล้อมที่รับรู้ในขณะนั้น ย่อมแตกต่างจากสภาพแวดล้อมที่รับรู้ในขณะอื่น เมื่อตำแหน่งและพฤติกรรมเปลี่ยนไป ความแตกต่างนี้อาจมีน้อยมากแต่ก็จัดได้ว่าเป็นลักษณะเฉพาะ เช่น การนั่งรับประทานอาหารเช้าสมาชิกในครอบครัวที่นั่งในตำแหน่งต่าง ๆ กันของโต๊ะอาหารแต่ละคนมีพฤติกรรมเฉพาะตามบทบาทและรับรู้สภาพแวดล้อมเฉพาะด้วย ในช่วงเวลาต่าง ๆ ของการรับประทานอาหารเช้า แต่ละคนรับรู้สภาพแวดล้อมต่างกัน เพราะสภาพการณ์เปลี่ยนไป ทั้งองค์ประกอบทางกายภาพ เช่น สิ่งที่รับประทานหรือรายการโทรทัศน์ที่กำลังชม และการกระทำระหว่างกันทางสังคม เช่น การพูดคุย การช่วยเหลือกันบนโต๊ะอาหารต่างเปลี่ยนไปทุกขณะ

4. สภาพแวดล้อมกายภาพ ย่อมสื่อความหมายทางหน้าที่ใช้สอยและความหมายทางสัญลักษณ์อื่น ๆ ซึ่งเป็นการกำหนดแนวทางพฤติกรรมที่เหมาะสม กล่าวคือ สภาพแวดล้อมกายภาพมีองค์ประกอบและคุณสมบัติขององค์ประกอบที่สะท้อนให้เห็นถึงหน้าที่ใช้สอยของสภาพแวดล้อมนั้น ๆ และพร้อมความหมายทางสัญลักษณ์ สภาพแวดล้อมกายภาพจึงกำหนดลักษณะทางพฤติกรรมที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมนั้น เป็นสัญลักษณ์คงที่ เช่น มีลักษณะเฉพาะทางพฤติกรรมที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมในห้องเรียน ในห้องสมุด ในร้านอาหาร ในสวนสาธารณะ จะกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ห้องเรียนก็คือห้องเรียน ห้องสมุดก็คือห้องสมุด ร้านอาหารก็คือร้านอาหาร สวนสาธารณะก็คือสวนสาธารณะ เพราะได้กำหนดโครงสร้างทางพฤติกรรมไว้ โดยเป็นที่ยอมรับตามบรรทัดฐานของสังคม นั่นคือ สภาพแวดล้อมกำหนดพฤติกรรม และเราเรียนรู้ที่จะปฏิบัติตัวให้เหมาะสมในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ

สิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในสภาพแวดล้อม สื่อความหมาย ซึ่งนำไปสู่พฤติกรรม เช่น เราไม่ส่งเสียงรบกวนในห้องสมุด แต่เราอาจตะโกนเรียกเพื่อนในร้านอาหารได้ ฯลฯ

5. ด้วยความคงที่ของลักษณะทางพฤติกรรมตามหน้าที่ใช้สอยสอยที่สภาพแวดล้อม ภายภาพกำหนด ประกอบกับความเหมาะสมในการปฏิบัติตัวตามบันทัดฐานของสังคม จึงอาจกล่าวได้ว่า ไม่ว่าบุคคลใด ที่มีบทบาทอย่างเดียวกัน จะต้องมีความประพฤติทำนองเดียวกันในสภาพแวดล้อมหนึ่ง ๆ จะมีความแตกต่างทางพฤติกรรมก็เฉพาะในเรื่องรายละเอียดที่เป็นไปตามคุณสมบัติทางสรีรวิทยาและบุคลิกภาพเท่านั้น เช่น หารเป็นนิสิตด้วยกันเมื่อเข้าห้องสมุดก็จะมีพฤติกรรมต่าง ๆ ในทำนองเดียวกัน เป็นต้นว่า ค้นหาหนังสือ อ่านส่วนที่เกี่ยวข้อง อาจมีการบันทึก ยืมหนังสือออกจากห้องสมุด ฯลฯ บาร์คเกอร์ (Barker, 1963 และ 1968) เป็นผู้ชี้ให้เห็นถึงลักษณะคงที่ของกิจกรรมในสภาพแวดล้อมแต่ละอย่าง โดยทั่วไป กรอบแวดล้อมทางกายภาพมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมเฉพาะ ทำให้พฤติกรรมทำนองเดียวกันเกิดขึ้นเสมอ

6. ลักษณะคงที่ของพฤติกรรมที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ความเหมาะสมที่บุคคลต้องปฏิบัติตัวในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ซึ่งนำไปสู่การมีพฤติกรรมในทำนองเดียวกัน ในสภาพแวดล้อมแต่ละอย่าง ทั้งหมดนี้เป็นประสบการณ์ทั่วไปที่บุคคลสะสมไว้ มีส่วนช่วยให้มีพฤติกรรมในสภาพแวดล้อมได้สะดวกและถูกต้อง บุคคลสามารถคาดคะเนพฤติกรรมที่ควรจะเกิดขึ้นได้

7. โดยปกติแล้วมนุษย์ไม่ได้สนใจหรือรับรู้สภาพแวดล้อมรอบตัวไว้หมด มนุษย์มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทั่วไปในลักษณะกลาง ๆ ต่อเมื่อเกิดความจำเป็นที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปจากเดิม หรือในกรณีที่อยู่ในสภาพแวดล้อมใหม่ ที่มีความต้องการเกิดขึ้นใหม่ จะมีขบวนการค้นหาข่าวสารและวางแผนเพื่อการกระทำอย่างชัดเจน ในกรณีดังกล่าวมนุษย์มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมที่เป็นการสอดคล้องกับความต้องการ โดยเริ่มด้วยการรับรู้สิ่งที่มีอยู่ในสภาพแวดล้อมในขณะนั้น เช่นเราอาจเดินเพลินโดยไม่สังเกตว่าทางเดินข้างหน้าเป็นขั้นบันได ต่อเมื่อเริ่มสะดุดจึงเริ่มรู้ว่าเป็นบันได เราไม่เคยสนใจว่ามีเพดานอยู่เหนือศีรษะของเรา จนกว่าจะมีน้ำหยดลงมาจากเพดาน ผู้ที่เพิ่งย้ายเข้ามาอยู่ในชุมชนแห่งใหม่ มักออกสำรวจสถานการณ์บริการร้านค้าต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนนั้น ฯลฯ จึงอาจกล่าวได้ว่าโดยปกติเราเพิกเฉยต่อสภาพแวดล้อมรอบตัวเรา

8. จากข้อสังเกตดังกล่าว มนุษย์สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้อง แต่เนื่องจากมนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่จะต้องมีการกระทำเกิดขึ้นเสมอในชีวิตประจำวัน และการกระทำนี้ก็จะเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของมนุษย์เอง แม้แต่การนั่งเฉย ๆ ก็ถือว่าการกระทำอย่างหนึ่ง ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า มนุษย์สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมด้วยการกระทำ เราทำอะไรเพื่อผลอะไร ก่อนที่จะทำอะไรต่อไป มีการประเมินผลที่ได้กระทำไปแล้ว เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขหรือสำหรับการกระทำต่อไป แม้แต่ทุกก้าวที่เราจะก้าวต่อไปในขณะที่เดินก็มีกระบวนการปฏิบัติดังกล่าวเกิดขึ้น แม้ว่าเราจะไม่รู้ตัวก็ตาม

9. ในความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมด้วยการกระทำนั้น สภาพแวดล้อมสร้างโอกาสที่จะนำไปสู่จุดมุ่งหมายของการกระทำแตกต่างกัน สภาพแวดล้อมกายภาพนั้น แม้ว่าจะไม่มีขอบเขตจำกัด สภาพแวดล้อมมีข้อจำกัดทางกายภาพดังกล่าวมาแล้วในตอนต้นของบท สิ่งปรากฏอยู่ในสภาพแวดล้อมอาจส่งเสริมหรือขัดขวางการกระทำในสภาพแวดล้อมได้ เช่น ถนนอาจไม่กว้างพอที่จะจอดรถทิ้งไว้ได้ ในศูนย์การค้าแห่งใหม่อาจมีผู้คนมากจนไม่อาจเลือกซื้อของที่ตนต้องการได้อย่างสะดวก แสงสว่างในห้องไม่เพียงพอ ทำให้ไม่อาจอ่านหนังสือได้เป็นเวลานาน ๆ ฯลฯ แม้ว่ามนุษย์จะมีความสามารถในการปรับตัว แต่ข้อจำกัดยังคงมีอยู่หากไม่ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ข้อจำกัดต่อพฤติกรรมยังอาจเป็นข้อจำกัดทางสังคมหรือสืบเนื่องมาจากระบบสังคม แม้ว่าสังคมจะเป็นระบบเปิด เช่น ในกรณีที่น่าเห็นใจเล็กน้อย แต่รัฐมีความต้องการเก็บน้ำไว้ใช้ในการเกษตรเมื่อจำเป็น อีกทั้งรัฐไม่ต้องการเพิ่มการผลิตกระแสไฟฟ้าด้วยน้ำมันที่ต้องลงทุนสูง รัฐจึงมีมาตรการประหยัดด้วยการให้ดส่งโทรทัศน์ในช่วงเวลาที่มีการใช้ไฟฟ้ามาก พฤติกรรมการชมโทรทัศน์จึงไม่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ส่งรายการ ฯลฯ

10. ข้อจำกัดทางกายภาพมีอยู่เสมอ ไม่ว่าเราจะรู้ว่ามีอะไรอยู่หรือไม่ก็ตาม และย่อมมีผลต่อพฤติกรรมที่เกิดขึ้น กล่าวคือ ทั้งสภาพแวดล้อมที่ปรากฏอยู่จริงกับสภาพแวดล้อมที่บุคคลรับรู้ นั้นต่างมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม สภาพแวดล้อมที่บุคคลรับรู้ นั้น อาจแตกต่างจากสภาพแวดล้อมที่ปรากฏตามความเป็นจริง แต่สภาพแวดล้อมทั้งสองระการก็สร้างโอกาสในการส่งเสริมหรือขัดขวางพฤติกรรมที่เกิดขึ้นได้ เช่น เราอาจไม่รู้ว่ามีกระจกใสกั้นอยู่ และคิดว่าเป็นทางเดินผ่านได้ตลอด ก็อาจเกิดการเดินชนกระจกแตกได้ เราอาจเกิดความเคยชินต่อเสียงรบกวนจากยานพาหนะนอกห้อง และทุกครั้งที่เราอยู่ในห้องนั้น เราก็พูดด้วยเสียงดังกว่าปกติเสมอโดยที่เราอาจไม่รู้ตัว

11. ในกรณีที่สภาพแวดล้อมทางกายภาพเป็นอุปสรรคต่อพฤติกรรม มีความไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมที่เกิดขึ้น เช่น ห้องรับรองอาจมีขนาดเล็กเกินไปสำหรับการจัดงานเลี้ยงสังสรรค์ ห้องบรรยายมีเสียงรบกวนจากภายนอกเสมอๆ บ้านมีขนาดคับแคบเมื่อลูกเริ่มโตขึ้น ฯลฯ เป็นไปได้ว่าจะเกิดมีการปรับปรุงแก้ไขสภาพแวดล้อม หรือมีการโยกย้ายบุคคลเพื่อเกิดพฤติกรรมในสภาพแวดล้อมกายภาพให้มากที่สุด ดังนั้น ผู้ที่มาในงานเลี้ยงสังสรรค์อาจล้นออกมาในห้องในส่วนทางเดินและใช้ทางเดินเป็นที่พบปะสังสรรค์ด้วย อาจมีการย้ายห้องบรรยายไปอยู่ในส่วนของอาคารที่มีความสงบเงียบกว่า อาจมีการต่อเติมหรือดัดแปลงบ้านที่มีอยู่ หรืออาจซื้อบ้านหลังใหม่ให้ลูกอยู่

12. ในกรณีที่ไมอาจปรับปรุงแก้ไขสภาพแวดล้อม หรือไม่อาจจัดให้มีสภาพแวดล้อมแห่งใหม่ เพื่อให้เกิดพฤติกรรมได้อย่างสอดคล้อง จะเกิดการปรับตัวของมนุษย์เอง อาจเป็นการปรับตัวทางสังคมและวัฒนธรรม อาจเป็นการปรับตัวทางจิตวิทยาและทางสรีรวิทยา ในการนี้ จุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายของการกระทำอาจเปลี่ยนไป การปรับตัวอาจเป็นเรื่องที่ยุ่งยาก เช่นการ

พยายามเป็นมิตรกับเพื่อนบ้านซึ่งเป็นบุคคลในกลุ่มสังคมที่ต่างกัน การพยายามเปลี่ยนระบบคุณค่าที่ยึดถืออยู่ด้วยการไม่ใช้ของที่ฟุ่มเฟือยจากต่างประเทศ การยอมทนต่อเสียงรบกวนที่มีระดับเสียงสูงมาก ฯลฯ อาจเป็นการปรับตัวที่เกิดขึ้นได้อย่างง่าย เช่น การหันหน้าไปทางทิศทางที่มีเสียงเกิดขึ้น การกระพริบตาเมื่อมีไฟส่องเข้าตา ฯลฯ

2.7.5 ประเภทของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมกายภาพ

ที่ได้กล่าวมาทั้งหมดในตอนต้นนั้น เป็นการกล่าวถึงอิทธิพลต่าง ๆ ที่มีต่อการเกิดพฤติกรรมหรือที่เป็นตัวกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมกายภาพ ได้กล่าวถึงกระบวนการทางพฤติกรรมว่ามีพฤติกรรมอะไรเกิดขึ้นบ้าง พร้อมทั้งวิเคราะห์ขั้นตอนต่าง ๆ ในกระบวนการของความสัมพันธ์ และทำยสรุปได้วิเคราะห์ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับสภาพแวดล้อมกายภาพ โดยชี้ให้เห็นลักษณะทางพฤติกรรมที่สอดคล้องกับสภาวะของสภาพแวดล้อม ในที่นี้จะขอกล่าวถึงประเภทของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมกายภาพ อันเป็นการวิเคราะห์ตามสิ่งที่มนุษย์สัมพันธ์ด้วย นั่นคือ ตามคุณสมบัติเชิงพฤติกรรมของสภาพแวดล้อมกายภาพ สภาพแวดล้อมกายภาพมีคุณสมบัติต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์กับมนุษย์ในประการต่าง ๆ กัน ประเภทของความสัมพันธ์ที่สำคัญ 7 ประการ ได้แก่ ความสัมพันธ์

1. ทางสภาพแวดล้อม สภาพแวดล้อมกายภาพมีคุณสมบัติกายภาพทางสภาวะแวดล้อม เช่น ระบบเสียง ความสว่าง ระดับอุณหภูมิ ความชื้น ความบริสุทธิ์ของอากาศ ฯลฯ คุณสมบัติเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับสภาวะ มนุษย์มีความสัมพันธ์กับสภาวะของสภาพแวดล้อมทางด้านสรีรวิทยาและอาจเลยไปถึงด้านจิตวิทยา โดยที่สภาพทางชีวภาพของมีความจำกัดในความสัมพันธ์กับระดับหรือสภาวะต่าง ๆ เช่น ระดับเสียง หรือระดับอุณหภูมิที่สูงกว่าปกติ ย่อมมีผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจมนุษย์

2. ทางความรู้สึก สภาพแวดล้อมกายภาพมีคุณสมบัติที่มีความสัมพันธ์กับอวัยวะและระบบประสาทสัมผัสต่าง ๆ ของมนุษย์ มนุษย์รับรู้คุณสมบัติต่าง ๆ ของสภาพแวดล้อมผ่านทางจักษุ ประสาท ทางโสตประสาท ทางฆานประสาท ทางผัสสประสาท โดยผ่านทางตา หู จมูก และผิวหนัง ตามลำดับ สิ่งที่มนุษย์รับรู้เป็นส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับการรู้สึก (Sensation) เช่น รูปร่าง และสีสิ่งต่าง ๆ ของสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในสภาพแวดล้อม เสียงที่พูดคุยกัน กลิ่นเหม็นคาวของตลาดสด ความชื้นของพื้นบ้าน เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

3. ทางมิติ มนุษย์สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมกายภาพในด้านขนาดของสิ่งต่าง ๆ และไม่ว่ากรณีใดทั้งสิ้น อักขระที่บันทึกเปลี่ยนแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้ระยะห่างจากบุคคลอื่น อันเป็นคุณสมบัติของสภาพแวดล้อมทางด้านมิติ ความสัมพันธ์ทางด้านมิตินี้เกี่ยวข้องกับกายวิภาคหรือโครงร่างสัดส่วนของมนุษย์ ทางสรีรวิทยา ทางจิตวิทยา ตลอดจนจนทาง

ระบบนิเวศของมนุษย์ เช่น ความสูงของโต๊ะและเก้าอี้ย่อมจะต้องมีขนาดที่สัมพันธ์กันเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับสัดส่วนของร่างกายมนุษย์ในการใช้งาน และก่อให้เกิดความสบายในการนั่ง ซึ่งหมายถึงการใช้พลังงานในร่างกายอย่างจำกัด ความสัมพันธ์ทางด้านมิตินอกจากเกี่ยวข้องกับขนาดแล้วยังเกี่ยวข้องกับระยะห่างด้วย ระยะห่างระหว่างบ้านของตัวเองกับบ้านของเพื่อน หรือกับศูนย์การค้า ฯลฯ ระยะห่างมีความสำคัญโดยเฉพาะในระบบนิเวศวิทยาที่เน้นในเรื่องการกำหนดอาณาเขตครอบครอง (Territoriality) และในเรื่องที่เว้นว่างส่วนบุคคล (Personal space)

4. ทางทิศทาง นอกจากขนาดและระยะห่างแล้ว มนุษย์ยังมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมกายภาพในด้านทิศทาง ทิศทางของสิ่งต่าง ๆ เป็นคุณสมบัติอีกอย่างหนึ่งของสภาพแวดล้อมที่กำหนดตำแหน่งของบุคคลที่สัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ รวมทั้งตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กัน ทำให้ทราบว่า จะต้องเดินทางหรือเคลื่อนไหวไปในทิศทางใด สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับทิศทางจึงเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนที่ ตลอดจนพฤติกรรมการเลือกที่ตั้งและการหันทิศทาง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ตามระบบความเชื่อถือ นอกจากทิศตามแกนเหนือใต้และตะวันออกตะวันตกที่สามารถกำหนดตำแหน่งได้แล้ว ยังอาจอาศัยคุณสมบัติทางกายภาพที่เด่นชัดในการกำหนดตำแหน่งได้ เช่น อาคารสูง ยอดหอระฆัง หลังคาโบสถ์ ยอดเขา ฯลฯ

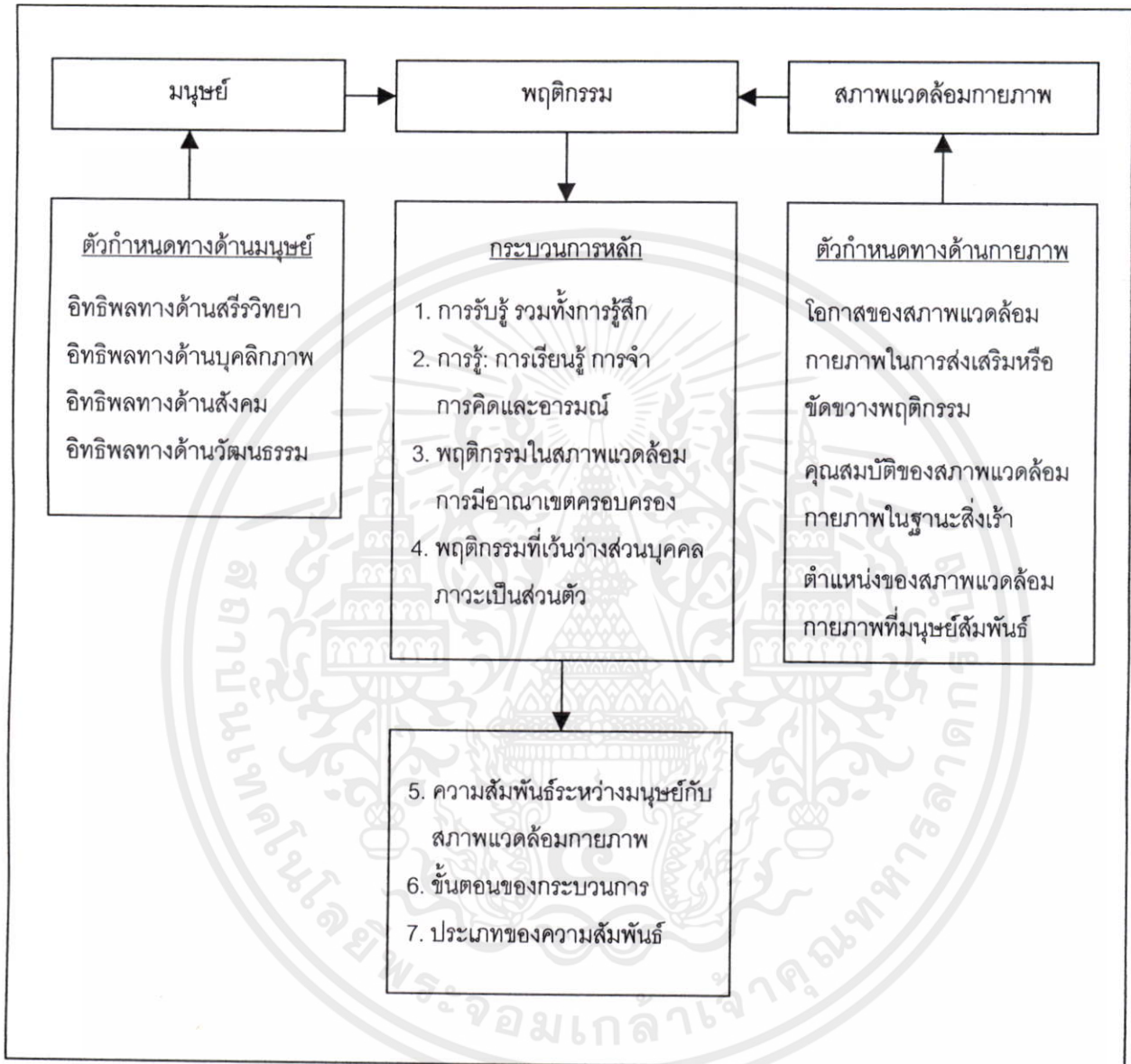
5. ทางสัญลักษณ์ เป็นที่แน่นอนว่าสภาพแวดล้อมกายภาพจะต้องสื่อความหมายต่าง ๆ ผ่านทางสัญลักษณ์ อาจเป็นการใช้สัญลักษณ์โดยตรงที่เป็นภาษา เช่น มีป้ายบอกว่าเป็นร้านอาหารหรือเป็นห้องผู้จัดการ หรืออาจเป็นการใช้สัญลักษณ์โดยอาศัยสภาพแวดล้อมกายภาพ เช่น เราทราบว่าสภาพแวดล้อมหนึ่งเป็นห้องนอนหรือว่าเป็นอาคารโรงแรม จากองค์ประกอบทางกายภาพที่เรารับรู้จากสิ่งที่ปรากฏอยู่ สภาพแวดล้อมทางสัญลักษณ์เป็นคุณสมบัติที่จำเป็นต่อการคาดคะเนพฤติกรรมที่เหมาะสมที่ควรจะเกิดขึ้นได้ในสภาพแวดล้อมนั้น ๆ ทำให้บุคคลปฏิบัติตัวได้ถูกต้อง สัญลักษณ์สื่อความหมายทางสังคม ทำให้รู้ถึงสถานภาพทางสังคม นอกจากนี้ ความสัมพันธ์ทางสัญลักษณ์ยังรวมไปถึงความสัมพันธ์ทางด้านสุนทรียภาพด้วยซึ่งมีผลกระทบต่อความรู้สึก

6. ทางการกระทำระหว่างกันทางสังคม สภาพแวดล้อมกายภาพยังมีคุณสมบัติในการส่งเสริมให้มนุษย์มีความสัมพันธ์หรือการกระทำระหว่างกันมากหรือน้อย สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการกระทำระหว่างกัน เกิดจากความจำเป็นที่มนุษย์จะต้องมีความสัมพันธ์กันทางสังคม มนุษย์มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมกายภาพ ในแง่ที่ว่าสภาพแวดล้อมส่งเสริมหรือขัดขวางการกระทำระหว่างกัน เช่น หากรั้วที่กั้นอยู่ระหว่างบ้านสูง เพื่อนบ้านไม่อาจมีการกระทำระหว่างกันได้สะดวก เป็นต้นว่า ไม่อาจทักทายหรือการหิบบีมของกัน สำนักงานแบบเปิดโล่งเป็นห้องทำงานใหญ่ห้องเดียวกับสำนักงานที่กั้นเป็นห้องเล็ก ๆ ย่อมมีสภาพแวดล้อมด้านการกระทำระหว่างกันแตกต่างกัน ฯลฯ

7. ทางการผสมผสานกันทางวัฒนธรรม คุณสมบัติอีกประการหนึ่งของสภาพแวดล้อมกายภาพ คือ การก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคม เป็นคุณสมบัติร่วมสภาพแวดล้อมที่สะท้อนมาจากระบบคุณค่าของวัฒนธรรม โดยมีความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งระหว่างระบบกายภาพกับระบบวัฒนธรรม ย่อมส่งเสริมการผสมผสานกัน มนุษย์มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมกายภาพที่ส่งเสริมการรวมกันมากหรือน้อย เป็นที่สังเกตได้ว่า ชุมชนในชนบทห่างไกลหรือชุมชนในสังคมปิดซึ่งระบบวัฒนธรรมท้องถิ่นยังมีความสำคัญอยู่ สภาพแวดล้อมกายภาพมีคุณสมบัติที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างระบบวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมอย่างลึกซึ้ง ในทางตรงกันข้าม สภาพแวดล้อมกายภาพในสังคมเปิดนั้น ระบบคุณค่าที่ยึดถือต่างกันมาก ขาดความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งระหว่างระบบวัฒนธรรมกับระบบกายภาพ สภาพแวดล้อมกายภาพขาดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมกายภาพขาดจุดร่วม ไม่เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวในระบบสังคม เพราะมีความขัดแย้งกันทางวัฒนธรรม หากเปรียบเทียบระหว่างหมู่บ้านในสังคมปิดดังเช่น หมู่บ้านโบโรโร (Bororo) (Levi-Strauss, 1967) กับหมู่บ้านจัดสรรในปัจจุบัน ก็เห็นว่าในหมู่บ้านโบโรโร ผู้อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมกายภาพในทางที่เกิดการผสมผสานกันมากกว่ากันมาก โครงสร้างของสภาพแวดล้อมกายภาพของหมู่บ้านโบโรโรมีความสัมพันธ์กับความเชื่อต่าง ๆ เกี่ยวกับการบูชาและอบูชา หน้าที่ทางสังคม ระบบเครือญาติ ระบบชั้นทางสังคม ฯลฯ ส่วนผู้อยู่อาศัยในหมู่บ้านจัดสรรเป็นไปในลักษณะต่างคนต่างอยู่ ใครจะย้ายเข้าหรือย้ายออกก็ได้เกี่ยวข้องหรือมีผลกระทบต่อระบบสังคมที่เป็นอยู่ ผู้อยู่อาศัยไม่เกิดความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมกายภาพในลักษณะผสมผสานกันอย่างลึกซึ้ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2.3 แสดงโครงสร้างและองค์ประกอบของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อม
พอสังเขป

ที่มา : วิมลสิทธิ์ ทรายางกูร 2535

2.7.6 การออกแบบและวางแผนกับกระบวนการทางพฤติกรรม

พฤติกรรมมนุษย์ย่อมเกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมกายภาพ และสภาพแวดล้อมกายภาพมีส่วนในการส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคต่อพฤติกรรมที่เกิดขึ้น งานออกแบบและวางแผนซึ่งเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระเบียบสภาพแวดล้อมกายภาพจึงเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมมนุษย์อย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

เป้าหมายของงานออกแบบและวางแผนกับกระบวนการหลักทางพฤติกรรม

หากพิจารณาจากกระบวนการหลักทางพฤติกรรมทั้ง 3 กระบวน ซึ่งได้แก่ กระบวนการรับรู้ กระบวนการรู้รวมทั้งกระบวนการทางอารมณ์ และกระบวนการเกิดพฤติกรรมในสภาพแวดล้อม พบว่ามีความสอดคล้องกับเป้าหมายของงานออกแบบและงานวางแผน คือ

1. การก่อให้เกิดสุนทรียภาพของรูปทรง สถาปนิกเป็นผู้ที่ได้รับการฝึกฝนโดยเฉพาะเพื่อจัดระเบียบของรูปทรงให้เกิดสุนทรียภาพ หน้าที่ดังกล่าวเกี่ยวข้องกับการจัดให้เกิดการรับรู้ทางทัศนภาพที่เกิดจากคุณสมบัติต่าง ๆ ทางกายภาพของรูปทรงที่ส่งเสริมให้รูปทรงมีความเด่นชัด ขณะเดียวกันก็มีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมข้างเคียงตามหลักของสุนทรียภาพ

2. การก่อให้เกิดการสื่อความหมายทางสัญลักษณ์ งานออกแบบจะต้องสื่อความหมายต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความเข้าใจของผู้ใช้หรือผู้พบเห็น อย่างน้อยที่สุดก็ควรให้สภาพแวดล้อมกายภาพที่จัดให้มีขึ้นจากการออกแบบ สามารถสื่อความหมายถึงหน้าที่ใช้สอยของสภาพแวดล้อมนั้น ๆ เห็นการบอกข่าวสารแก่ผู้ใช้ เช่น ผู้ใช้สามารถบอกได้ว่าอาคารนั้นๆ เป็นโรงพยาบาลและสามารถหาห้องที่คนไข้พักอยู่ได้ ทั้งนี้ แม้ว่าการสื่อความหมายด้วยการใช้ถ้อยคำ (verbal) จะมีส่วนช่วยให้เกิดการรู้และความเข้าใจ แต่ตัวสภาพแวดล้อมกายภาพเองสามารถสื่อความหมายได้อันเป็นสื่อที่ไม่ใช่ถ้อยคำ (nonverbal) อย่างหนึ่ง นอกจากการสื่อความหมายทางการใช้สอยแล้วสภาพแวดล้อมกายภาพยังสามารถสื่อความหมายทางสัญลักษณ์อื่น ๆ เช่น การแสดงถึงสถานภาพทางสังคม การแสดงถึงระบบคุณค่าที่ยึดถือ ฯลฯ บ้านที่ก่อสร้างด้วยวัสดุราคาแพง ย่อมแสดงถึงสถานภาพทางสังคมของผู้อยู่ และแสดงถึงความนิยมในสิ่งฟุ่มเฟือย ฯลฯ สภาพแวดล้อมกายภาพยังอาจก่อให้เกิดความรู้สึกต่างๆ แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น อาจมีความซาบซึ้งในบรรยากาศของสถานที่ที่มีความรู้สึกสงบเยือก อาจรู้สึกตื่นเต้นในสถานที่แปลกใหม่ อาจมีความรู้สึกอบอุ่นภายในอาณาเขตครอบครองของตัวเอง ฯลฯ จะเห็นได้ว่าการก่อให้เกิดการสื่อความหมายทางสัญลักษณ์และรวมไปถึงการก่อให้เกิดความรู้สึกต่าง ๆ เกี่ยวข้องกับกระบวนการรู้และกระบวนการทางอารมณ์เป็นสำคัญ เป็นหน้าที่ของนักออกแบบจะต้องจัดให้มีสภาพแวดล้อมกายภาพที่ส่งเสริมการเรียนรู้ การเข้าใจ และการจำ ตลอดจนการก่อให้เกิดความรู้สึกต่อสภาพแวดล้อมตามการคาดหมาย และมีความสอดคล้องกับประสบการณ์ในอดีตของผู้ใช้หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง

3. การก่อให้เกิดการตอบสนองความต้องการทางหน้าที่ใช้สอย ประการสำคัญที่สุดของงานออกแบบและวางแผน คือ การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้สามารถตอบสนองความต้องการทางหน้าที่ใช้สอยต่าง ๆ ของผู้ใช้ นี่คือนโยบายหลักของงานออกแบบและวางแผน สภาพแวดล้อมจะต้องสอดคล้องและสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ดังนั้น งานออกแบบและวางแผนจึงเกี่ยวข้องกับกระบวนการเกิดพฤติกรรมในสภาพแวดล้อม (Apatial Behavior) พฤติกรรมจำต้อง

เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม แต่ปัญหาอยู่ที่ว่านักออกแบบและวางแผนมักไม่ได้ตระหนักถึงความต้องการทางหน้าที่ใช้สอยที่แตกต่างกันของผู้ใช้กลุ่มต่าง ๆ แต่มักจะทึกทักเอาเองว่าความต้องการทั่วไปเป็นอย่งนั้นอย่างนี้ บุคคลและกลุ่มบุคคลต่าง ๆ นอกจากจะมีพฤติกรรมในสภาพแวดล้อมกายภาพแตกต่างกัน ยังมีมิติที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมกายภาพแตกต่างกันด้วย

ข้อพิจารณาตามประเภทของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมกายภาพ

หากเราพิจารณาประเภทของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมกายภาพพบว่าคุณสมบัติต่างๆ ของสภาพแวดล้อมกายภาพที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ทั้ง 7 ประเภทนั้น เป็นสิ่งที่นักออกแบบและวางแผนจะต้องคำนึงถึงอย่างยิ่ง คุณสมบัติเหล่านี้บางประการเป็นเรื่องทางกายภาพโดยตรง ที่เป็นผลของงานออกแบบและวางแผน บางประการเป็นผลสืบเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมกายภาพที่มีต่อระบบสังคมและระบบวัฒนธรรม

เป็นหน้าที่ของนักออกแบบที่จะต้องจัดให้มีสภาพแวดล้อมภายในที่เหมาะสมต่อการดำรงชีวิต แยกต่างหากจากสภาวะแวดล้อมภายนอกซึ่งมักมีความแปรปรวนอยู่ตลอดเวลา โดยการจัดให้มีส่วนที่กั้นระหว่างภายนอกกับภายใน หรือที่ฟิทช์ (Fitch, 1970) เรียกว่า "meso-environment" ซึ่งเป็นส่วนของงานสถาปัตยกรรมนั่นเอง พฤติกรรมมนุษย์จะเกิดขึ้นได้อย่างปกติหากมีความสัมพันธ์กับสภาวะแวดล้อมที่สอดคล้องกับความต้องการทางชีววิทยา

การออกแบบอาจมีส่วนช่วยให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ตอบสนองการรู้สึกของอวัยวะและระบบประสาทสัมผัสได้ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรู้สึกทางทัศนศาสตร์ สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับการรู้สึกจะต้องมีคุณสมบัติที่สามารถดึงดูดความสนใจให้เกิดการรับรู้เกิดขึ้น นักออกแบบจะต้องพิจารณาสภาพแวดล้อมกายภาพที่ตนออกแบบในฐานะที่เป็นสิ่งเร้า

การออกแบบสภาพแวดล้อมกายภาพเป็นการกำหนดขนาด และระยะห่างต่าง ๆ ของสิ่งที่ออกแบบ ขนาดและระยะห่างนั้นนอกจากจะมีความสัมพันธ์กันทางกายภาพหรือตามความจำเป็นทางโครงสร้างแล้ว จะต้องสัมพันธ์กับความสะดวกสบายในการใช้สอยของมนุษย์ด้วยสภาพแวดล้อมทางมิตินี้ยังเกี่ยวข้องกับขนาดของอาณาเขตครอบครองและที่เว้นว่างส่วนบุคคลอีกด้วย เพื่อการคงไว้ซึ่งภาวะเป็นส่วนตัวของบุคคลหรือของกลุ่ม

มนุษย์สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมกายภาพทางด้านทิศทางด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาพแวดล้อมที่ไม่คุ้นเคย ความสัมพันธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และการจำสภาพแวดล้อม ดังนั้น งานออกแบบและวางแผนจึงควรมีลักษณะทางกายภาพที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่าย ทำให้บุคคลสามารถรู้ได้ว่าตนอยู่ในส่วนใดของสภาพแวดล้อมทางกายภาพทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นภายในอาคาร หรือในสภาพแวดล้อมของชุมชนหรือของเมือง การก่อให้เกิดการเรียนรู้สภาพแวดล้อมทางด้านทิศทาง ไม่จำเป็นจะต้องมาจากความเรียบง่ายของสภาพแวดล้อม แต่อาจมาจากความซับซ้อน

และความกำกวมในความหมายของสภาพแวดล้อมซึ่งก่อให้เกิดความสนใจและนำไปสู่การเข้าใจสภาพแวดล้อมได้ในที่สุด ทำให้บุคคลเกิดจินตภาพและรู้ทิศทางของสภาพแวดล้อม (Lynch, 1960)

สถาปนิกมักพยายามออกแบบอาคารให้มีลักษณะกายภาพที่สื่อความหมายแก่คนทั่วไปว่า เป็นอาคารอะไร ใช้งานอย่างไร ตลอดจนให้สื่อความหมายถึงสภาพทางสังคมของเจ้าของ ของผู้ใช้หรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง สภาพแวดล้อมทางสัญลักษณ์เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งประการหนึ่งที่จะต้องจัดให้มีขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดการคาดคะเนที่สอดคล้องกับประสบการณ์ที่มีมาก่อนในกระบวนการรู้ การเรียนรู้สภาพแวดล้อมเป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นใหม่เพียงบางส่วนเท่านั้น ไม่ได้เกิดการเรียนรู้ใหม่ทั้งหมด ในกรณีเช่นนี้บุคคลย่อมสามารถมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมได้ง่าย และสามารถลดความขัดแย้งระหว่างพฤติกรรมกับสภาพแวดล้อมกายภาพลงได้

สภาพแวดล้อมกายภาพแม้จะไม่ใช่ว่ากำหนดพฤติกรรมทางสังคม แต่สภาพแวดล้อมกายภาพมีส่วนในการส่งเสริมหรือขัดขวางพฤติกรรมทางสังคม ให้เกิดการกระทำระหว่างกันมากหรือน้อยโดยขึ้นอยู่กับลักษณะของสภาพแวดล้อมกายภาพด้วย นอกเหนือจากลักษณะทางสังคม สภาพแวดล้อมกายภาพที่เกิดจากการออกแบบหรือวางแผนมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์หรือการกระทำระหว่างกันทางสังคม แท้จริงแล้ว เป้าหมายทางสังคมเป็นเป้าหมายหลักของงานออกแบบและวางแผน แต่มักได้รับความสำคัญในระดับรองจากเป้าหมายทางกายภาพ กล่าวคือ สภาพแวดล้อมกายภาพควรจะต้องสามารถสนองประโยชน์ทางด้านการใช้สอยและสังคมที่เกิดขึ้นเป็นสำคัญ ส่วนการสนองทางด้านทัศนภาพนั้นน่าจะมีความสำคัญน้อยกว่ากันมาก

ปัจจุบัน สภาพแวดล้อมกายภาพไม่ได้มีความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งกับระบบคุณค่าที่ยึดถือตามวัฒนธรรมทางจิตใจ แต่มักจะสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของวัฒนธรรมทางวัตถุ ทำให้มีความแตกแยกกันทางสังคมและมีความแตกต่างกันในระบบคุณค่าที่ยึดถือ จึงเป็นหน้าที่ของนักออกแบบและนักวางแผน ที่จะพยายามก่อให้เกิดการรวมตัวกันทางสังคมและวัฒนธรรมให้มากยิ่งขึ้น สภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดการผสมรวมตัวกันนี้ อาจอาศัยสภาพทางกายภาพช่วยสนับสนุน เช่น การออกแบบชุมชนใหม่ให้กลมกลืนกับชุมชนเดิมที่มีอยู่ก่อน การจัดให้มีชุมชนผสมในระดับที่เหมาะสม ฯลฯ

ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการวิเคราะห์ถึงบทบาทของนักออกแบบและนักวางแผน ที่อาจก่อให้เกิดการตอบสนองความต้องการต่างๆ ตามประเภทของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมกายภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.7.7 การจัดวางตำแหน่งห้องให้สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมภายนอก

ไพโรจน์ แสงจันทร์ 2536 : 158 -160 สภาพแวดล้อมภายนอก ที่แวดล้อมอาคารอยู่นั้น มีผลต่อความเป็นอยู่ของผู้ที่อยู่ในอาคารมาก ในอาคารบ้านพักอาศัยนั้น โดยทั่วไปผู้ออกแบบมักต้องคำนึงถึงภาวะความสบายให้กับผู้ใช้อาคาร ภาวะความสบายต่าง ๆ นั้น ส่วนใหญ่ก็จะต้องเกี่ยวกับความรู้สึกต่าง ๆ เช่น ร้อน หนาว เย็นสบาย หรือจุกจุกสัมผัสอันได้แก่ การมองเห็น ทิวทัศน์ที่งดงาม เป็นต้น ในขั้นของการวางตำแหน่งตัวบ้านนั้น เมื่อพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ จนหาจุดที่ลงตัวเหมาะสมแล้วในขั้นตอนต่อไปนั้นจะต้องพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศ ภายในของส่วนใช้ต่าง ๆ กับบรรยากาศภายนอก อันได้แก่ ลมฟ้าอากาศ ทิวทัศน์ ภูมิประเทศรวมทั้งสภาพทางกายภาพต่าง ๆ ที่อยู่โดยรอบอาคาร จัดวางตำแหน่งของห้องต่าง ๆ ภายในบ้านนั้น นอกจากจะให้ผลที่ทำให้เกิดภาวะความสบายแล้วยังมีผลถึงความประหยัดในการใช้พลังงานภายในบ้านอีกด้วย เช่น การลดความร้อน การเพิ่มความเย็นสบาย เป็นต้น ดังนั้นเมื่อสามารถกำหนดจำนวนของพื้นที่ใช้สอยได้แล้ว จะต้องพิจารณาว่าจะจัดวางพื้นที่ใช้สอยนั้น ๆ ไว้ในตำแหน่งใดดี ซึ่งโดยทั่วไปจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้คือ 1. ทิศทางลม 2. ทิศทางของแดด 3. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ 4. ความสัมพันธ์ของการใช้สอย

การวางตำแหน่งที่เหมาะสมของห้องนั้น ก่อนอื่นจะต้องพิจารณาถึงความสำคัญของห้องแต่ละห้องว่าห้องใดควรรับลมมากที่สุด ห้องใดใช้น้อยไม่จำเป็นต้องรับลมมากจากแผนผังแสดงให้เห็นถึงทิศทางและภูมิอากาศที่มีผลต่อบ้าน ทิศเหนือเป็นทิศที่แสงแดดไม่ส่องเข้าบ้าน เพราะดวงอาทิตย์นั้นขึ้นจากทางทิศตะวันออกไปทางทิศตะวันตกจะอ้อมไปทางทิศใต้ ทิศตะวันออกและทิศตะวันตกจะได้รับแสงแดดเต็มที่ในช่วงเช้าและช่วงบ่าย ส่วนทิศใต้จะได้รับแสงแดดส่องเข้าเพียงเล็กน้อย ทิศใต้และทิศตะวันตกเฉียงใต้จะได้รับลมมรสุมในฤดูร้อนและฤดูฝน ขณะเดียวกันก็สามารถรับฝนได้ถ้าไม่หาวิธีป้องกัน ส่วนทิศเหนือและทิศตะวันออกเฉียงเหนือ จะได้รับลมหนาวประมาณ 1-2 เดือน ดังนั้นการวางตำแหน่งของห้องนั้นจึงต้องทราบข้อมูลเบื้องต้นว่าแต่ละห้องนั้นมีความต้องการหรือไม่ต้องการในด้านในด้านภูมิอากาศอย่างไร โดยจะจำแนก ดังนี้

ห้องนอน เป็นห้องที่ใช้งานในเวลากลางคืนเป็นส่วนใหญ่นั่นจึงไม่กังวลในเรื่องความร้อนเท่าใดนักแต่ต้องการรับลมเพื่อให้ถูกสุขลักษณะตำแหน่งของห้องจึงควรอยู่ทางทิศใต้ ทิศตะวันตกเฉียงใต้ หรือทิศตะวันออกเฉียงใต้ ไม่ควรมาอยู่ทางทิศตะวันตกเพราะได้รับแดดในตอนบ่าย ความร้อนที่ได้รับจะเก็บสะสม และมาระบายเอาตอนหัวค่ำ

ห้องพักผ่อน – นั่งเล่น เป็นห้องที่ใช้งานนอกประสงค์ และใช้เวลาอยู่มากกว่าห้องอื่น ต้องการลม และหลบความร้อนในตอนบ่าย ตำแหน่งของห้องจึงควรอยู่ทางทิศใต้

ห้องครัว เป็นห้องที่ใช้ทำงานในตอนกลางวันเกือบทั้งวันเช่นกัน แต่ช่วงเวลาใช้งานไม่นานนัก ต้องการลมระบายอากาศแต่จะอยู่รับลมทางทิศใต้ไม่ได้ เพราะกลิ่นควันจากการปรุงอาหารจะถูกพัดเข้าไปในบ้าน ห้องครัวจึงควรอยู่ค่อนไปทางทิศเหนือ

ห้องน้ำ - ส้วม ห้องนี้ก็เช่นเดียวกับห้องครัวคือควรอยู่ใต้ลม แต่ห้องน้ำ - ส้วมต้องการแสงแดดส่องมากกว่าห้องครัว เพราะจะช่วยภายในห้องน้ำไม่ให้อับชื้น เป็นที่เพาะเชื้อโรค ตำแหน่งห้องอาจอยู่ทางทิศเหนือ

ส่วนห้องอื่น ๆ ก็อาจพิจารณาดูตามการใช้งานว่าใช้เวลาใด ต้องการแสงสว่างและลมอย่างไร แล้วก็จัดวางตำแหน่งของห้องตามความสำคัญของห้อง ในบางครั้งปัจจัยแวดล้อมบางอย่างอาจไม่เอื้ออำนวยให้สามารถจัดวางตำแหน่งได้ตามความต้องการ เช่น มีถนนผ่านหน้าบ้านทำให้เกิดเสียงหรือฝุ่น ทัศนวิสัยหรือมุมมองที่ต้องการสำหรับสวนไร้อายุอื่นก็อาจเป็นองค์ประกอบอื่นที่ต้องนำมาพิจารณาใคร่ครวญในการออกแบบแต่ละครั้ง ในบางที่ที่ต้องมีการดัดแปลงสภาพแวดล้อม (Landscape) ช่วย เช่น การปลูกต้นไม้ สนามหญ้า หรือการขุดสระน้ำ เป็นต้น ก็จะทำให้การจัดวางตำแหน่งของสวนไร้อายุต่าง ๆ ของบ้านได้ผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.7.8 สภาพแวดล้อมและดินฟ้าอากาศ

มูลนิธิ ทิวทัศน์ 2538 : 5-21 กล่าวว่าลักษณะธรรมชาติและสภาพแวดล้อม เช่น ดินฟ้าอากาศ ภูมิประเทศ สภาพพื้นที่ พืชพันธุ์ไม้ ตลอดจนภัยธรรมชาติต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นเหตุสำคัญประการหนึ่งที่สถาปนิกควรจะต้องนำไปพิจารณาประกอบการออกแบบ และเป็นเหตุสำคัญที่ทำให้ลักษณะของสถาปัตยกรรมแตกต่างกันออกไป การพิจารณาสถานที่ที่จะทำการก่อสร้างนั้น จะเกี่ยวข้องไปถึงการปรับสภาพแวดล้อมในที่นั้น ซึ่งเป็นสิ่งที่จะสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ให้สนองเข้ากับความต้องการทางกายของมนุษย์ผู้ใช้สอยอาคาร ซึ่งมักเป็นสิ่งที่คงตัวอยู่เสมอไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลง เช่น ผู้อยู่อาศัยในอาคารไม่ว่าในฐานะใดก็ตามย่อมต้องการความสบายภายในอาคาร ใช้สอยได้สะดวก ได้รับลมธรรมชาติ ฝนไม่สาด ไม่มีเสียง กลิ่นและฝุ่นรบกวน อยู่ในย่านที่มีการคมนาคมสะดวก มีการสัญจรคล่องตัว เป็นต้น เหล่านี้ล้วนเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานทั่วไปที่มนุษย์มักต้องการให้มีในที่อยู่อาศัยของตน ส่วนสภาพทางธรรมชาติที่แวดล้อมนั้น มักเปลี่ยนแปลงไปได้ตามฤดูกาล และปรากฏการณ์ทางธรรมชาติต่าง ๆ ตลอดจนความเติบโตของชุมชนนั้น ๆ ที่จะเป็นส่วนให้เกิดปัญหาในเรื่องการขยายตัวอย่างรวดเร็ว เกิดการจราจรที่คับคั่งและปัญหาในเรื่องระบบสาธารณูปโภคต่างๆ ด้วย สิ่งเหล่านี้จึงเป็นปัญหาสำคัญที่สถาปนิกจะต้องหยิบยกมาพิจารณาประกอบประกอบการออกแบบ และหาทางแก้ไขปัญหาลักษณะนี้ให้รัดกุม

สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาตินั้น อาจจะนับได้ว่าเป็นปัญหาต่อการออกแบบของสถาปนิก แต่ในขณะเดียวกันถ้าผู้ออกแบบได้ศึกษาปัญหาในเรื่องนี้อย่างรอบคอบ และสามารถนำประโยชน์

จากธรรมชาติและสภาพแวดล้อมมาใช้ในการออกแบบได้อย่างถูกวิธี สถาปนิกก็จะสามารถออกแบบอาคารให้เกิดความสะดวกสบายน่าอยู่อาศัยขึ้นได้อีกมาก สถาปนิกจึงควรจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของอากาศที่จะมีผลต่ออาคารในฤดูกาลต่าง ๆ ทิศทางของแดด ลม ฝน และ ความเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิ ต้องควบคุมหรือแก้ไขปัญหาเรื่องแดดส่องและฝนสาดเข้ามาในส่วนที่มีการใช้สอย ใต้อาคารที่สะท้อนจากพื้นภายนอกเข้ามาบรบกวนผู้อยู่อาศัย เรื่องความร้อนอบอ้าวไม่มีลมพัดผ่านภายในอาคาร หรือแม้แต่ในฤดูหนาว ก็ต้องคิดถึงการป้องกันหรือแก้ไขไม่ให้ลมหนาวพัดผ่านเข้าในบางส่วนที่ต้องการความอบอุ่นได้ นอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องแสงสว่างจากธรรมชาติทั้งที่แรงจ้าเกินไปจนเกิดการระคายเคืองประสาทตา หรือแสงน้อยเกินไปไม่เพียงพอ ต้องอาศัยไฟฟ้าเข้าช่วย ปัญหาเรื่องการถ่ายเทของอากาศภายใน เรื่องความชื้นภายในอาคารที่จะมีผลต่อสุขภาพของผู้อยู่อาศัย และต่อวัสดุก่อสร้างบางชนิด ปัญหาเรื่องการระบายน้ำ ปัญหาเรื่องฝุ่น กลิ่น คิววัน เสียงรบกวน เรื่องการป้องกันขโมย กันยุงหรือแมลงต่าง ๆ กันปลวกและรา เหล่านี้เป็นต้น รวมทั้งต้องคาดการณ์ล่วงหน้าถึงปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น และเป็นอันตรายต่ออาคารในภายหลัง เช่น เรื่องป้องกันอัคคีภัย ปัญหาเรื่องน้ำท่วม จนอาจมีผลเสียหายต่อบางส่วนของอาคาร ตลอดจนปัญหาเรื่องพายุหรือแผ่นดินไหวในบางท้องถิ่นหรือบางประเทศด้วย

ลักษณะของสิ่งแวดล้อมในแต่ละท้องถิ่นที่จะมีส่วนเกี่ยวข้องและมีอิทธิพลต่อการกำหนดตำแหน่ง การวางอาคารลงในที่ดิน รูปทรงของตัวอาคาร การออกแบบเนื้อที่ใช้สอยภายในและการเจาะช่องแสงช่องประตูหน้าต่าง รวมทั้งการออกแบบส่วนประกอบของอาคารที่จะช่วยในการบังแดดลดแสง และนำทางให้ลมผ่านเข้าในอาคารได้สะดวก ตลอดจนตำแหน่งที่จะปลูกต้นไม้หรือจัดแต่งปรับปรุงลักษณะที่ดินเพื่อให้เกิดความสบายแก่ผู้ใช้สอย ดังจะได้กล่าวแยกเป็นแต่ละหัวข้อต่อไปนี้

2.7.8.1 การกำหนดตำแหน่งที่ตั้งของอาคารลงในที่ดินที่จะทำการก่อสร้าง

ในการวางอาคารจะต้องวิเคราะห์ลักษณะของดินฟ้าอากาศของที่ก่อสร้างนั้น ตลอดจนขนาด รูปร่างและสภาพของที่ดินที่จะปลูกสร้างอาคารด้วย สำหรับในเขตร้อนชื้นเช่นประเทศไทย หลักใหญ่ทั่ว ๆ ไปก็พยายามวางอาคารในตำแหน่งที่จะให้ถูกแดดได้น้อยที่สุด และให้ลมพัดผ่านตัวอาคารได้มากที่สุด ให้มีการหมุนเวียนถ่ายเทอากาศได้ดี หลีกเลี่ยงทิศทางของฝน พยายามให้ด้านยาวของอาคาร หรือด้านที่มีส่วนสำคัญของอาคารวางรับทิศทางของลมประจำให้มาก ถ้าอาคารมีหลายหลังควรพยายามวางอาคารให้เกิดร่มเงาบังกันเอง หรือบังเนื้อที่ส่วนที่จะใช้ประโยชน์ได้โดยไม่บังลม หรือเสียความเป็นส่วนตัว จะเป็นการประหยัการกันแดดให้กับตัวอาคารส่วนนั้น ๆ ลงได้

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้ง จะเห็นได้ว่าในแต่ละท้องถิ่น แต่ละภูมิภาคก็อาจจะมีลักษณะของดินฟ้าอากาศและมีทิศทางของแดด ลม ฝน ที่แตกต่างกันออกไป เช่น ประเทศไทย จะพบว่าแถบภูเขาในภาคเหนือ แถบบริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกหรือทางภาคใต้ จะมีลักษณะดินฟ้าอากาศ อุณหภูมิ จำนวน

น้ำฝน และทิศทางของลมในลักษณะต่างๆ กัน หรือแม้แต่ในท้องที่เดียวกัน แต่ในฤดูกาลที่แตกต่างกัน ก็ยังจะเกิดความเปลี่ยนแปลงของดินฟ้าอากาศขึ้นได้เช่นกัน เช่น ทางลมที่เปลี่ยนทิศในระหว่างฤดูมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ (พฤษภาคม-กันยายน) กับฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ (พฤศจิกายน-กุมภาพันธ์) หรือมุมของแดดที่กระทำต่ออาคารในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน เช่น ในเดือนธันวาคมจะเป็นระยะที่แดดส่องเข้าอาคารทางด้านทิศใต้มากที่สุดในรอบปี ส่วนในเดือนมิถุนายนจะเป็นเดือนที่แดดส่องทางทิศใต้น้อยกว่าเดือนอื่น ๆ เป็นต้น หรือในช่วงวันเดียวกันแต่เวลาต่างกัน เช่น เวลาเที่ยงวันกับ 4 โมงเย็น ย่อมมีมุมของแดดที่กระทำต่อตัวอาคารมากน้อยต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ดังนั้นการออกแบบอาคารในท้องที่ใด สถาปนิกจึงต้องศึกษาสภาพแวดล้อมและดินฟ้าอากาศในท้องที่นั้น โดยเฉพาะ โดยอาศัยข้อมูลทางอุตุนิยมวิทยาของท้องที่นั้นๆ มาประกอบการพิจารณาหาตำแหน่งที่จะวางตัวอาคารลงในที่ดินที่จะปลูกสร้างได้อย่างเหมาะสม โดยพิจารณาสิ่งแวดล้อมข้างเคียงประกอบกับไปด้วย

2.7.8.2 การพิจารณาสิ่งแวดล้อมข้างเคียง

สิ่งแวดล้อมข้างเคียงนั้นหมายความถึงลักษณะทางธรรมชาติของภูมิประเทศ และสิ่งก่อสร้างที่มีอยู่เดิมโดยรอบบริเวณที่ก่อสร้างที่จะต้องออกแบบอาคารขึ้นมาใหม่ สถาปนิกจึงต้องศึกษาสภาพแวดล้อมเหล่านี้ และนำไปประกอบการพิจารณาหาตำแหน่งที่ตั้งอาคารลงในเนื้อที่ดินเพื่อหลีกเลี่ยงผลที่จะกระทบกระเทือนต่ออาคารที่จะออกแบบ เช่น ต้องพิจารณาว่า อาคารข้างเคียงที่มีอยู่เดิมจะบังทิศทางลมของอาคารใหม่หรือไม่ เป็นอาคารที่จะมีกลิ่น คิว้น หรือเสียงรบกวนมากน้อยเพียงใด ตลอดจนอยู่ในระยะใกล้ หรือมีมุมมองที่จะเห็นกันจนได้ถึงขั้นเสียความเป็นส่วนตัว (Privacy) ของอาคารที่จะต้องออกแบบขึ้นมาใหม่เพียงใด จะวางตัวอาคารไว้ส่วนใดของที่ดินจึงจะหลีกเลี่ยงปัญหาที่จะรบกวนการเป็นอยู่ภายในได้มากที่สุด ต้นไม้ใหญ่ที่มีอยู่เดิม ถ้ารักษาไว้ได้โดยไม่เป็นอุปสรรคต่อการปลูกสร้างอาคารใหม่ก็ควรรักษาไว้ เพราะจะได้ให้ร่มเงาแก่บริเวณนั้น อีกทั้งต้นไม้ที่จะปลูกขึ้นใหม่ก็ควรพิจารณาตำแหน่งที่จะปลูกให้เหมาะสม เพื่อช่วยบังแดดให้ร่มเงาแก่ผนังหลังคาหรือเนื้อที่เฉลียงภายนอกอาคาร ทั้งยังช่วยกันเสียง ฝุ่น ช่วยลดแสง บังตา และเพิ่มความน่าดูให้แก่บริเวณนั้นได้ด้วย นอกจากนั้นต้องพิจารณาถึงตำแหน่งทางเข้าออกหรือถนนภายในว่าควรอยู่ตรงส่วนใด และสัมพันธ์กับถนนภายนอกในลักษณะใด จึงจะทำให้การสัญจรสะดวกไม่ติดขัด สิ่งสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา ท่อระบายน้ำ สายโทรศัพท์ มีหรือไม่ อยู่ในสภาพเช่นใด เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารส่วนลักษณะภูมิประเทศของที่ก่อสร้าง เช่น เป็นที่ราบหรือเป็นเนินสูงต่ำ เชิงเขา หน้าผา ชายทะเล หรือมีบึง บ่อใหญ่ อยู่ในที่ก่อสร้างนั้นด้วย การออกแบบในที่เหล่านี้จึงต้องพิจารณาเฉพาะเป็นแห่ง ๆ ไป ทั้งในด้านรูปร่างลักษณะอาคาร และในด้านการเลือกใช้โครงสร้างและฐานรากที่เหมาะสมกับสภาพที่ดิน อาคารที่มีการออกแบบอย่างถูกต้องเหมาะสมนั้น ควรจะมีความเกี่ยวเนื่อง

สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติใกล้เคียงอย่างกลมกลืน เช่น ในที่มีระดับพื้นดินสูงต่ำต่างกัน เป็นเนิน เขิงเขา หรือหน้าผา อาคารที่ตั้งอยู่ในที่ดินสภาพเช่นนั้นควรจะมิลักษณะที่เห็นได้ว่ากลมกลืนไปกับธรรมชาติ มีความเป็นกันเองกับธรรมชาติหรือเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ มิควรจงใจที่จะให้อาคารมีลักษณะเป็นสิ่งก่อสร้างที่แตกต่างไปจากธรรมชาติอย่างมากมาย หรือเข้ากันไม่ได้ งานสถาปัตยกรรมควรเป็นผลมาจากการที่ผู้ออกแบบได้พยายามให้สิ่งก่อสร้างนั้น ๆ เข้ากันได้กับสภาพแวดล้อมและดินฟ้าอากาศ ตลอดจนสะท้อนให้เห็นชีวิตจิตใจและความเป็นอยู่ของท้องถิ่นนั้น ๆ ด้วย

2.7.8.3 การออกแบบรูปทรงของตัวอาคารและการจัดเนื้อที่ใช้สอยภายใน

อีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยในการควบคุมปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมให้มีผลกระทบกระเทือนต่ออาคารได้น้อยที่สุด โดยการออกแบบให้อาคารมีรูปทรงและมีการจัดเนื้อที่ใช้สอยให้เหมาะสมกับสภาพดินฟ้าอากาศ เช่น ในกรณีที่ออกแบบอาคารในแถบร้อนชื้น และไม่การใช้เครื่องปรับอากาศในอาคาร มักมีการออกแบบให้อาคารมีรูปทรงที่แคบและยาว โดยหันด้านแคบรับแดดด้านตะวันออก-ตะวันตก และหันด้านยาวของอาคารรับทิศทางของลมประจำ ทางด้านทิศใต้และตะวันตกเฉียงใต้ ลักษณะของอาคารมักเปิดโล่ง หรือเจาะประตูหน้าต่างมาก ๆ เพื่อเป็นทางให้ลมพัดผ่านเข้าออกได้สะดวก มีการยื่นชายคามาก ๆ เพื่อกันแดดกันฝน และแสงสะท้อนจากภายนอก มีการระบายอากาศทั้งภายในหลังคา และได้เพดานเพื่อให้ลมพัดพาความร้อนจากผืนหลังคาออกไปไม่ให้สะสมไว้ภายใน

การมีชายคา กันสาด ระเบียง หรือแผงกันแดดต่าง ๆ เป็นลักษณะสำคัญของอาคารในแถบร้อนชื้น เพื่อป้องกันแดดส่องและฝนสาดถึงตัวอาคาร

การใช้ มุข เจลียง นอกชาน และหลังคากระแนง เข้ามาต่อเนื่องกับตัวอาคาร เพื่อให้ได้มีส่วนใช้สอยต่อเนื่องระหว่างภายนอกกับภายใน เพราะดินฟ้าอากาศอำนวยให้ใช้ชีวิตภายนอกอาคารได้อย่างสะดวกสบาย

ส่วนห้องนอนหรือส่วนที่ใช้มากในเวลากลางคืน ควรหลีกเลี่ยงการถูกแดดด้านทิศตะวันตกและทิศใต้ เพราะอาจจะเก็บความร้อนไว้และคายความร้อนออกในตอนกลางคืนได้ ผืนหลังคามักเอียงลาดไม่แบนราบ เพื่อให้หน้าฝนไหลได้สะดวก หรือในบางแห่งที่มีน้ำท่วมถึงและไม่มี การระบายจากพายุ หรือแผ่นดินไหว มักยกพื้นบ้านไว้สูง ปล่อยให้ดินโล่งไว้ ทำให้เกิดที่ว่างชั้นล่างที่ร่มเย็นลมพัดผ่านได้ตลอด ให้ประโยชน์ได้ เช่น ทำงานบ้าน พักผ่อน เลี้ยงสัตว์ หรือเก็บเครื่องมือ เอกสิทธิ์ธรรม เป็นต้น ที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น ในประเทศทางตะวันตกที่มีอากาศหนาวเย็น จะเห็นได้ว่า ลักษณะการจัดผังอาคาร จะกระชับเกาะเป็นกลุ่มก้อนมากกว่าอาคารในแถบร้อน มีการสัญจรภายในอาคารที่สั้น และแผ่ออกไปรอบ ๆ แทนที่จะแผ่ออกไปตามยาวอย่างในแถบร้อน เพราะไม่จำเป็นต้องรับลม ไม่ต้องการให้

อากาศเย็นพัดผ่าน มีผนังที่จะติดต่อกับภายนอกได้น้อย เพื่อป้องกันการนำความเย็นเข้ามาในอาคาร การเชื่อมต่อระหว่างแต่ละกลุ่มของอาคารมักจะต้องมีการพิจารณาถึงการป้องกันลมหนาวและหิมะ โดยการมีหลังคาคลุม หรือมีผนังค้ำกัน มีรูปทรงที่ค่อนข้างทึบ เป็นกลุ่มก้อน

อาคารพักอาศัยแต่เดิมมักมีมุมหลังคาสูงชัน ทั้งนี้เพราะผืนหลังคาที่สูงชันจะทำให้หิมะปรีอน้ำฝนไหลลงมาได้ง่ายไม่เกาะค้างอยู่บนผืนหลังคา ซึ่งจะทำให้ผืนหลังคาขึ้นและหนักจึงทำให้มีการใช้เนื้อที่ภายในหลังคาชั้นเป็นห้องใต้หลังคา มักมีเตาผิงหรือเครื่องทำความร้อน เพื่อให้เกิดความอบอุ่นภายใน

ส่วนอาคารในแถบร้อนแห้ง เช่น ในแถบทะเลทราย มักใช้วัสดุที่คงทนต่อสภาพดินฟ้าอากาศ ผนังอาคารมักทำให้หนาและเจาะช่องหน้าต่างขนาดเล็กเพื่อเก็บความเย็นขึ้นไว้ภายในและเพื่อกันพายุทราย เป็นต้น

2.7.8.4 การเจาะช่องบนผนังอาคาร การกันแดด และการควบคุม

อุณหภูมิภายใน

การออกแบบส่วนประกอบของอาคารที่จะช่วยบังแดด ลดแสง และนำทางให้ลมพัดผ่านเข้าภายในได้สะดวกนั้น เป็นสิ่งที่สถาปนิกต้องนำไปพิจารณาควบคู่กันไปกับรูปทรงอาคาร การเจาะช่องแสงหรือช่องประตูหน้าต่างบนตัวอาคาร มีหลักใหญ่เพื่อเป็นการควบคุมปริมาณของแสงธรรมชาติ ควบคุมทิศทางและการกระจายของแสงภายในอาคารและการมองเห็นทิวทัศน์ภายนอก

นอกจากนั้นก็เพื่อเป็นการระบายอากาศให้มีลมพัดผ่านเข้าภายในอาคารให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับอาคารในแถบร้อนชื้น การที่จะออกแบบช่องเปิดต่าง ๆ บนผนังอาคาร เพื่อให้ได้ผลทางด้านความสบายตามจุดประสงค์ในการออกแบบของอาคารแต่ละหลังนั้น ขึ้นอยู่กับจำนวน ขนาด รูปร่าง และตำแหน่งที่ตั้ง ตลอดจนชนิดของวัสดุที่ใช้กับช่องเปิดเหล่านั้นด้วย

ถ้าอาคารเจาะช่องหน้าต่างหรือประตูเป็นจำนวนมากทางด้านของลมที่รับทิศทางประจำ และมีช่องเปิดให้ลมออกในทิศทางตรงกันข้าม จะทำให้ลมผ่านเข้าภายในห้องในแนวระดับตัวได้ดี ถ้าช่องให้ลมเข้าน้อย แต่ช่องให้ลมออกมีขนาดใหญ่หรือมีจำนวนมาก ก็จะทำให้ลมเคลื่อนที่ได้เร็วและมีแรงลมมากขึ้น ถ้ามีช่องว่างให้ลมเข้า แต่ไม่มีช่องให้ลมออก ลมจะไม่เข้ามาภายในอาคารหรือเข้าได้เพียงเล็กน้อย ซึ่งไม่เป็นประโยชน์ต่อการใช้เนื้อที่ภายใน นอกจากนี้ การนำกันสาดหรือแผงบังแดดมาใช้ร่วมกับการเจาะช่องหน้าต่าง ก็จะสามารถกันแดดและช่วยบังคั้งกระแสลมให้ผ่านในอาคารในลักษณะต่าง ๆ กัน เช่น ใช้กันสาดชนิดเกล็ด เว้นช่องเป็นระยะที่ระดับเหนือหน้าต่างหรือประตู และมีช่องให้ลมออกในด้านตรงกันข้ามกับลมเข้าจะช่วยบังแดด ลดแสงสะท้อนจากท้องฟ้าและช่วยให้ลมพัดผ่านระดับตัวได้ดียิ่งขึ้น หน้าต่างบางชนิด เช่น บานเกล็ดทางนอน บานพลิก ทางนอนชนิดปรับ

มุมได้ หน้าต่างชนิดเหล่านี้จะช่วยบังคับกระแสลมให้เข้าภายในห้องและสามารถกันแดดกันฝนไปได้ในตัว

ถ้าเป็นกรณีที่อุณหภูมิภายในกับภายนอกต่างกัน และเป็นบริเวณที่อับ การระบายอากาศแบบปล่อง (Stack Effect Ventilation) ซึ่งเจาะช่องทางให้ลมเข้าไว้ที่ระดับต่ำ และเจาะช่องให้ลมออกไว้ที่ระดับสูง เช่น ที่ระดับใต้เพดานลงมา หรือที่ระยะเปลี่ยนระดับระหว่างพื้นหลังคา ก็จะช่วยให้เกิดการถ่ายเทของอากาศภายในอาคารได้ ส่วนบริเวณผนังอาคารด้านทิศใต้ การใช้แผงบังแดดทางนอนหรือหลังคาไม้ระแนงยื่นจากแนวผนังจะได้ผลดี

ด้านทิศตะวันออกและทิศตะวันตกของอาคารใช้แผงบังแดดทางตั้งจะได้ผล ถ้าเป็นชนิดปรับมุมได้จะบังแดดได้ทุกเวลา ส่วนแผงบังแดดชนิดตาราง ซึ่งเป็นการใช้แผงกันแดดทางนอนและทางตั้งร่วมกัน จะช่วยกันแดดได้มากขึ้น เหมาะกับแดดมุมเฉียง เช่น ด้านตะวันออกเฉียงใต้ หรือตะวันตกเฉียงใต้ ส่วนผนังด้านทิศเหนือนั้นแม้จะมีแดดรบกวนน้อยกว่าด้านอื่น ก็ควรมีชายคาหรือแผงกันแดดทางนอนสำหรับบังแดดในบางเดือนด้วย ชนิดของวัสดุที่ใช้ทำเป็นบานช่องเปิดต่าง ๆ ถ้าเป็นกระจก แม้จะเห็นทิวทัศน์ภายนอกได้ดี แต่ก็ต้องออกแบบไม่ให้แดดส่องถึงได้ มิฉะนั้นจะดูดความร้อนไว้ได้มาก และย่อมคายความร้อนออกมาจะทำให้อุณหภูมิภายในเพิ่มสูงขึ้นอีก

เนื่องจากสภาพดินฟ้าอากาศมีผลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ จึงทำให้เกิดการคิดค้นหาอุปกรณ์ที่จะช่วยให้ความเป็นอยู่ภายในอาคารสุขสบายขึ้น และช่วยควบคุมอุณหภูมิภายในให้คงที่ได้มีการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ กันมาแต่สมัยโบราณก่อนที่จะมีการใช้เครื่องจักรและผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าเสียอีก เช่น การใช้เตาผิงภายในอาคารในประเทศแถบหนาว เพื่อช่วยให้เกิดความอบอุ่น การใช้ระบบน้ำร้อนช่วยแผ่กระจายความอบอุ่นภายในอาคารของชาวโรมันก็ได้ หรือแม้แต่บ้านไทยโบราณในแถบหนาว เช่น ในรัฐฉาน พม่า ในเขตสิบสองปันนา และสิบสองเจ้าไทยในประเทศจีน รวมทั้งในประเทศไทยตอนเหนือแถบป่าและภูเขาสูงที่มีอากาศหนาวเย็น ก็นิยมก่อเตาไฟไว้ในอาคารเพื่อรักษาอุณหภูมิภายในให้อบอุ่น ส่วนในเรื่องแสงสว่างนั้น ก็มีการใช้เทียนหรือตะเกียงที่ใช้เชื้อเพลิงเป็นเครื่องช่วยให้เกิดความสว่างและความอบอุ่นภายในอาคาร ทั้งนี้ได้ประโยชน์ทั้งด้านการตกแต่งภายในด้วย เช่นเดียวกับม่านหรือพรมที่ใช้แขวนผนังในสมัยโบราณ เช่น ในอียิปต์ ซีเรีย เปอร์เซีย ตลอดจนในปัจจุบัน ก็เพื่อผลทางด้านป้องกันเสียงก้องหรือเสียงสะท้อนภายในอาคาร และได้ผลทางด้านความงามควบคู่กันไปด้วย

ส่วนในปัจจุบันนี้ ความรู้ในเรื่องอุปกรณ์อำนวยความสะดวกสบายต่าง ๆ เช่น พัดลม เครื่องปรับอากาศ เครื่องทำความอบอุ่น ฉนวนกันความร้อน ฉนวนป้องกันกระแสไฟฟ้า ระบบไฟฟ้า และระบบเสียง ได้กลายเป็นพื้นฐานที่ประกอบการออกแบบงานสถาปัตยกรรม คุณประโยชน์ของความรู้ในเรื่องเหล่านี้ จะสามารถควบคุมปัญหาเรื่องดินฟ้าอากาศและสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มากยิ่งขึ้น จนกระทั่งสถาปนิกในยุคปัจจุบันนี้เริ่มมีการออกแบบยิ่งขึ้นกว่าแต่ก่อน โดยไม่ต้องพะวงอยู่กับการแก้ปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมที่บังคับการออกแบบอาคารมากเหมือนเช่นเดิม

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.8.1 ที่อยู่อาศัยบริเวณแนวคันกันน้ำของกรุงเทพมหานครริมแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งธนบุรี : การศึกษาผลกระทบและแนวทางแก้ปัญหา

ณวัฒน์ ทองสว่าง (2541) ได้ทำการศึกษาผลกระทบของการก่อสร้างคันกันน้ำของกทม. ต่อที่อยู่อาศัยและชุมชนในเขตบางพลัด ซึ่งตั้งอยู่ด้านหน้าและด้านหลังแนวคันกันน้ำ บริเวณพื้นที่ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยาช่วงสะพานกรุงธนบุรีถึงสะพานสมเด็จพระปิ่นเกล้า โดยแบ่งแยกศึกษาจากบ้านซึ่งถือครองที่ดินในลักษณะที่แตกต่างกัน 3 กรณี คือ กรณีเจ้าของบ้านเป็นเจ้าของที่ดิน กรณีที่เป็นที่ดินเช่า และกรณีบุกรุกที่สาธารณะ รวมถึงการศึกษาขั้นตอนการทำงานของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาน้ำท่วม ซึ่งการทำงานประสบความสำเร็จและประสบปัญหาต่อชุมชนและที่อยู่อาศัย นอกจากนี้ยังศึกษาแนวความคิดในการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินริมแม่น้ำ และการควบคุมการก่อสร้างริมแม่น้ำเจ้าพระยาในอนาคต

ผลการวิจัยพบว่าประชากรในพื้นที่ส่วนใหญ่เชื่อว่าการสร้างคันกันน้ำจะเป็นประโยชน์ในการป้องกันน้ำท่วม จะทำให้ที่อยู่อาศัยและบริเวณโดยรวมอยู่ในสภาพที่ดีขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม การก่อสร้างก็ก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบอยู่หลายประการด้วยกันซึ่งปัญหาต่าง ๆ มีสาเหตุมาจากกระบวนการทำงานตั้งแต่เริ่มต้นของทางราชการที่ขาดการรับฟังความคิดเห็นของประชากรในพื้นที่ และนักวิชาการอย่างเพียงพอ ทำให้แนวคันกันน้ำและรูปแบบของคันกันน้ำไม่เป็นทางเลือกที่ดีที่สุดและไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ก่อให้เกิดผลกระทบต่าง ๆ เป็น 2 ส่วน คือ ผลกระทบต่อที่อยู่อาศัย และผลกระทบต่อชุมชนและเมือง ในส่วนของที่อยู่อาศัยนั้นมีผลให้ต้องมีการรื้อถอน ปรับปรุงและซ่อมแซมที่อยู่อาศัย อันเนื่องมาจากการก่อสร้างคันกันน้ำทั้งทางตรงและทางอ้อม สำหรับส่วนของชุมชนและเมืองนั้น อาจทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้นในชุมชนระหว่างผู้ที่อยู่ด้านหน้าและด้านหลังแนวคันกันน้ำ รวมถึงการทำให้ทัศนียภาพของชุมชนและที่อยู่อาศัยริมแม่น้ำเปลี่ยนแปลงไป

ส่วนในงานวิจัยนี้เป็นการศึกษาถึงรูปแบบของที่อยู่อาศัยบริเวณริมคลองบางกอกน้อย โดยทำการศึกษารวมชนสันติชนสงเคราะห์ ซึ่งเป็นชุมชนที่อยู่บริเวณริมคลอง และอยู่ในแนวคันกันน้ำ เหมือนกับงานวิจัยของ ณวัฒน์ ทองสว่าง แต่งานวิจัยนี้จะศึกษาถึงสภาพแวดล้อมกายภาพ ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยของชุมชนและเสนอแนะรูปแบบที่อยู่อาศัยทางกายภาพที่เหมาะสมกับชุมชนสันติชนสงเคราะห์

2.8.2 การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับชุมชนแออัดริมคลองใน กรุงเทพมหานคร

ชมชื่น จันทรมบูรณ์ (2538) ได้ทำการศึกษาเพื่อหาแนวทางการพัฒนาที่อยู่อาศัย สำหรับชุมชนแออัดริมคลองในกรุงเทพมหานคร โดยพิจารณาว่าชุมชนแออัดริมคลองเป็นชุมชนแออัด ประเภทหนึ่งที่มีสัดส่วนเกือบครึ่งหนึ่งของชุมชนแออัดที่เกิดขึ้นโดยทั่วไป มีส่วนสัมพันธ์กับการเป็น ชุมชนริมน้ำ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของกรุงเทพมหานคร รวมทั้งมีความเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม (คลอง) ของเมือง นอกจากนี้ยังเป็นชุมชนที่แสดงถึงปัญหากรรมสิทธิ์ที่ดินอย่างชัดเจน (การบุกรุก ที่สาธารณะริมคลอง) โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อศึกษาสาเหตุและความเป็นมาของชุมชน แออัดริมคลอง เพื่อศึกษาสภาพเบื้องต้น ลักษณะการกระจายตัวของชุมชนแออัดริมคลอง และ ศึกษาสภาพทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม ประชากร และความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมของชุมชน เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาชุมชนแออัดริมคลอง

ในการศึกษาเริ่มต้นจากการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับสภาพเบื้องต้นของชุมชน แออัดริมคลองในกรุงเทพมหานครตั้งแต่ประวัติความเป็นมาของชุมชน ที่ตั้ง จำนวนชุมชน จำนวน ประชากร การถือครองที่ดิน สภาพสาธารณูปโภคในชุมชน และความสำคัญของคูคลองใน กรุงเทพมหานคร ศึกษาภาพรวมของชุมชนแออัดริมคลอง เริ่มตั้งแต่ประวัติความเป็นมาของชุมชน แออัดริมคลองแห่งแรก สาเหตุการเกิดชุมชนแออัดริมคลอง จากนั้นกำหนดเกณฑ์ในการเลือกพื้นที่ ศึกษาภาพรวมของชุมชนขั้นต้น โดยประชากรที่เป็นทั้งหมดของหน่วยที่ศึกษา คือ ชุมชนแออัดริมคลอง ในกรุงเทพมหานคร ทั้งหมดและตัวอย่างหรือตัวแทนของประชากรก็คือชุมชนแออัดริมคลองที่เลือก โดยใช้หลักเกณฑ์ที่กำหนด เริ่มในที่นี่มีตัวอย่างทั้งหมด 24 ชุมชน จากนั้นลงภาคสนามในพื้นที่ ศึกษาโดยใช้การสัมภาษณ์และออกแบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูลในด้าน กายภาพ เศรษฐกิจ สังคม ประชากร และสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดแบบสอบถามออกเป็น 6 ส่วน ด้วยกันคือ ด้าน ประชากร เศรษฐกิจ ด้านลักษณะที่อยู่อาศัย และครอบครองที่ดิน ด้านสาธารณูปโภค ด้าน สาธารณูปการ ด้านปัญหาในชุมชน และด้านสภาพแวดล้อมในชุมชนโดยหน่วยของการวิเคราะห์ใน ครั้งนี้ ได้แก่ บุคคล ขนาดของพื้นที่ และชุมชน จากนั้นนำผลสรุป มาวิเคราะห์แจกแจงศักยภาพของ พื้นที่ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาที่เหมาะสมโดยพิจารณาจากศักยภาพของพื้นที่

ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัจจุบันของชุมชนแออัดริมคลองส่วนใหญ่มีความคล้ายคลึงกับ สภาพของชุมชนแออัดทั่วไป โดยเฉพาะในด้านสภาพที่อยู่อาศัยและฐานะทางเศรษฐกิจ แนวทาง การพัฒนาที่ได้สามารถจำแนกได้ตามประเด็นหลักต่าง ๆ (กายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพ แวดล้อม) รวมทั้งแนวทางการพัฒนาในระดับต่าง ๆ (ระดับชุมชน ระดับเมือง ระดับชาติ) แต่ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ซึ่งได้แก่ การมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์

และหน้าที่ของชุมชน ความแรงของพื้นที่ ความเป็นไปได้ในเชิงพื้นที่และความยากง่ายในการแก้ไข แล้วสร้างความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย ทำให้เกิดแบบจำลองที่ครอบคลุมลักษณะสำคัญของชุมชน เมื่อจัดกลุ่มแบบจำลองดังกล่าวสามารถเสนอแนวทางแก้ไขได้ 4 แนวทางด้วยกัน คือ การอนุรักษ์ และปรับปรุงสภาพแวดล้อมชุมชน การปรับปรุงผังชุมชนใหม่ การควบคุมและปรับปรุงสภาพแวดล้อมชุมชน และการควบคุมการรื้อย้าย

จากการสังเคราะห์สิ่งๆที่เหมือนกันและแตกต่างกันในเรื่องของตัวแปรที่เหมือนกัน คือ การถือครองที่ดินน้ำท่วม ชยะ การมีคุณค่าทางวัฒนธรรมและหน้าที่ของชุมชน การศึกษาประชากร แตกต่างกันที่ศึกษาจากประชากรตัวอย่างทั้งหมด 24 ชุมชน ส่วนการศึกษาของเราจะศึกษาจากประชากรในชุมชนสันติชนสงเคราะห์แห่งเดียวซึ่งเป็นชุมชนริมคลองแต่ไม่เป็นชุมชนแออัด และในการศึกษาเป็นการศึกษาเพื่อหารูปแบบที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับชุมชนต่างกับการศึกษาเพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาชุมชนแออัดริมคลอง

2.9 ข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ชุมชนสันติชนสงเคราะห์ตั้งอยู่ริมคลองบางกอกน้อย แขวงอรุณอมรินทร์ เขตบางกอกน้อย ซึ่งตั้งอยู่บนที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก (สีน้ำตาล) มีวัตถุประสงค์ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินสำหรับการอยู่อาศัยทุกประเภท ซึ่งมีไซอาคารขนาดใหญ่พิเศษเป็นส่วนใหญ่ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่อยู่อาศัยลักษณะอาคารสูงหรืออาคารขนาดใหญ่ใกล้บริเวณศูนย์กลางเมือง

กฎกระทรวง

ฉบับที่ 414 (พ.ศ. 2542)

ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518

ข้อ 13 ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยซึ่งมีไซอาคารขนาดใหญ่พิเศษ สถาบันราชการ สาธารณูปโภคและสาธารณูปการเป็นส่วนใหญ่

การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทนี้ริมฝั่งคลอง ให้มีที่ว่างตามแนวขนานริมฝั่งคลองไม่น้อยกว่า 3 เมตร เว้นแต่เป็นการก่อสร้างเพื่อการคมนาคมทางน้ำ การสาธารณูปโภค เขื่อน รั้ว หรือกำแพง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับชุมชนสันติชน-สงเคราะห์ อาศัยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 3.2.1 การสร้างเครื่องมือ
 - 3.2.2 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ หัวหน้าครอบครัวที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนสันติชน-สงเคราะห์ แขวงอรุณอมรินทร์ เขตบางกอกน้อย จำนวน 125 หลังคาเรือน 215 ครอบครัว

กลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยศึกษาจากหัวหน้าครอบครัว จำนวน 75 % จาก 215 ครอบครัว รวม 161 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หนังสือ เอกสารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบที่อยู่อาศัย และสภาพแวดล้อมกายภาพ

2. ผู้วิจัยได้กำหนดการศึกษาจากการสังเกต สภาพแวดล้อมกายภาพของชุมชน รวมถึงสภาพภายในของที่อยู่อาศัย โดยการเขียนแผนผัง จุดบันทึก และถ่ายภาพ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ สภาพแวดล้อมกายภาพของชุมชน และสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัย

3. ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมในการอยู่อาศัยในชุมชน โดยกำหนดเนื้อหาของแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยศึกษาถึงพฤติกรรมสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชน รวมถึงสภาพแวดล้อมกายภาพ โดยมีทั้งลักษณะ

แบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open-ended) และปลายปิด (Close-ended) เพื่อให้ผู้ตอบสามารถแสดงความคิดเห็นทั้งอย่างอิสระและภายในกรอบที่กำหนด

3.2.1 การสร้างเครื่องมือ

กำหนดตัวแปรที่ศึกษา จากรายงานการวิจัย และแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาสามารถจำแนกตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ คือ

กลุ่มที่ 1 ตัวแปรด้านพฤติกรรม

กลุ่มที่ 2 ตัวแปรด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชน

กลุ่มที่ 3 ตัวแปรด้านสภาพแวดล้อมกายภาพ

3.2.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ในด้านความตรงในเนื้อหา (Content Validity) ตลอดจนความเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาพร้อมทั้งทดลองใช้ (Pretest) ดั้งชั้นตอนต่อไปนี้ การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยได้ทำตารางโครงสร้างของคำถามจากตัวแปรทั้งหมด แล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาช่วยพิจารณาว่าข้อคำถามข้อนั้น ๆ ตรงตามตัวแปรที่ต้องการหรือไม่แล้วนำข้อเสนอของอาจารย์ที่ปรึกษามาปรับปรุงแก้ไข แล้วจึงนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความตรงในเนื้อหา โดยมีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญดังนี้

1. ดร.ผดุงชัย ภูพัฒน์ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมศรี ทองชั้น อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏจันทรเกษม
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุทัศน์ จุฬามณี อาจารย์ประจำภาควิชาครุศาสตร์สถาบันพัฒนาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
4. คุณทศพล จันทวงศ์ สถาปนิก 9 ฝ่ายโครงการเมืองใหม่ การเคหะแห่งชาติ
5. คุณนงนาถ ทิพรส สามัญสถาปนิก สถาปนิก 7 กองสถาปัตยกรรม กรมโยธาธิการและผังเมือง กรุงเทพมหานคร

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้ ที่มีการนำไปใช้

1. ขออนุญาตเก็บข้อมูลจากงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เพื่อออกหนังสือขอความร่วมมือในการตอบ

แบบสอบถามถึงประธานชุมชน ชุมชนสันติชนสงเคราะห์ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล จากลูกบ้านที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. นำหนังสือเสนอต่อประธานชุมชน ชุมชนสันติชนสงเคราะห์ เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้อยู่อาศัยในชุมชนให้ตอบแบบสอบถาม

3. ผู้วิจัยนำเครื่องมือไปเก็บข้อมูลในชุมชนสันติชนสงเคราะห์ด้วยตัวเอง ทั้งการใช้แบบสังเกตและจากการสอบถาม โดยที่ผู้วิจัยคอยอธิบายข้อสงสัย เพื่อให้ได้คำตอบที่สมบูรณ์และถูกต้องมากที่สุด

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากแบบสอบถาม ที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง มาทำการวิเคราะห์ข้อมูล เลือกใช้โปรแกรม SPSS for Windows Version 6.0 สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ เพื่อนำเสนอข้อมูลโดยอาศัยความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

เมื่อได้ค่าสถิติแล้วนำไปวิเคราะห์กับข้อมูลที่ได้จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นและการสังเกต แล้วนำผลที่ได้มากำหนดรูปแบบที่เหมาะสมกับชุมชนสันติชนสงเคราะห์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษารูปแบบที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับชุมชนสันติชนสงเคราะห์ ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงปัญหาและความต้องการในการอยู่อาศัย จากหัวหน้าครอบครัวที่อาศัยในชุมชนสันติชนสงเคราะห์ จำนวน 161 ครอบครัว โดยนำข้อมูลทุติยภูมิ จากการสังเกต และแบบสอบถาม ซึ่งทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows ในการประมวลผล เพื่อเสนอรูปแบบที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับชุมชนสันติชนสงเคราะห์ และได้ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนร้อยละของข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	67	41.61
หญิง	94	58.39
รวม	161	100.00
ศาสนา		
พุทธ	28	17.39
อิสลาม	133	82.61
รวม	161	100.00
จำนวนครัวเรือนในหลังคาเรือน		
1 ครัวเรือน	109	67.70
2 ครัวเรือน	26	16.15
มากกว่า 2 ครัวเรือนขึ้นไป	26	16.15
รวม	161	100.00
สถานภาพสมาชิก		
สมาชิกที่อยู่ในวัยเรียน	284	28.86
สมาชิกที่อยู่ในวัยทำงาน	413	41.97
สมาชิกที่ไม่ได้ทำงาน	287	29.17
รวม	984	100.00

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

อายุของสมาชิกในครัวเรือน		
ต่ำกว่า 20 ปี	266	27.03
20 – 45 ปี	433	44.00
46 – 60 ปี	190	19.31
มากกว่า 60 ปี	95	9.66
รวม	984	100.00
การศึกษาขั้นสูงสุดของสมาชิกในครัวเรือน		
จบชั้นประถมศึกษา	182	18.50
จบชั้นมัธยมศึกษา	288	29.27
จบชายอาชีพ (ปวช. , ปวส.)	168	17.07
จบปริญญาตรี หรือสูงกว่า	111	11.28
ไม่ได้เรียนหนังสือ	235	23.88
รวม	984	100.00
อาชีพหลักของหัวหน้าครอบครัว		
รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	49	30.43
ประกอบธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	32	19.88
ลูกจ้างบริษัทเอกชน	37	22.98
รับจ้าง	42	26.09
อื่น ๆ	1	0.62
รวม	161	100.00
ลักษณะของการใช้ที่อยู่อาศัย		
เป็นที่พักอาศัย	156	96.89
นอกเหนือจากการเป็นที่พักอาศัยยังค้าขาย	5	3.11
รวม	161	100.00
การเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย		
เป็นเจ้าของโดยตรง	55	34.16
เป็นเจ้าของบ้านแต่ที่เช่า	97	60.25
เช่า	8	4.97
อื่น ๆ	1	0.62
รวม	161	100.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่าในรูปแบบใด ๆ หากมีข้อผิดพลาดประการใดขออภัยเป็นอย่างสูง และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางที่ 4.1 การสอบถามหัวหน้าครอบครัวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 161 ตัวอย่าง พบว่าหัวหน้าครอบครัวส่วนใหญ่เป็นหญิงร้อยละ 58.4 รองมาเป็นชายร้อยละ 41.6 ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 82.6 รองมาเป็นพุทธ ร้อยละ 17.4

จำนวนครัวเรือนที่พักอาศัยในหลังคาเรือน ส่วนใหญ่อาศัย 1 ครัวเรือนในหลังคาเรือน ร้อยละ 67.1 รองลงมาอาศัย 2 ครัวเรือนในหลังคาเรือน ร้อยละ 16.1 และอาศัยมากกว่า 2 ครัวเรือนในหลังคาเรือน ร้อยละ 16.1

จำนวนสมาชิกทั้งหมดส่วนใหญ่เป็นหญิงร้อยละ 54.4 เป็นชายร้อยละ 45.6 สถานภาพสมาชิกส่วนใหญ่ทำงานร้อยละ 42.0 รองลงมาไม่ได้ทำงานร้อยละ 29.1 และอยู่ในวัยเรียนร้อยละ 28.9 อายุของสมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่ 20 – 45 ปี ร้อยละ 44.0 รองลงมาต่ำกว่า 20 ปี ร้อยละ 27.0 และ 46 – 60 ปี ร้อยละ 19.3 และมากกว่า 60 ปี ร้อยละ 9.7

การศึกษาขั้นสูงสุดของสมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่ จบชั้นมัธยมศึกษา ร้อยละ 29.2 รองลงมาไม่ได้เรียนหนังสือร้อยละ 24 จบชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 18.5 จบสายอาชีพ (ปวช., ปวส.) ร้อยละ 17.0 และจบปริญญาตรีหรือสูงกว่า ร้อยละ 11.3

อาชีพหลักของหัวหน้าครอบครัวส่วนใหญ่รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 30.4 รองลงมา รับจ้าง ร้อยละ 26.1 ลูกจ้างบริษัทเอกชน ร้อยละ 23.0 และประกอบธุรกิจส่วนตัว / ค้าขาย ร้อยละ 19.9

ลักษณะของการใช้ที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่เป็นที่พักอาศัย ร้อยละ 96.9 รองลงมาเป็นที่พักอาศัยพร้อมค้าขาย ร้อยละ 3.1

การเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย ส่วนใหญ่เป็นเจ้าของบ้านแต่เช่าที่ดิน ร้อยละ 60.2 รองลงมา เป็นเจ้าของโดยตรง ร้อยละ 34.2 และเป็นบ้านเช่า ร้อยละ 5.0 ดังตารางที่ 4.1

4.2 ผลการศึกษาสภาพแวดล้อมของชุมชนสันติชนสงเคราะห์

การศึกษาสภาพแวดล้อมของชุมชนสันติชนสงเคราะห์ เป็นการศึกษาทางด้าน พฤติกรรม เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนรวมถึงสภาพแวดล้อมกายภาพโดยแบบสังเกต

4.2.1 สภาพแวดล้อมทางด้านพฤติกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อใช้ในการศึกษาวิจัย หากนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนร้อยละของสภาพแวดล้อมของชุมชนสันติชนสงเคราะห์ด้านพฤติกรรม

สภาพแวดล้อมของชุมชนสันติชนสงเคราะห์ด้านพฤติกรรม (ที่อยู่อาศัย)	จำนวน	ร้อยละ
มีห้องนอนแยกเป็นสัดส่วนหรือไม่		
มี	116	72.05
ไม่มี	45	27.95
รวม	161	100.00
มีห้องรับแขก/นั่งเล่นแยกเป็นสัดส่วนหรือไม่		
มี	45	27.95
ไม่มี	116	72.05
รวม	161	100.00
มีห้องครัวแยกเป็นสัดส่วนหรือไม่		
มี	86	53.42
ไม่มี	75	46.58
รวม	161	100.00
มีห้องรับประทานอาหารแยกเป็นสัดส่วนหรือไม่		
มี	41	25.47
ไม่มี	120	74.53
รวม	161	100.00
มีห้องน้ำได้มาตรฐานหรือไม่		
มี	74	45.96
ไม่มี	87	54.04
รวม	161	100.00
พื้นที่ใช้สอยสัมพันธ์กันหรือไม่		
สัมพันธ์	43	26.71
ไม่สัมพันธ์	118	73.29
รวม	161	100.00

เอกสารนี้เป็น จากตารางที่ 4.2 พบว่าสภาพแวดล้อมของชุมชนสันติชนสงเคราะห์ด้านพฤติกรรม (ที่อยู่อาศัย) ได้แก่ ห้องนอน ห้องรับแขก/นั่งเล่น ห้องครัว ห้องรับประทานอาหาร ที่แยกเป็นสัดส่วนจาก ข้อมูลพบว่า ที่อยู่อาศัยในชุมชนมีห้องนอนที่แยกเป็นสัดส่วนเป็นอันดับหนึ่งร้อยละ 72 รองมาห้องครัว

ที่แยกเป็นสัดส่วนร้อยละ 53.4 ห้องรับแขก/นั่งเล่นร้อยละ 28 และห้องรับประทานอาหารร้อยละ 25.5 มีห้องนำได้มาตรฐานร้อยละ 46 และมีพื้นที่ใช้สอยที่สัมพันธ์กันร้อยละ 26.7 ดังตารางที่ 4.2

4.2.1.2 สภาพแวดล้อมทางด้านพฤติกรรม (ชุมชน)

จากสังเกตภาคสนามในช่วงเช้าพบว่า ชาวชุมชนที่มางานทำเริ่มเดินทางไปทำงานตั้งแต่เวลา 06.00 น.-08.30 น. บางคนก็แวะซื้ออาหารจากร้านขายอาหารในชุมชนไปทานที่ทำงาน พวกแม่บ้านก็ออกไปจ่ายตลาดเพื่อเตรียมอาหารในมือเย็น ส่วนคนที่ไม่ได้ไปทำงานและผู้สูงอายุก็จะอยู่ในชุมชนบ้างก็อยู่ในบ้าน บ้างก็ออกมาหน้าบ้าน (นอกชานใกล้ทางเดิน) เพื่อทานกาแฟและอ่านหนังสือพิมพ์พร้อมกับทักทายคนที่เดินไปทำงาน

ภาพที่ 4.1 แสดงสภาพได้สะพานอรุณอมรินทร์หน้าชุมชนช่วงเช้า

เอกสารนี้เป็นเอกสาร
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น

อนุญาตให้ประชาชน
ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
รวมทั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.2 แสดงสภาพภายในชุมชนช่วงเช้า

ช่วงบ่ายจะมีแต่ชาวบ้านที่ไม่ได้ทำงาน แม่บ้าน เด็กอ่อน ผู้สูงอายุ อาศัยอยู่ภายในบ้าน จะมีบางคนเดินออกมาหาซื้ออาหารกลางวัน บ้างบ้านก็จะเริ่มทำอาหารกลางวัน บรรยากาศในชุมชน ก็จะเงียบๆจะมีคนเดินไปมาบ้างเล็กน้อย พอได้เวลาละหมาดตอนกลางวันบางคนก็จะเดินไปทำละหมาดที่โรงเรียนสอนศาสนา

เอกสารนี้เป็นเอก

ที่ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.3 แสดงสภาพภายในชุมชนช่วงบ่าย

ช่วงเย็น เวลา 16.00 น.-18.30 น. ชาวบ้านที่ทำงานส่วนใหญ่ก็จะเริ่มเดินทางกลับจากที่ทำงาน บางคนทีกลับไวก็จะออกไปออกกำลังกาย เล่นตะกร้อ เล่นฟุตบอล บริเวณใต้สะพานอรุณอมรินทร์ ส่วนแม่บ้านแต่ละบ้านก็จะทำอาหารสำหรับมือเย็น พอได้เวลาละหมาดชาวบ้านบางส่วนก็จะเดินไปทำละหมาดที่โรงเรียนสอนศาสนา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ควรคัดลอกขึ้น ลีข่ง หรือเผยแพร่โดยไม่หา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
ภาพที่ 4.4 แสดงสภาพภายในชุมชนช่วงเย็น

4.2.2 สภาพแวดล้อมทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

จากการสังเกตภาคสนามพบว่า ฐานะของครอบครัวส่วนใหญ่ที่อาศัยในชุมชนมีฐานะปานกลาง มีระดับการศึกษาพอสมควร อาชีพส่วนใหญ่ทำงานอยู่ในบริษัทเอกชน ชาวบ้านบางคนมีการใช้สารเสพติด มีความเชื่อในศาสนาปานกลาง โรงเรียนสอนศาสนาที่มีอยู่ไม่มีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของศาสนาอิสลาม

ภาพที่ 4.5 แสดงสภาพศูนย์สุขภาพชุมชน

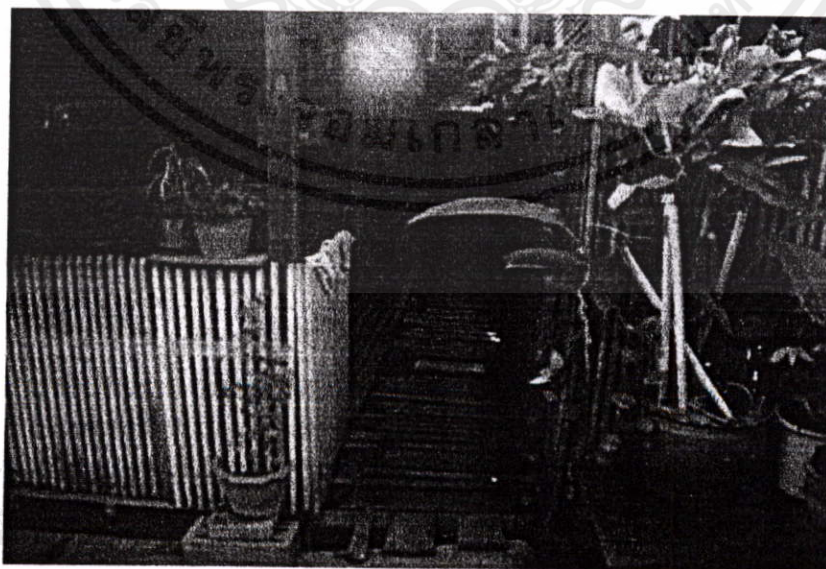
ภาพที่ 4.6 แสดงสภาพโรงเรียนสอนศาสนา

4.2.3 สภาพแวดล้อมทางด้านสภาพแวดล้อมกายภาพ

จากการสังเกตภาคสนามพบว่า ระยะห่างของบ้านเรือนใกล้กันเกินไป ทำให้ทางสัญจรแคบ ระดับบ้านอยู่สูงจากพื้นดินมากถึง 3.00 ม. อีกทั้งยังอยู่นอกแนวเขื่อนกันน้ำ และไม่มีระบบป้องกันน้ำท่วม ทำให้เกิดน้ำท่วมในหน้าน้ำ ที่ทิ้งขยะในชุมชนไม่เป็นสัดส่วนใช้การวางไว้ตามหัวสะพาน รอเรือของเขตมาเก็บ

ภาพที่ 4.7 แสดงสภาพบ้านเรือนที่ใกล้กัน

ภาพที่ 4.8 แสดงสภาพทางสัญจรที่แคบ

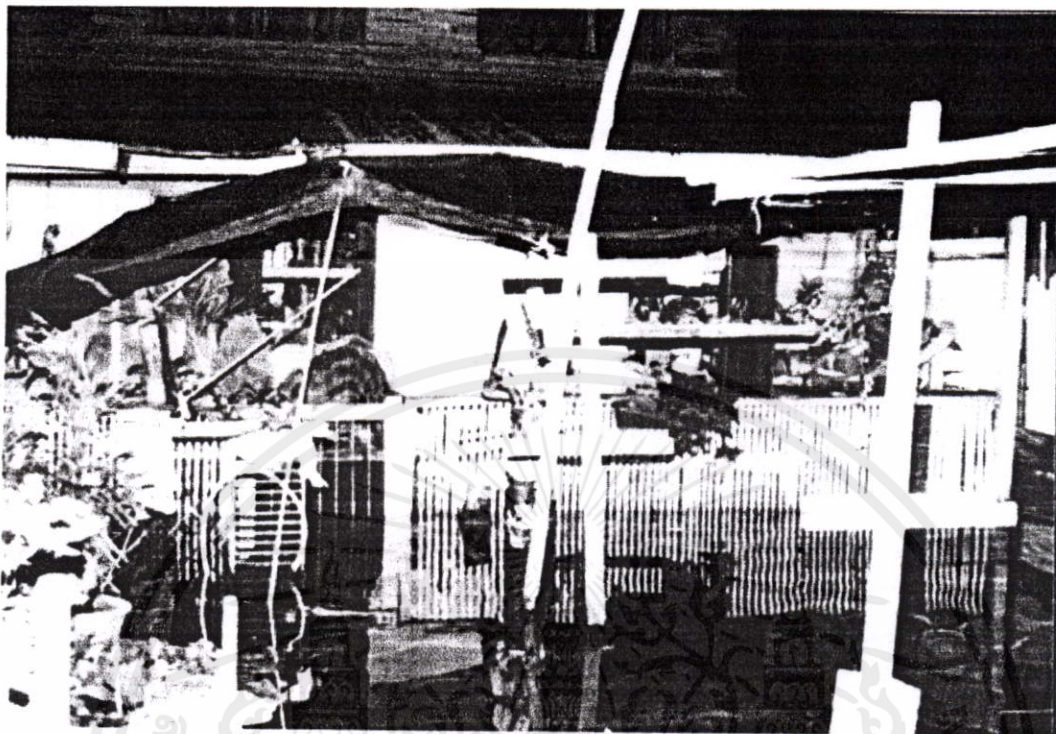
ภาพที่ 4.9 แสดงสภาพบ้านที่อยู่สูงจากระดับดิน

ภาพที่ 4.10 แสดงสภาพที่อยู่อาศัยนอกแนวเขื่อน

เอกส
ไม่ว่า

นด้านการค้า
าไปใช้

ภาพที่ 4.11 แสดงสภาพน้ำท่วมที่อยู่อาศัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับ... เท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่... ในด้านการค้า
ไม่ว่าทางใดก็ตาม หากมีผู้คัดค้าน... ของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.12 แสดงสภาพที่ทิ้งขยะภายในชุมชน

4.3 ผลการศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการอยู่อาศัย

การศึกษาสภาพปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดในชุมชนสันติชนสงเคราะห์ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชน รวมถึงสภาพแวดล้อมกายภาพโดยแบบสอบถาม

4.3.1 ปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการอยู่อาศัยทางด้านพฤติกรรม

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนร้อยละของปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องนอน

ปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการใช้ห้องนอน	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องนอนมีหรือไม่		
มี	58	36.02
ไม่มี	103	63.98
รวม	161	100.00
ปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องนอนเนื่องจากเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
จำนวนห้อง	22	37.93
ขนาดห้อง	19	32.76
ไม่แยกเป็นสัดส่วน	28	48.28
อื่น ๆ	1	1.72
ปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการใช้ห้องนอน (1 ครั้งเรือน)	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องนอนมีหรือไม่		
มี	34	31.19
ไม่มี	75	68.81
รวม	109	100.00
ปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องนอนเนื่องจากเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
จำนวนห้อง	7	20.59
ขนาดห้อง	13	38.24
ไม่แยกเป็นสัดส่วน	21	61.76
อื่น ๆ	1	2.94

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการใช้ห้องนอน (2 ครั้วเรือน)	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องนอนมีหรือไม่		
มี	9	34.62
ไม่มี	17	65.38
รวม	26	100.00
ปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องนอนเนื่องจากเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
จำนวนห้อง	5	55.55
ขนาดห้อง	2	22.22
ไม่แยกเป็นสัดส่วน	3	33.33
อื่นๆ	-	-
ปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการใช้ห้องนอน (มากกว่า 2 ครั้วเรือน)	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องนอนมีหรือไม่		
มี	15	57.69
ไม่มี	11	42.31
รวม	26	100.00
ปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องนอนเนื่องจากเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
จำนวนห้อง	10	66.66
ขนาดห้อง	4	26.66
ไม่แยกเป็นสัดส่วน	4	26.66
อื่นๆ	-	-

จากตารางที่ 4.3 การสอบถามหัวหน้าครอบครัวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 161 ตัวอย่าง พบว่ามีปัญหาในการใช้ห้องนอนร้อยละ 36 ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากไม่แยกเป็นสัดส่วน ร้อยละ 17.4 รองลงมาเป็นจำนวนห้องไม่พอร้อยละ 13.7 และขนาดห้องที่เล็กร้อยละ 11.8

ปัญหาในการใช้ห้องนอนจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าครอบครัว ที่อาศัย 1 ครั้วเรือน ในหลังคาเรือน จำนวน 109 ตัวอย่าง พบว่ามีปัญหาในการใช้ห้องนอนร้อยละ 31.2 ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากไม่แยกเป็นสัดส่วนร้อยละ 19.3 รองลงมาเป็นขนาดห้องที่เล็กร้อยละ 11.9 และจำนวนห้องไม่พอร้อยละ 6.4 อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปัญหาในการใช้ห้องนอนจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าครอบครัว ที่อาศัย 2 ครั้วเรือน ในหลังคาเรือน จำนวน 26 ตัวอย่าง พบว่ามีปัญหาในการใช้ห้องนอนร้อยละ 34.6 ปัญหาส่วนใหญ่

เกิดจากจำนวนห้องไม่พอร้อยละ 19.2 รองลงมาไม่แยกเป็นสัดส่วนร้อยละ 11.5 และขนาดห้องที่เล็ก ร้อยละ 7.7

ปัญหาในการใช้ห้องนอนจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าครอบครัว ที่อาศัยมากกว่า 2 คนหรือในหลังคาเรือน จำนวน 26 ตัวอย่าง พบว่ามีปัญหาในการใช้ห้องนอนร้อยละ 57.7 ปัญหา ส่วนใหญ่เกิดจากจำนวนห้องไม่พอร้อยละ 38.5 รองลงมาไม่แยกเป็นสัดส่วนร้อยละ 15.4 และขนาด ห้องที่เล็กร้อยละ 15.4 ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนร้อยละของปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องรับแขก

ปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการใช้ห้องรับแขก	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องรับแขกมีหรือไม่		
มี	88	54.66
ไม่มี	73	45.34
รวม	161	100.00
ปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องรับแขกเนื่องจากเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
จำนวนแขกที่มา	8	9.09
ขนาดห้อง	14	15.90
ไม่แยกเป็นสัดส่วน	73	82.95
อื่น ๆ	1	1.14
ปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการใช้ห้องรับแขก (1 ครอบครัว)	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องรับแขกมีหรือไม่		
มี	60	55.05
ไม่มี	49	44.59
รวม	109	100.00
ปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องรับแขกเนื่องจากเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
จำนวนแขกที่มา	7	11.67
ขนาดห้อง	9	15.00
ไม่แยกเป็นสัดส่วน	51	85.00
อื่น ๆ	1	0.02

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่สามารถทำสิ่งอื่นที่ผิดกฎหมายได้ หากมีให้ติดต่อแจ้งเรื่องขอเอกสารหรือแจ้งข้อผิดพลาด

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการใช้ห้องรับแขก (2 ครั้วเรือน)	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องรับแขกมีหรือไม่		
มี	13	50.00
ไม่มี	13	50.00
รวม	26	100.00
ปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องรับแขกเนื่องจากเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
จำนวนแขกที่มา	1	7.69
ขนาดห้อง	4	30.77
ไม่แยกเป็นสัดส่วน	8	61.54
อื่น ๆ	-	-
ปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการใช้ห้องรับแขก(มากกว่า 2 ครั้วเรือน)	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องรับแขกมีหรือไม่		
มี	15	57.69
ไม่มี	11	42.31
รวม	26	100.00
ปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องรับแขกเนื่องจากเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
จำนวนแขกที่มา	-	-
ขนาดห้อง	1	66.67
ไม่แยกเป็นสัดส่วน	14	93.33
อื่น ๆ	-	-

จากตารางที่ 4.4 การสอบถามหัวหน้าครอบครัวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 161 ตัวอย่าง พบว่ามีปัญหาในการใช้ห้องรับแขกร้อยละ 50 ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากไม่แยกเป็นสัดส่วน ร้อยละ 30.8 รองลงมาเป็นขนาดห้องที่เล็กร้อยละ 15.4 และจำนวนแขกที่มาจากร้อยละ 3.8

ปัญหาในการใช้ห้องรับแขกจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าครอบครัว ที่อาศัย 1 ครั้วเรือน ในหลังคาเรือน จำนวน 109 ตัวอย่าง พบว่ามีปัญหาในการใช้ห้องรับแขกร้อยละ 55 ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากไม่แยกเป็นสัดส่วนร้อยละ 46.8 รองลงมาเป็นขนาดห้องที่เล็กร้อยละ 8.3 และจำนวนแขกที่ไม่ม่มาจากร้อยละ 6.4

ปัญหาในการใช้ห้องรับแขกจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าครอบครัว ที่อาศัย 2 ครั้วเรือน ในหลังคาเรือน จำนวน 26 ตัวอย่าง พบว่ามีปัญหาในการใช้ห้องรับแขกร้อยละ 50 ปัญหาส่วนใหญ่

เกิดจากไม้แยกเป็นสัดส่วนร้อยละ 30.8 รองลงมาเป็นขนาดห้องที่เล็กร้อยละ 15.4 และจำนวนแขกที่มาจากร้อยละ 3.8

ปัญหาในการใช้ห้องรับแขกจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าครอบครัว ที่อาศัยมากกว่า 2 ครัวเรือนในหลังคาเรือน จำนวน 26 ตัวอย่าง พบว่ามีปัญหาในการใช้ห้องรับแขกร้อยละ 57.7 ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากไม้แยกเป็นสัดส่วนร้อยละ 53.8 รองลงมาเป็นขนาดห้องที่เล็กร้อยละ 3.8 ดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนร้อยละของปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องครัว

ปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการใช้ห้องครัว	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องครัวมีหรือไม่		
มี	73	45.34
ไม่มี	88	54.66
รวม	161	100.00
ปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องครัวเนื่องจากเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ขนาดห้อง	24	32.88
ไม้แยกเป็นสัดส่วน	49	67.12
อื่น ๆ	4	5.48
ปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการใช้ห้องครัว (1 ครัวเรือน)	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องครัวมีหรือไม่		
มี	52	47.71
ไม่มี	57	52.29
รวม	109	100.00
ปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องครัวเนื่องจากเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ขนาดห้อง	16	30.77
ไม้แยกเป็นสัดส่วน	36	69.23
อื่น ๆ	4	7.69

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์การค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการใช้ห้องครัว (2 ครัวเรือน)	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องครัวมีหรือไม่		
มี	11	42.31
ไม่มี	15	57.69
รวม	26	100.00
ปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องครัวเนื่องจากเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ขนาดห้อง	6	54.55
ไม่แยกเป็นสัดส่วน	5	45.45
อื่น ๆ	-	-
ปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการใช้ห้องครัว (มากกว่า 2 ครัวเรือน)	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องครัวมีหรือไม่		
มี	10	38.46
ไม่มี	16	61.54
รวม	26	100.00
ปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องครัวเนื่องจากเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ขนาดห้อง	2	20.00
ไม่แยกเป็นสัดส่วน	8	80.00
อื่น ๆ	-	-

จากตารางที่ 4.5 การสอบถามหัวหน้าครอบครัวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 161 ตัวอย่าง พบว่ามีปัญหาในการใช้ห้องครัวร้อยละ 45.3 ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากไม่แยกเป็นสัดส่วน ร้อยละ 30.4 รองลงมาเป็นขนาดห้องที่เล็กร้อยละ 14.9

ปัญหาในการใช้ห้องครัวจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าครอบครัว ที่อาศัย 1 ครัวเรือน ในหลังคาเรือน จำนวน 109 ตัวอย่าง พบว่ามีปัญหาในการใช้ห้องครัวร้อยละ 47.7 ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากไม่แยกเป็นสัดส่วนร้อยละ 33 รองลงมาเป็นขนาดห้องที่เล็กร้อยละ 14.7

ปัญหาในการใช้ห้องครัวจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าครอบครัว ที่อาศัย 2 ครัวเรือน ในหลังคาเรือน จำนวน 26 ตัวอย่าง พบว่ามีปัญหาในการใช้ห้องครัวร้อยละ 42.3 ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากขนาดห้องที่เล็กร้อยละ 23.1 รองลงมาไม่แยกเป็นสัดส่วนร้อยละ 19.2

ปัญหาในการใช้ห้องครัวจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าครอบครัว ที่อาศัยมากกว่า 2 ครัวเรือนในหลังคาเรือนจำนวน 26 ตัวอย่าง พบว่ามีปัญหาในการใช้ห้องครัวร้อยละ 38.5 ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากไม่แยกเป็นสัดส่วนร้อยละ 30.8 รองลงมาเป็นขนาดห้องที่เล็กร้อยละ 7.7 ดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวนร้อยละของปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องรับประทานอาหาร

ปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการใช้ห้องรับประทานอาหาร	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องรับประทานอาหารมีหรือไม่มี		
มี	92	57.14
ไม่มี	69	42.86
รวม	161	100.00
ปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องรับประทานอาหารเนื่องจากเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ขนาดห้อง	16	17.39
ไม่แยกเป็นสัดส่วน	80	86.96
อื่น ๆ	1	1.09
ปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการใช้ห้องรับประทานอาหาร (1 ครัวเรือน)	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องรับประทานอาหารมีหรือไม่มี		
มี	60	55.05
ไม่มี	49	44.95
รวม	109	100.00
ปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องรับประทานอาหารเนื่องจากเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ขนาดห้อง	11	18.33
ไม่แยกเป็นสัดส่วน	53	88.33
อื่น ๆ	1	1.67

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรรมใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และห้องอ้างอิงเชิงวิชาการทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการใช้ห้องรับประทานอาหาร (2 ครั้วเรือน)	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องรับประทานอาหารมีหรือไม่		
มี	13	50.00
ไม่มี	13	50.00
รวม	26	100.00
ปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องรับประทานอาหารเนื่องจากเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ขนาดห้อง	2	15.38
ไม่แยกเป็นสัดส่วน	10	76.92
อื่น ๆ	-	-
ปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการใช้ห้องรับประทานอาหาร (มากกว่า 2 ครั้วเรือน)	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องรับประทานอาหารมีหรือไม่		
มี	19	73.08
ไม่มี	7	26.92
รวม	26	100.00
ปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องรับประทานอาหารเนื่องจากเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ขนาดห้อง	3	15.79
ไม่แยกเป็นสัดส่วน	17	89.47
อื่น ๆ	-	-

จากตารางที่ 4.6 การสอบถามหัวหน้าครอบครัวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 161 ตัวอย่าง พบว่ามีปัญหาในการใช้ห้องรับประทานอาหารร้อยละ 57.1 ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากไม่แยกเป็นสัดส่วนร้อยละ 49.7 รองลงมาเป็นขนาดห้องที่เล็กร้อยละ 9.9

ปัญหาในการใช้ห้องรับประทานอาหารจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าครอบครัว ที่อาศัย 1 ครั้วเรือนในหลังคาเรือน จำนวน 109 ตัวอย่าง พบว่ามีปัญหาในการใช้ห้องรับประทานอาหารร้อยละ 55 ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากไม่แยกเป็นสัดส่วนร้อยละ 48.6 รองลงมาเป็นขนาดห้องที่เล็กร้อยละ 10.1

ปัญหาในการใช้ห้องรับประทานอาหารจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าครอบครัว ที่อาศัย 2 ครอบครัวในหลังคาเรือนจำนวน 26 ตัวอย่าง พบว่ามีปัญหาในการใช้ห้องรับประทานอาหารร้อยละ 50 ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากไม่แยกเป็นสัดส่วนร้อยละ 38.5 รองลงมาเป็นขนาดห้องที่เล็ก ร้อยละ 7.7

ปัญหาในการใช้ห้องรับประทานอาหารจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าครอบครัว ที่อาศัยมากกว่า 2 ครอบครัวในหลังคาเรือนจำนวน 26 ตัวอย่าง พบว่ามีปัญหาในการใช้ห้องรับประทานอาหารร้อยละ 73.1 ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากไม่แยกเป็นสัดส่วนร้อยละ 65.4 รองลงมาเป็นขนาดห้องที่เล็กร้อยละ 11.5 ดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.7 แสดงจำนวนร้อยละของปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องน้ำ

ปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการใช้ห้องน้ำ	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องน้ำมีหรือไม่		
มี	84	52.17
ไม่มี	77	47.83
รวม	161	100.00
ปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องน้ำเนื่องจากเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
จำนวนห้อง	46	54.76
ขนาดห้อง	53	63.10
อื่น ๆ	1	1.19
ปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการใช้ห้องน้ำ (1 ครอบครัว)	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องน้ำมีหรือไม่		
มี	59	54.13
ไม่มี	50	45.87
รวม	109	100.00
ปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องน้ำเนื่องจากเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
จำนวนห้อง	30	50.85
ขนาดห้อง	41	69.49
อื่น ๆ	1	1.69

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่สามารถนำออกจำหน่าย หรือทำซ้ำเป็นของตัวเองโดยไม่ขออนุญาต และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการใช้ห้องน้ำ (2 ครั้วเรือน)	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องน้ำมีหรือไม่		
มี	12	46.15
ไม่มี	14	53.85
รวม	26	100.00
ปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องน้ำเนื่องจากเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
จำนวนห้อง	6	50.00
ขนาดห้อง	8	66.67
อื่น ๆ	-	-
ปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการใช้ห้องน้ำ (มากกว่า 2 ครั้วเรือน)	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องน้ำมีหรือไม่		
มี	13	50.00
ไม่มี	13	50.00
รวม	26	100.00
ปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องน้ำเนื่องจากเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
จำนวนห้อง	10	76.92
ขนาดห้อง	4	30.77
อื่น ๆ	-	-

จากตารางที่ 4.7 การสอบถามหัวหน้าครอบครัวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 161 ตัวอย่าง พบว่ามีปัญหาในการใช้ห้องน้ำร้อยละ 52.2 ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากขนาดห้องที่เล็กร้อยละ 32.9 รองลงมาเป็นจำนวนห้องไม่พอร้อยละ 28.6

ปัญหาในการใช้ห้องน้ำจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าครอบครัว ที่อาศัย 1 ครั้วเรือนในหลังคาเรือน จำนวน 109 ตัวอย่าง พบว่ามีปัญหาในการใช้ห้องน้ำร้อยละ 54.1 ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากขนาดห้องที่เล็กร้อยละ 37.6 รองลงมาเป็นจำนวนห้องไม่พอร้อยละ 27.5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อการวิจัยเท่านั้น ไม่สามารถนำไปใช้ในการค้า

ปัญหาในการใช้ห้องน้ำจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าครอบครัว ที่อาศัย 2 ครั้วเรือนในหลังคาเรือน จำนวน 26 ตัวอย่าง พบว่ามีปัญหาในการใช้ห้องน้ำร้อยละ 46.2 ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากขนาดห้องที่เล็กร้อยละ 30.8 รองลงมาเป็นจำนวนห้องไม่พอร้อยละ 23.1

ปัญหาในการใช้ห้องน้ำจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าครอบครัว ที่อาศัยมากกว่า 2 ครัวเรือนในหลังคาเรือน จำนวน 26 ตัวอย่าง พบว่ามีปัญหาในการใช้ห้องน้ำร้อยละ 50 ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากขนาดห้องที่เล็กร้อยละ 38.5 รองลงมาเป็นจำนวนห้องไม่พอร้อยละ 15.4 ดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.8 แสดงจำนวนร้อยละของปัญหาที่เกิดจากความสัมพันธของพื้นที่ใช้สอย

ปัญหาที่เกิดจากความสัมพันธของพื้นที่ใช้สอย	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาที่เกิดจากความสัมพันธของพื้นที่ใช้สอยมีหรือไม่		
มี	67	41.61
ไม่มี	94	58.39
รวม	161	100.00
ปัญหาที่เกิดจากความสัมพันธของพื้นที่ใช้สอย (1 ครัวเรือน)	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาที่เกิดจากความสัมพันธของพื้นที่ใช้สอยมีหรือไม่		
มี	49	44.95
ไม่มี	60	55.05
รวม	109	100.00
ปัญหาที่เกิดจากความสัมพันธของพื้นที่ใช้สอย (2 ครัวเรือน)	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาที่เกิดจากความสัมพันธของพื้นที่ใช้สอยมีหรือไม่		
มี	7	26.92
ไม่มี	19	73.08
รวม	26	100.00
ปัญหาที่เกิดจากความสัมพันธของพื้นที่ใช้สอย (มากกว่า 2 ครัวเรือน)	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาที่เกิดจากความสัมพันธของพื้นที่ใช้สอยมีหรือไม่		
มี	11	42.31
ไม่มี	15	57.69
รวม	26	100.00

จากตารางที่ 4.8 การสอบถามหัวหน้าครอบครัวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 161 ตัวอย่าง พบว่ามีปัญหาที่เกิดจากความสัมพันธของพื้นที่ใช้สอย ร้อยละ 41.6 จากหัวหน้าครอบครัวที่อาศัย 1 ครัวเรือนในหลังคาเรือน จำนวน 109 ตัวอย่าง พบว่ามีปัญหาที่เกิดจากความสัมพันธของพื้นที่ใช้สอยร้อยละ 45 จากหัวหน้าครอบครัวที่อาศัย 2 ครัวเรือนในหลังคาเรือน จำนวน 26 ตัวอย่าง พบว่ามีปัญหาที่เกิดจากความสัมพันธของพื้นที่ใช้สอยร้อยละ 26.9 และจากหัวหน้าครอบครัวที่

อาศัยมากกว่า 2 ครั้งเรือนในหลังคาเรือน จำนวน 26 ตัวอย่าง พบว่ามีปัญหาที่เกิดจากความ สัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอยร้อยละ 42.3 ดังตารางที่ 4.8

4.3.2 ปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการอยู่อาศัยทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

ตารางที่ 4.9 แสดงจำนวนร้อยละของปัญหาทางการเงินของครอบครัว

ปัญหาและสาเหตุของปัญหาทางการเงินของครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาทางการเงินของครอบครัวมีหรือไม่		
มี	101	62.73
ไม่มี	60	37.27
รวม	161	100.00
ปัญหาทางการเงินของครอบครัวเนื่องจากเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
รายได้น้อย	53	52.48
รายจ่ายมาก	54	53.47
มีหนี้สิน	39	38.61
อื่น ๆ	2	1.98
ปัญหาและสาเหตุของปัญหาทางการเงินของครอบครัว (1 ครั้งเรือน)	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาทางการเงินของครอบครัวมีหรือไม่		
มี	66	60.55
ไม่มี	43	39.45
รวม	109	100.00
ปัญหาทางการเงินของครอบครัวเนื่องจากเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
รายได้น้อย	41	62.12
รายจ่ายมาก	34	51.52
มีหนี้สิน	27	40.91
อื่น ๆ	1	1.52

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ปัญหาและสาเหตุของปัญหาทางการเงินของครอบครัว (2 ครั้งเวียน)	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาทางการเงินของครอบครัวมีหรือไม่		
มี	16	61.54
ไม่มี	10	38.46
รวม	26	100.00
ปัญหาทางการเงินของครอบครัวเนื่องจากเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
รายได้น้อย	6	37.50
รายจ่ายมาก	8	50.00
มีหนี้สิน	6	37.50
อื่น ๆ	-	-
ปัญหาและสาเหตุของปัญหาทางการเงินของครอบครัว (มากกว่า 2 ครั้งเวียน)	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาทางการเงินของครอบครัวมีหรือไม่		
มี	19	73.08
ไม่มี	7	26.92
รวม	26	100.00
ปัญหาทางการเงินของครอบครัวเนื่องจากเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
รายได้น้อย	6	31.58
รายจ่ายมาก	12	63.16
มีหนี้สิน	6	31.58
อื่น ๆ	1	5.26

จากตารางที่ 4.9 การสอบถามหัวหน้าครอบครัวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 161 ตัวอย่าง พบว่ามีปัญหาทางการเงินของครอบครัวร้อยละ 62.7 ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากรายจ่ายมาก ร้อยละ 33.5 รองลงมารายได้น้อยร้อยละ 32.9 และมีหนี้สินร้อยละ 24.2

ปัญหาทางการเงินของครอบครัว จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าครอบครัว ที่อาศัย 1 ครั้งเวียนในหลังคาเรือน จำนวน 109 ตัวอย่าง พบว่ามีปัญหาทางการเงินของครอบครัวร้อยละ 60.6 ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากรายได้น้อยร้อยละ 37.6 รองลงมารายจ่ายมากร้อยละ 31.2 และมีหนี้สินร้อยละ 24.8

ปัญหาทางการเงินของครอบครัว จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าครอบครัว ที่อาศัย 2 ครัวเรือนในหลังคาเรือน จำนวน 26 ตัวอย่าง พบว่ามีปัญหาทางการเงินของครอบครัวร้อยละ 61.5 ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากรายจ่ายมาร้อยละ 30.8 รองลงมารายได้น้อยร้อยละ 23.1 และมีหนี้สิน ร้อยละ 23.1

ปัญหาทางการเงินของครอบครัว จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าครอบครัว ที่อาศัยมากกว่า 2 ครัวเรือนในหลังคาเรือน จำนวน 26 ตัวอย่าง พบว่ามีปัญหาทางการเงินของครอบครัวร้อยละ 73.1 ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากรายจ่ายมาร้อยละ 46.2 รองลงมารายได้น้อยร้อยละ 23.1 และมีหนี้สินร้อยละ 23.1 ดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.10 แสดงจำนวนร้อยละของปัญหาทางการศึกษาในครอบครัว

ปัญหาทางการศึกษาในครอบครัว		จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาที่เกิดจากความสัมพันธของพื้นที่ใช้สอยมีหรือไม่			
มี		31	19.25
ไม่มี		130	80.75
รวม		161	100.00
ปัญหาทางการศึกษาในครอบครัว (1 ครัวเรือน)		จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาที่เกิดจากความสัมพันธของพื้นที่ใช้สอยมีหรือไม่			
มี		19	17.43
ไม่มี		90	82.57
รวม		109	100.00
ปัญหาทางการศึกษาในครอบครัว (2 ครัวเรือน)		จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาที่เกิดจากความสัมพันธของพื้นที่ใช้สอยมีหรือไม่			
มี		5	19.23
ไม่มี		21	80.77
รวม		26	100.00
ปัญหาทางการศึกษาในครอบครัว (มากกว่า 2 ครัวเรือน)		จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาที่เกิดจากความสัมพันธของพื้นที่ใช้สอยมีหรือไม่			
มี		7	26.92
ไม่มี		19	73.08
รวม		26	100.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางที่ 4.10 การสอบถามหัวหน้าครอบครัวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 161 ตัวอย่าง พบว่ามีปัญหาทางการศึกษาในครอบครัวร้อยละ 19.3 จากหัวหน้าครอบครัวที่อาศัย 1 ครัวเรือนในหลังคาเรือน จำนวน 109 ตัวอย่าง พบว่ามีปัญหาทางการศึกษาในครอบครัวร้อยละ 17.4 จากหัวหน้าครอบครัวที่อาศัย 2 ครัวเรือนในหลังคาเรือน จำนวน 26 ตัวอย่าง พบว่ามีปัญหาทางการศึกษาในครอบครัวร้อยละ 19.2 และจากหัวหน้าครอบครัวที่อาศัยมากกว่า 2 ครัวเรือนในหลังคาเรือน จำนวน 26 ตัวอย่าง พบว่ามีปัญหาทางการศึกษาในครอบครัวร้อยละ 26.9 ดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.11 แสดงจำนวนร้อยละของปัญหาสารเสพติดในชุมชน

ปัญหาและสาเหตุของปัญหาสารเสพติดในชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาสารเสพติดในชุมชนมีหรือไม่มี		
มี	120	74.53
ไม่มี	41	25.47
รวม	161	100.00
ปัญหาสารเสพติดในชุมชนเนื่องจากเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
สภาพชุมชนแออัด	101	84.17
อยากลอง	29	24.17
อื่นๆ	7	5.83

จากตารางที่ 4.11 การสอบถามหัวหน้าครอบครัวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 161 ตัวอย่าง พบว่ามีปัญหาสารเสพติดในชุมชนร้อยละ 74.5 ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากชุมชนแออัด ร้อยละ 84.17 รองลงมาเป็นการอยากลองร้อยละ 24.17 และอื่นๆ ร้อยละ 5.83 ดังตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.12 แสดงจำนวนร้อยละของปัญหาที่เกิดจากการทำงาน

ปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดจากการทำงาน	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาที่เกิดจากการทำงานมีหรือไม่มี		
มี	30	18.63
ไม่มี	131	81.37
รวม	161	100.00

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

ปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดจากการทำงาน	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาที่เกิดจากการทำงานเนื่องจากเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
การเดินทาง	19	63.33
สถานที่ทำงานที่บ้าน	15	50.00
อื่น ๆ	2	6.67

จากตารางที่ 4.12 การสอบถามหัวหน้าครอบครัวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 161 ตัวอย่าง พบว่ามีปัญหาที่เกิดจากการทำงานร้อยละ 18.6 ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากการเดินทางไปทำงานร้อยละ 11.8 รองลงมาไม่มีสถานที่ทำงานที่บ้านร้อยละ 9.3 ดังตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.13 แสดงจำนวนร้อยละของปัญหาที่เกิดจากความเชื่อ

ปัญหาที่เกิดจากความเชื่อ	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาที่เกิดจากความเชื่อมีหรือไม่		
มี	14	8.70
ไม่มี	147	91.30
รวม	161	100.00

จากตารางที่ 4.13 การสอบถามหัวหน้าครอบครัวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 161 ตัวอย่าง พบว่ามีปัญหาที่เกิดความเชื่อร้อยละ 8.7 ดังตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.14 แสดงจำนวนร้อยละของปัญหาโรงเรียนสอนศาสนา

ปัญหาและสาเหตุของปัญหาโรงเรียนสอนศาสนา	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาโรงเรียนสอนศาสนามีหรือไม่		
มี	107	66.46
ไม่มี	54	33.54
รวม	161	100.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

ปัญหาและสาเหตุของปัญหาโรงเรียนสอนศาสนา	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาโรงเรียนสอนศาสนาเนื่องจากเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ขนาดของพื้นที่ใช้สอย	81	75.70
ที่ตั้งของโรงเรียน	25	23.36
การแสดงออกทางเอกลักษณ์	45	42.06
อื่น ๆ	13	12.15

จากตารางที่ 4.14 การสอบถามหัวหน้าครอบครัวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 161 ตัวอย่าง พบว่ามีปัญหาโรงเรียนสอนศาสนามีร้อยละ 66.5 ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากขนาดของพื้นที่ใช้สอยร้อยละ 50.3 รองลงมาเป็นไม่แสดงออกทางเอกลักษณ์ร้อยละ 28 และตำแหน่งที่ตั้งของโรงเรียนร้อยละ 15.5 ดังตารางที่ 4.14

4.3.3 ปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการอยู่อาศัยทางด้านสภาพแวดล้อม กายภาพ

ตารางที่ 4.15 แสดงจำนวนร้อยละของปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดจากบ้านข้างเคียง

ปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดจากบ้านข้างเคียง	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาที่เกิดจากบ้านข้างเคียงมีหรือไม่มี		
มี	91	56.52
ไม่มี	70	43.48
รวม	161	100.00
ปัญหาที่เกิดจากบ้านข้างเคียงเนื่องจากเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ไม่มีความเป็นส่วนตัว	38	41.76
บั้งแสงแดด	14	15.38
กระแสลม	17	18.68
เสียงรบกวน	62	68.13
อื่น ๆ	9	9.89

เอกสารที่ส่งวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์อื่น ๆ

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น ถือทั้งหมดยังคงเป็นของเอกสารทุกฉบับที่มีการนำไปใช้

จากตารางที่ 4.15 การสอบถามหัวหน้าครอบครัวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 161 ตัวอย่าง พบว่ามีปัญหาที่เกิดจากบ้านข้างเคียงร้อยละ 56.5 ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากเสียงรบกวน

ร้อยละ 38.5 รองลงมาไม่มีความเป็นส่วนตัวร้อยละ 23.6 บังกระแสลมร้อยละ 10.6 และบังแสงแดด ร้อยละ 8.7 ดังตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.16 แสดงจำนวนร้อยละของปัญหาและสาเหตุของปัญหาความสูงต่ำของระดับดิน

ปัญหาและสาเหตุของปัญหาความสูงต่ำของระดับดิน	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาความสูงต่ำของระดับดินมีหรือไม่		
มี	113	70.19
ไม่มี	48	29.81
รวม	161	100.00
ปัญหาความสูงต่ำของระดับดินเนื่องจากเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ทำให้บ้านไม่แข็งแรง	78	69.03
ทำให้สิ้นเปลืองค่าก่อสร้าง	57	50.44
อื่น ๆ	6	5.31

จากตารางที่ 4.16 การสอบถามหัวหน้าครอบครัวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 161 ตัวอย่าง พบว่ามีปัญหาความสูงต่ำของระดับดินร้อยละ 70.2 ปัญหาส่วนใหญ่ทำให้บ้านไม่แข็งแรงร้อยละ 48.4 รองลงมาทำให้สิ้นเปลืองค่าก่อสร้างร้อยละ 35.4 ดังตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.17 แสดงจำนวนร้อยละของปัญหาและสาเหตุของปัญหาระดับน้ำในคลอง

ปัญหาและสาเหตุของปัญหาระดับน้ำในคลอง	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาระดับน้ำในคลองมีหรือไม่		
มี	142	88.20
ไม่มี	19	11.80
รวม	161	100.00
ปัญหาระดับน้ำในคลองเนื่องจากเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
บ้านอยู่ในระดับต่ำ	54	38.03
บ้านอยู่นอกแนวเขื่อนกั้นน้ำ	53	37.32
ระดับน้ำที่สูงในหน้าน้ำ	81	57.04
อื่น ๆ	2	1.41

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่ ใช้งานด้านการศึกษา
ไม่ว่าจะในรูปแบบใดก็ตาม อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางที่ 4.17 การสอบถามหัวหน้าครอบครัวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 161 ตัวอย่าง พบว่ามีปัญหาระดับน้ำในคลองร้อยละ 88.2 ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากระดับน้ำที่สูงในหน้าน้ำร้อยละ 50.3 รองลงมาบ้านอยู่ในระดับต่ำร้อยละ 33.5 และบ้านอยู่นอกแนวเขื่อนกันน้ำร้อยละ 32.9 ดังตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.18 แสดงจำนวนร้อยละของปัญหาและสาเหตุของปัญหาทางสัญจรในชุมชน

ปัญหาและสาเหตุของปัญหาทางสัญจรในชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาทางสัญจรในชุมชนมีหรือไม่		
มี	132	81.99
ไม่มี	29	18.01
รวม	161	100.00
ปัญหาทางสัญจรในชุมชนเนื่องจากเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
คุณภาพ	34	25.76
ขนาด	118	89.39
อื่น ๆ	4	3.03

จากตารางที่ 4.18 การสอบถามหัวหน้าครอบครัวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 161 ตัวอย่าง พบว่ามีปัญหาทางสัญจรในชุมชนร้อยละ 82 ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากขนาดความกว้างที่เล็กร้อยละ 73.3 รองลงมาเป็นทางสัญจรคุณภาพต่ำร้อยละ 21.1 ดังตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.19 แสดงจำนวนร้อยละของปัญหาและสาเหตุของปัญหาการจัดเก็บขยะ

ปัญหาและสาเหตุของปัญหาการจัดเก็บขยะ	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาการจัดเก็บขยะมีหรือไม่		
มี	108	67.08
ไม่มี	53	32.92
รวม	161	100.00
ปัญหาการจัดเก็บขยะเนื่องจากเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
วิธีการจัดเก็บ	70	64.81
ความถี่ในการจัดเก็บ	50	46.30
อื่น ๆ	10	9.26

จากตารางที่ 4.19 การสอบถามหัวหน้าครอบครัวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 161 ตัวอย่าง พบว่ามีปัญหาการจัดเก็บขยะร้อยละ 67.1 ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากวิธีการจัดเก็บร้อยละ 43.5 รองลงมาเป็นความถี่ในการจัดเก็บร้อยละ 31.1 ดังตารางที่ 4.19

ตารางที่ 4.20 แสดงจำนวนร้อยละของปัญหาและสาเหตุของปัญหาน้ำท่วม

ปัญหาและสาเหตุของปัญหาน้ำท่วม	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาน้ำท่วมมีหรือไม่		
มี	144	89.44
ไม่มี	17	10.56
รวม	161	100.00
ปัญหาน้ำท่วมเนื่องจากเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ฝนตกหนัก	26	18.06
น้ำเหนือไหลบ่า	95	65.97
น้ำทะเลหนุน	102	70.83
อื่น ๆ	3	2.08

จากตารางที่ 4.20 การสอบถามหัวหน้าครอบครัวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 161 ตัวอย่าง พบว่ามีปัญหาน้ำท่วมร้อยละ 89.4 ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากน้ำทะเลหนุนร้อยละ 63.4 รองลงมาเป็นน้ำเหนือไหลบ่าร้อยละ 59.4 และฝนตกหนักร้อยละ 16.1 ดังตารางที่ 4.20

ตารางที่ 4.21 แสดงจำนวนร้อยละของปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดจากเขื่อนป้องกันน้ำท่วม

ปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดจากเขื่อนป้องกันน้ำท่วม	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาที่เกิดจากเขื่อนป้องกันน้ำท่วมมีหรือไม่		
มี	121	75.16
ไม่มี	40	24.84
รวม	161	100.00
ปัญหาที่เกิดจากเขื่อนป้องกันน้ำท่วมเนื่องจากเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ระดับความสูง	52	42.98
แนวเขื่อนกันน้ำ	69	57.02
อื่น ๆ	4	3.31

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางที่ 4.21 การสอบถามหัวหน้าครอบครัวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 161 ตัวอย่าง พบว่ามีปัญหาที่เกิดจากเขื่อนป้องกันน้ำท่วมร้อยละ 75.2 ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากแนวเขื่อนกันน้ำร้อยละ 42.9 รองลงมาเป็นระดับความสูงของเขื่อนร้อยละ 32.3 ดังตารางที่ 4.21

4.4 ผลการศึกษาความต้องการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย

การศึกษาความต้องการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยในชุมชนทางด้าน พฤติกรรม เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชุมชน รวมถึงสภาพแวดล้อมกายภาพโดยแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.22 แสดงจำนวนร้อยละของความต้องการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยทางด้านพฤติกรรม

ความต้องการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยทางด้านพฤติกรรม	จำนวน	ร้อยละ
ท่านต้องการห้องนอนที่แยกเป็นสัดส่วนหรือไม่		
ต้องการ	145	90.06
ไม่ต้องการ	16	9.94
รวม	161	100.00
ท่านต้องการห้องรับแขก/นั่งเล่นที่แยกเป็นสัดส่วนหรือไม่		
ต้องการ	147	91.30
ไม่ต้องการ	14	8.70
รวม	161	100.00
ท่านต้องการห้องครัวที่แยกเป็นสัดส่วนหรือไม่		
ต้องการ	146	90.68
ไม่ต้องการ	15	9.32
รวม	161	100.00
ท่านต้องการห้องรับประทานอาหารที่แยกเป็นสัดส่วนหรือไม่		
ต้องการ	136	84.47
ไม่ต้องการ	25	15.53
รวม	161	100.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.22 (ต่อ)

ความต้องการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยทางด้านพฤติกรรม	จำนวน	ร้อยละ
ท่านมีความต้องการเกี่ยวกับห้องน้ำในเรื่องใด		
เพิ่มจำนวน	69	42.86
เพิ่มขนาด	63	39.13
อื่น ๆ	29	18.01
รวม	161	100.00
ท่านต้องการตำแหน่งของพื้นที่ใช้สอยที่สัมพันธ์กันหรือไม่		
ต้องการ	138	85.71
ไม่ต้องการ	23	14.29
รวม	161	100.00

จากตารางที่ 4.22 การสอบถามหัวหน้าครอบครัวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 161 ตัวอย่าง พบว่า มีความต้องการห้องที่แยกเป็นสัดส่วน ได้แก่ห้องรับแขก/นั่งเล่นร้อยละ 91.3 รองลงมาเป็นห้องครัวร้อยละ 90.7 ห้องนอนร้อยละ 90.1 ห้องรับประทานอาหารร้อยละ 84.5 และ ความต้องการเกี่ยวกับห้องน้ำส่วนใหญ่ต้องการเพิ่มจำนวนร้อยละ 42.9 รองลงมาต้องการเพิ่มขนาดห้องร้อยละ 39.1 และต้องการความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอยร้อยละ 85.7 ดังตาราง 4.22

ตารางที่ 4.23 แสดงจำนวนร้อยละของความต้องการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

ความต้องการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม	จำนวน	ร้อยละ
ท่านต้องการรายได้เพิ่มหรือไม่		
ต้องการ	151	93.79
ไม่ต้องการ	10	6.21
รวม	161	100.00
ท่านมีความต้องการทางการศึกษาหรือไม่		
ต้องการ	135	83.85
ไม่ต้องการ	26	16.15
รวม	161	100.00

ตารางที่ 4.23 (ต่อ)

ความต้องการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม	จำนวน	ร้อยละ
ท่านต้องการให้มีสารเสพติดในชุมชนหรือไม่		
ต้องการ	3	1.86
ไม่ต้องการ	158	98.14
รวม	161	100.00
ท่านต้องการห้องทำงานที่บ้านหรือไม่		
ต้องการ	63	39.13
ไม่ต้องการ	98	60.87
รวม	161	100.00
ท่านต้องการให้มีความเชื่อในชุมชนหรือไม่		
ต้องการ	69	42.86
ไม่ต้องการ	92	57.14
รวม	161	100.00
ท่านต้องการให้มีการปรับปรุงโรงเรียนสอนศาสนาในเรื่องใด		
ขนาดที่ตั้ง	96	59.63
ลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์	21	13.04
อื่นๆ	19	11.80
	25	15.53
รวม	161	100.00

จากตารางที่ 4.23 การสอบถามหัวหน้าครอบครัวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 161 ตัวอย่าง พบว่ามีความต้องการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ ต้องการรายได้เพิ่มร้อยละ 93.8 ต้องการทางด้านการศึกษาร้อยละ 83.9 ไม่ต้องการให้มีสารเสพติดในชุมชนร้อยละ 98.1 ต้องการห้องทำงานที่บ้านร้อยละ 39.1 ต้องการให้มีความเชื่อในชุมชนร้อยละ 42.9 และต้องการให้มีการปรับปรุงโรงเรียนสอนศาสนาในเรื่องขนาดร้อยละ 59.6 รองลงมาเป็นที่ตั้งร้อยละ 13 และลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ร้อยละ 11.8 ดังตารางที่ 4.23

จากนี้ให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะเป็นใครๆ ก็ต้องห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.24 แสดงจำนวนร้อยละของความต้องการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยทางด้านสภาพแวดล้อม
กายภาพ

ความต้องการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยทางด้านสภาพแวดล้อมกายภาพ	จำนวน	ร้อยละ
ท่านต้องการให้บ้านของท่านติดกับบ้านใกล้เคียงหรือไม่		
ต้องการ	21	13.04
ไม่ต้องการ	140	86.96
รวม	161	100.00
ท่านต้องการให้ดินอยู่ในระดับใด		
ระดับสูงเหนือน้ำ	144	89.44
ระดับต่ำใต้ดิน	17	10.56
รวม	161	100.00
ท่านต้องการให้มีการจัดการเรื่องระดับน้ำอย่างไร		
ยกบ้านให้สูง	111	68.94
ย้ายแนวเขื่อน	45	27.95
อื่น ๆ	5	3.11
รวม	161	100.00
ท่านต้องการให้มีการปรับปรุงทางสัญจรในเรื่องใด		
เพิ่มขนาด	130	80.75
ปรับปรุงคุณภาพ	22	13.66
อื่น ๆ	9	5.59
รวม	161	100.00
ท่านต้องการให้มีการจัดการขยะในเรื่องใด		
วิธีการจัดเก็บ	98	60.87
ความถี่ในการจัดเก็บ	35	21.74
อื่น ๆ	28	17.39
รวม	161	100.0

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.24 (ต่อ)

ความต้องการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยทางด้านสภาพแวดล้อมกายภาพ	จำนวน	ร้อยละ
ท่านต้องการให้มีการป้องกันน้ำท่วมในชุมชนหรือไม่		
ต้องการ	157	97.52
ไม่ต้องการ	4	2.48
รวม	161	100.00
ท่านต้องการให้มีการขยับแนวเขื่อนหรือไม่		
ต้องการ	141	87.58
ไม่ต้องการ	20	12.42
รวม	161	100.00

จากตารางที่ 4.24 การสอบถามหัวหน้าครอบครัวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 161 ตัวอย่าง พบว่า มีความต้องการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยทางด้านสภาพแวดล้อมกายภาพ ได้แก่ ไม่ต้องการให้บ้านติดกับบ้านข้างเคียงร้อยละ 87 ต้องการให้ระดับดินสูงเหนือน้ำร้อยละ 89.4 ต้องการให้มีการจัดการเรื่องระดับน้ำคือ ยกบ้านให้สูงร้อยละ 68.9 รองลงมาให้ย้ายแนวเขื่อนร้อยละ 28 ต้องการให้มีการปรับปรุงทางสัญจรในเรื่องเพิ่มขนาดร้อยละ 80.7 รองลงมาปรับปรุงคุณภาพร้อยละ 13.7 ต้องการให้มีการจัดการเรื่องขยะในเรื่องวิธีการจัดเก็บร้อยละ 60.9 รองลงมาเป็นความถี่ในการจัดเก็บร้อยละ 21.7 มีความต้องการให้มีการป้องกันน้ำท่วมร้อยละ 97.5 และมีความต้องการให้ขยับแนวเขื่อนร้อยละ 87.6 ดังตาราง 4.24

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

ชุมชนสันติชนสงเคราะห์ ตั้งอยู่บริเวณริมคลองบางกอกน้อย ซึ่งเป็นคลองที่เก่าแก่มากมีประวัติความเป็นมาที่สำคัญ ปัจจุบันยังมีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวทางน้ำของชาวต่างชาติในกรุงเทพมหานคร เพราะมีความสวยงามของสถาปัตยกรรมบ้านเรือน วัดวาอาราม และเนื่องจากเป็นชุมชนริมคลอง ทำให้ประสบปัญหาน้ำท่วมอันเนื่องมาจากน้ำเหนือไหลป่า และน้ำทะเลหนุน จึงส่งผลให้ที่อยู่อาศัยชำรุดทรุดโทรม

การวิจัยเรื่อง “ การพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนสันติชนสงเคราะห์ ” มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยซึ่งได้กำหนดไว้ 4 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมของชุมชนสันติชนสงเคราะห์
2. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการในการอยู่อาศัยของชุมชนสันติชนสงเคราะห์
3. เพื่อเสนอรูปแบบที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับชุมชนสันติชนสงเคราะห์ และสนองต่อความต้องการสูงสุด

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยศึกษาค้นคว้าจากรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง จากการสำรวจภาคสนาม โดยการสังเกตและถ่ายภาพ และจากแบบสอบถามประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือหัวหน้าครอบครัวที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนสันติชนสงเคราะห์ จำนวน 161 ครอบครัว จากจำนวนครอบครัวทั้งหมด 215 ครอบครัว โดยคิด 75 % จากจำนวนครัวเรือนทั้งหมด เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้คือ แบบสอบถาม ประกอบด้วยประเด็นหลัก 3 ประเด็น คือ 1) สภาพแวดล้อมของชุมชนสันติชนสงเคราะห์ 2) ปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการอยู่อาศัย 3) ความต้องการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยของชุมชนสันติชนสงเคราะห์ แล้วนำไปตรวจสอบคุณภาพในด้านความเที่ยงตรง ตลอดจนความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษา พร้อมทั้งทดลองใช้ (Pre – Test) ก่อนที่จะดำเนินการสอบถามจริง โดยทำการสอบถามได้ทั้งสิ้น 161 ตัวอย่าง แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows Version 6.0 และจากแบบสำรวจประกอบด้วยประเด็นหลัก คือ สภาพแวดล้อมของชุมชนสันติชนสงเคราะห์ โดยแบ่งเป็น 2 ตอน คือ 1) สภาพแวดล้อมในที่อยู่อาศัย 2) สภาพแวดล้อมในชุมชน แล้วนำไปสำรวจพร้อมถ่ายภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารลับ ใช้สำหรับการใช้งานเอกสารสัญญาเท่านั้น โปรดอย่าได้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.1.1 ข้อมูลส่วนตัวของหัวหน้าครอบครัว

หัวหน้าครอบครัวส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม อาชีพหลักของหัวหน้าครอบครัวข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจเป็นส่วนใหญ่ จำนวนครัวเรือนในหลังคาเรือน ส่วนใหญ่อาศัย 1 ครัวเรือน ในหลังคาเรือน สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่เป็นหญิง อยู่ในวัยทำงาน อายุอยู่ระหว่าง 20 – 45 ปี การศึกษาสูงสุดจบชั้นมัธยมศึกษา ลักษณะของการใช้ที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่เป็นที่พักอาศัยอย่างเดียว และส่วนใหญ่เป็นเจ้าของบ้านแต่ที่เช่า

5.1.2 สภาพแวดล้อมของชุมชนสันติชนสงเคราะห์

5.1.2.1 สภาพแวดล้อมในที่อยู่อาศัย

ทางด้านพฤติกรรม พบว่าที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่ในชุมชนมีห้องนอนที่แยกเป็นสัดส่วน รองมาเป็นห้องครัว ส่วนห้องรับแขก/นั่งเล่น และห้องรับประทานอาหารส่วนใหญ่ไม่ได้แยกเป็นสัดส่วน ห้องน้ำส่วนใหญ่ไม่ได้มาตรฐาน ความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอยไม่มี

5.1.2.2 สภาพแวดล้อมในชุมชน

ทางด้านพฤติกรรม พบว่าชาวบ้านส่วนใหญ่ออกไปทำงานตอนเช้ากลับตอนเย็น ก่อนไปทำงานชาวบ้านบางรายแวะซื้ออาหารที่ขายภายในชุมชนไปทานมื้อกลางวันทำงาน ส่วนแม่บ้านก็ออกไปจ่ายตลาด บ้างก็ออกมาพักผ่อนหน้าบ้านบริเวณริมทางเดิน ส่วนใหญ่ทำอาหารทานในมื้อเย็น หลังจากทำงานกลับบ้านก็ออกไปเล่นกีฬาบริเวณใต้สะพานอรุณอมรินทร์

กิจกรรมที่เกิดในชุมชน พบว่ามีการออกไปพักผ่อนบริเวณหน้าบ้านและเล่นกีฬาบริเวณใต้สะพาน การทำละหมาดประจำวันบางท่านก็ไปทำละหมาดที่โรงเรียน งานบุญต่าง ๆ ใช้ลานหน้าบ้านและบริเวณทางเดินประกอบอาหาร บางบ้านไม่มีที่ไปใช้ที่ของโรงเรียน

ที่อยู่อาศัย พบว่าลักษณะที่อยู่อาศัยเป็นบ้านไม้สภาพเก่าทรยศัพทสาธารณะในชุมชนเพียงพอเนื่องจากแต่ละบ้านก็มีโทรศัพท์ที่อยู่แล้ว แสงสว่างในชุมชนบางช่วงแสงไม่พอ ระบบบำบัดน้ำในชุมชนไม่มีส่วนใหญ่น้ำระบายทิ้งลงคลองโดยตรง

ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม พบว่าฐานะของครอบครัวปานกลางมีการศึกษาพอสมควร และมีการใช้สารเสพติดในชุมชน มีความเชื่อในศาสนาปานกลาง โรงเรียนสอนศาสนาไม่มีเอกลักษณ์ที่บ่งบอกความเป็นศาสนาอิสลาม

ทางด้านสภาพแวดล้อมกายภาพ พบว่า ที่อยู่อาศัยปลูกชิดกันเกินไป ระดับดินอยู่ต่ำกว่าพื้นบ้านมากบางช่วงถึง 3.00 ม. มีปัญหาน้ำท่วมในหน้าน้ำของทุกปี ขนาดของทางสัญจรแคบ ไม่มีการเตรียมสถานที่ทิ้งขยะ ไม่มีระบบป้องกันน้ำท่วมในชุมชน ที่อยู่อาศัยอยู่หน้าเขื่อนกั้นน้ำ

5.1.3 ปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการอยู่อาศัย

5.1.3.1 ทางด้านพฤติกรรม

ห้องนอนจำนวนทั้งสิ้น 161 ตัวอย่าง พบว่า ไม่มีปัญหาส่วนใหญ่มีห้องนอนแยกเป็นสัดส่วน แต่เมื่อดูในหลังคาเรือนที่มีมากกว่า 2 ครัวเรือน ก็จะเริ่มมีปัญหา ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ คือ มีห้องนอนไม่เพียงพอกับจำนวนผู้อยู่อาศัย รองมาขนาดห้องนอนเล็กและไม่แยกเป็นสัดส่วน

ห้องรับแขก/นั่งเล่น จำนวนทั้งสิ้น 161 ตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาเนื่องจากไม่มีห้องรับแขก/นั่งเล่นที่เป็นสัดส่วน อาจเนื่องมาจากพื้นที่ใช้สอยส่วนอื่นไม่มี เลยมาใช้ปะปนกันกับห้องรับแขก อีกทั้งขนาดห้องก็เล็ก ในบางเวลาไม่เหมาะสมกับแขกที่มาจะเห็นได้จากปัญหาส่วนใหญ่จะพบในหลังคาเรือนที่อาศัยมากกว่า 2 ครัวเรือน ลดลงมาถึง 1 ครัวเรือนในหลังคาเรือนจะไม่ค่อยมีปัญหา เพราะจำนวนแขกที่มา ก็จะลดตามจำนวนผู้อยู่อาศัย

ห้องครัว จำนวนทั้งสิ้น 161 ตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการใช้ห้องครัว อาจเนื่องมาจากการประกอบอาหารส่วนใหญ่จะทำในบางมือ บางบ้านก็ทานมาจากข้างนอก อีกทั้งในชุมชนยังมีคนทำกับข้าวเดินขายอีกด้วย

ห้องรับประทานอาหาร จำนวนทั้งสิ้น 161 ตัวอย่าง พบว่า มีปัญหาในการใช้ห้องรับประทานอาหาร ส่วนใหญ่ไม่เป็นสัดส่วน เวลาทานอาหารบางบ้านก็ใช้ห้องรับแขก บางบ้านก็ใช้ห้องนอนและตามชานบ้านเป็นที่ทานอาหาร ไม่แน่นอน

ห้องน้ำ จำนวนทั้งสิ้น 161 ตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่ห้องน้ำมีปัญหาเนื่องจากขนาดห้อง และจำนวนห้อง หลังที่มีครัวเรือนน้อยก็จะมีปัญหาขนาด ส่วนหลังที่มากครัวเรือนก็จะมีปัญหาเรื่องจำนวนห้องไม่เพียงพอ

พื้นที่ใช้สอย พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีความสัมพันธ์ในเรื่องของความต่อเนื่อง ขนาดพื้นที่ใช้สอยเล็ก อาจเนื่องมาจากวิถีชีวิตของคนที่อาศัยตามริมคลองสมัยก่อน และไม่ได้มีการพัฒนาออกแบบใหม่ให้เหมาะสมกับการใช้งานจริง

5.1.3.2 ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

การเงินของครอบครัว พบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องการเงิน อันเนื่องมาจากรายได้น้อยรายจ่ายมากทำให้เกิดหนี้สิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาส่วนใหญ่ที่พบจะพบในครอบครัวที่อาศัยรวมกันหลาย ๆ ครอบครัวในหลังคาเรือน สาเหตุมาจากคนอยู่มากค่าใช้จ่ายสูงขึ้นตามสัดส่วนการศึกษา พบว่าส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาด้านการศึกษา อาจเนื่องมาจากความต้องการทางด้านการศึกษา ต้องการเพียงได้ประกอบอาชีพ อีกทั้งยังไม่มีค่าใช้จ่ายสำหรับการศึกษา

สารเสพติดในชุมชน พบว่า มีการใช้สารเสพติดในชุมชนสาเหตุมาจากสภาพของชุมชนเอื้ออำนวยและการอยากลองตามเพื่อน อีกทั้งยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสารเสพติด อาจเนื่องมาจากได้รับการศึกษาน้อย

การทำงาน พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา อาจเนื่องมาจากหน้าที่การงานไม่มีความต้องการในเรื่องการทำงาน อีกทั้งส่วนใหญ่ยังเป็นข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ

ความเชื่อ พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาเรื่องความเชื่อ เพราะคนส่วนใหญ่ในชุมชนนับถือศาสนาอิสลามซึ่งศาสนาสอนให้เชื่อมั่นในอัลเลาะห์องค์เดียวเท่านั้น และไม่เชื่อเรื่องโชคลางทั้งหลาย

โรงเรียนสอนศาสนา พบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาเกิดจากขนาดของพื้นที่ใช้สอยที่มีขนาดเล็ก ไม่พอต่อการใช้งาน และรูปทรงของโรงเรียนไม่มีเอกลักษณ์ของศาสนาอิสลาม อีกทั้งยังไม่ตั้งอยู่ในตำแหน่งที่สะดวกต่อการใช้สอยของชาวชุมชนได้ทั่วถึง

5.1.3.3 ทางด้านสภาพแวดล้อมกายภาพ

บ้านข้างเคียง พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากเสียงรบกวน เนื่องจากที่อยู่อาศัยสร้างอยู่ใกล้กันมากเกินไป ทำให้ไม่มีความเป็นส่วนตัว และยังมีแสงแดดและกระแสลม

ความสูงต่ำของระดับดิน พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่ทำให้ไม่มีความแข็งแรงของที่อยู่อาศัย แล้วยังสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการก่อสร้าง

ระดับน้ำในคลอง พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากที่อยู่อาศัยอยู่ในระดับต่ำ อีกทั้งยังอยู่นอกแนวเขื่อนกั้นน้ำ และยังมีระดับน้ำที่สูงในหน้าน้ำ

ทางสัญจรในชุมชน พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากทางสัญจรที่มีขนาดเล็ก ทำให้ไม่สะดวกเวลาขงหรือเดินสวนกัน และคุณภาพของทางสัญจรเริ่มชำรุดทรุดโทรม

การจัดเก็บขยะ พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากวิธีการจัดเก็บขยะ และความถี่ในการจัดเก็บขยะ

น้ำท่วม พบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหา น้ำท่วม สาเหตุเกิดจากน้ำทะเลหนุน น้ำเหนือไหลบ่า และฝนตกหนัก

5.1.4 ความต้องการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย

5.1.4.1 ทางด้านพฤติกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
จากการศึกษาความต้องการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย พบว่าส่วนใหญ่มีความต้องการพื้นที่ใช้สอยที่แยกเป็นสัดส่วน ได้แก่ ห้องนอน ห้องรับแขก/นั่งเล่น ห้องครัว ห้องรับประทานอาหาร อีกทั้งยังมีความต้องการให้เพิ่มจำนวนห้องน้ำ และได้มาตรฐาน และให้พื้นที่ใช้สอยมีความสัมพันธ์กัน

5.1.4.2 ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

จากการศึกษาความต้องการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย พบว่าส่วนใหญ่ต้องการมีรายได้เพิ่ม ให้เหตุผลในการการตอบว่ามีรายจ่ายมาก มีความต้องการด้านการศึกษาเพิ่ม ไม่ต้องการให้มีสารเสพติดในชุมชน ไม่ต้องการห้องทำงานในบ้าน ไม่ต้องการให้มีความเชื่อในชุมชน และต้องการให้มีการปรับปรุงโรงเรียนสอนศาสนาในเรื่องขนาดของพื้นที่ใช้สอย พร้อมรูปแบบที่มีเอกลักษณ์ของอิสลาม

5.1.4.3 ทางด้านสภาพแวดล้อมกายภาพ

จากการศึกษาความต้องการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย พบว่าส่วนใหญ่ไม่ต้องการให้บ้านติดกับบ้านข้างเคียง ให้เหตุผลในการตอบเพราะว่าไม่ต้องการเสียงรบกวน ไม่มีความเป็นส่วนตัว ต้องการให้ระดับดินอยู่สูงเหนือน้ำ ให้เหตุผลในการตอบเพราะว่าจะทำให้บ้านเกิดความแข็งแรงมากกว่าต้องการที่จะยกตัวบ้านให้สูง ต้องการให้เพิ่มขนาดของทางสัญจร มีการจัดการในเรื่องการจัดเก็บขยะ มีการป้องกันน้ำท่วมและย้ายแนวเขื่อนไปอยู่ด้านหน้าที่อยู่อาศัย

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.2.1 ทางด้านพฤติกรรม

ชุมชนสันติชนสงเคราะห์เป็นชุมชนริมคลอง ปัญหาส่วนใหญ่สืบเนื่องมาจากไม่มีการแบ่งพื้นที่ให้เป็นสัดส่วน อีกทั้งจำนวนผู้อยู่อาศัยไม่เหมาะสมกับพื้นที่ ทำให้มีปัญหาพื้นที่ใช้สอยภายในบ้าน ทั้งห้องรับแขก/นั่งเล่น ห้องรับประทานอาหาร ห้องครัว และห้องน้ำ ที่มีขนาดเล็กไม่ได้สัดส่วน ทำให้องค์ประกอบทั้งหมดใช้พื้นที่ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับรายละเอียดเกี่ยวกับพื้นที่ใช้สอย วิลลิสท์ ทรียงกูร (2537 : 198) การกำหนดที่ตั้งของส่วนใช้สอยแต่ละส่วนว่าควรอยู่ตรงส่วนใดของอาคารนั้น ผู้ออกแบบจะต้องรู้ลักษณะของการใช้สอยของแต่ละส่วนเป็นอย่างดี จึงจะเข้าใจได้ว่าแต่ละส่วนควรอยู่ที่ใดในตัวอาคาร ควรอยู่กับส่วนใด ควรจะติดต่อกับส่วนใดได้บ้าง ควรมีความเป็นสัดส่วนมากน้อยเพียงใด และควรมีสภาพแวดล้อมชนิดใด เป็นต้น เช่น ห้องเตรียมอาหาร (Pantry) ควรอยู่ใกล้หรือต่อเนื่องกับส่วนรับประทานอาหารและควรให้ติดต่อกับห้องครัวได้สะดวก โถงติดต่อกับหรือส่วนที่เกี่ยวกับการบริการประชาชนควรให้เข้าถึงได้ง่ายและสะดวก ไม่ลึกลับวุ่นวาย ส่วนห้องรับแขกหรือพักผ่อนอาจมีเนื้อที่ต่อกับเฉลียงภายนอก เพื่อให้ใช้เนื้อที่ต่อเนื่องร่วมกัน และสามารถเห็นทิวทัศน์ภายนอกได้ดี เป็นต้น การเรียงลำดับขั้นตอนของเนื้อที่ใช้สอยหลาย ๆ ชนิดได้ถูกต้องตามตำแหน่งที่เหมาะสม จะช่วยให้การใช้สอยอาคารโดยส่วนรวมเป็นไปได้โดยสะดวกราบรื่น และสอดคล้องกับทฤษฎีของ ไพโรจน์ แสงจันทร์ (2536 : 158) “ สถาปัตยกรรมบ้านพักอาศัย “ สภาพแวดล้อมภายนอกที่แวดล้อมอาคารอยู่นั้นมีผลต่อความเป็นอยู่ของผู้ที่อยู่ในอาคารมาก ใน

อาคารบ้านพักอาศัยนั้น การวางตำแหน่งที่เหมาะสมของห้องนั้น ต้องพิจารณาความสำคัญของแต่ละห้องว่าห้องได้รับลมมากที่สุดโดยจำแนกดังนี้

5.2.2 ทางด้านสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

ชุมชนสันติชนสงเคราะห์มีเอกลักษณ์เฉพาะชุมชน เพราะส่วนใหญ่เป็นชุมชนมุสลิมนับถือศาสนาอิสลาม แต่โรงเรียนสอนศาสนาไม่มีความเป็นเอกลักษณ์ของอิสลาม ซึ่งสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม วิมลสิทธิ์ หรยางกูร (2537 : 207) “ การจัดทำรายละเอียดของโครงการเพื่อการออกแบบงานสถาปัตยกรรม “ โดยทั่วไปสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในย่านที่ตั้งเป็นตัวแปรบริบทนี้ ผู้ออกแบบไม่อาจแก้ไขได้ แต่จำเป็นต้องกำหนดไว้ในรายละเอียดโครงการเพื่อให้พิจารณาในการออกแบบ แม้ว่าได้มีการพิจารณามาแล้วในการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ อาจจำเป็นต้องกำหนดไว้ในรายละเอียดโครงการ ทำนองเดียวกัน สำหรับสภาพทางวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่น เช่น ความเชื่อถือ ค่านิยม เอกลักษณ์ ฯลฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมของย่านที่ตั้ง เป็นสิ่งที่มีผลกระทบต่องานออกแบบโดยตรง และจะต้องกำหนดไว้ในรายละเอียดโครงการ

5.2.3 ทางด้านสภาพแวดล้อมกายภาพ

ชุมชนสันติชนสงเคราะห์ มีลักษณะที่อยู่อาศัยทางด้านกายภาพ ที่ไม่เหมาะสมที่สำคัญคือ ที่อยู่อาศัยอยู่นอกแนวเขื่อนกันน้ำ ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ของชุมชนที่ก่อให้เกิดปัญหาน้ำท่วม เป็นผลทำให้ที่อยู่อาศัยชำรุดทรุดโทรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณวัฒน์ ทองสว่าง (2541 : 102) “ ที่อยู่อาศัยบริเวณแนวคันกันน้ำของกรุงเทพมหานครแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งธน : การศึกษาผลกระทบและแนวทางแก้ปัญหา “ ประชากรในพื้นที่ส่วนใหญ่ เชื่อว่าการสร้างคันกันน้ำเป็นประโยชน์ในการป้องกันน้ำท่วม จะทำให้ที่อยู่อาศัย และบริเวณโดยรอบอยู่ในสภาพที่ดีขึ้น

5.3 ข้อเสนอแนะรูปแบบที่เหมาะสมกับชุมชนสันติชนสงเคราะห์

การนำเสนอแนวความคิดในการออกแบบผังชุมชน

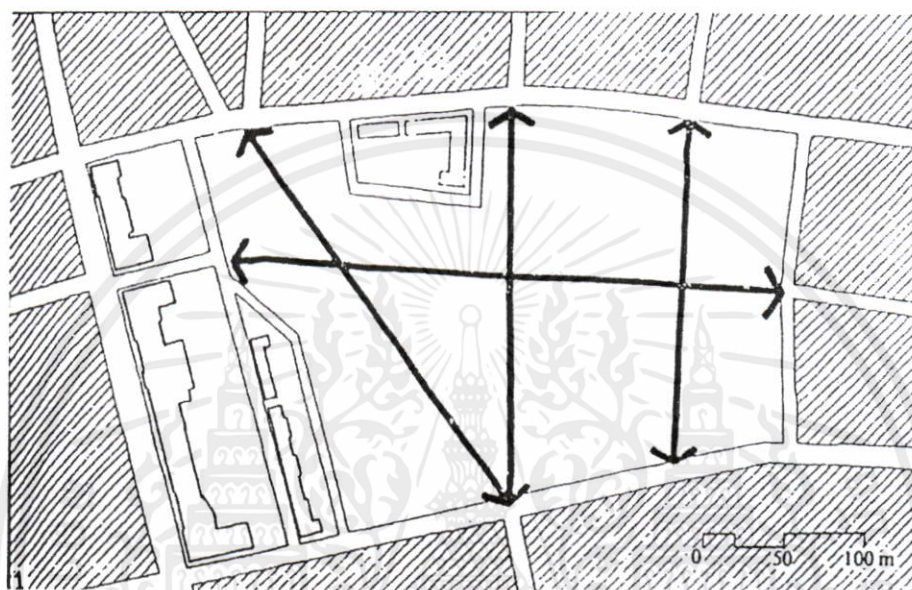
จากการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนสันติชนสงเคราะห์ ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูล และสรุปผลการวิจัยนำมาเสนอแนวคิดในการออกแบบ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยได้แบ่งแนวคิดออกเป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดในการออกแบบผังชุมชน

ตอนที่ 2 แนวคิดในการออกแบบบ้านพักอาศัย

ตอนที่ 1 แนวคิดในการออกแบบผังชุมชน

การจัดวางอาคาร ถนน และสิ่งก่อสร้างอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในชุมชน ภายในขอบเขตที่มีอยู่ โดยมีองค์ประกอบที่จำเป็นเพิ่มขึ้น คำนึงถึงการใช้สอยอย่างมีประสิทธิภาพ และรูปแบบของสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นตามมา

ภาพที่ 5.1 แสดงการออกแบบถนนและบล็อก

ที่มา : Responsive 8 Chapters

ตอนที่ 2 แนวคิดในการออกแบบบ้านพักอาศัย

การออกแบบในส่วนละเอียดของสิ่งก่อสร้างหรืออาคารทางสถาปัตยกรรม เป็นการระบุถึงวัสดุก่อสร้าง โครงสร้าง และลักษณะวิธีการก่อสร้าง เพื่อให้สามารถนำแบบไปก่อสร้างได้อย่างมั่นคง แข็งแรงและสวยงาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่ด
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีก

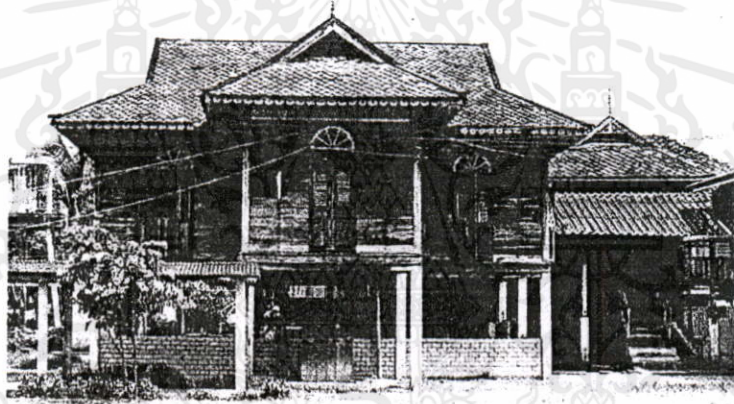
ใช้ประโยชน์ด้านการค้า
รังที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะตีพิมพ์ในสิ่งใดก็ตาม อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
ภาพที่ 5.2 แสดงภาพเรือนชาวประมง

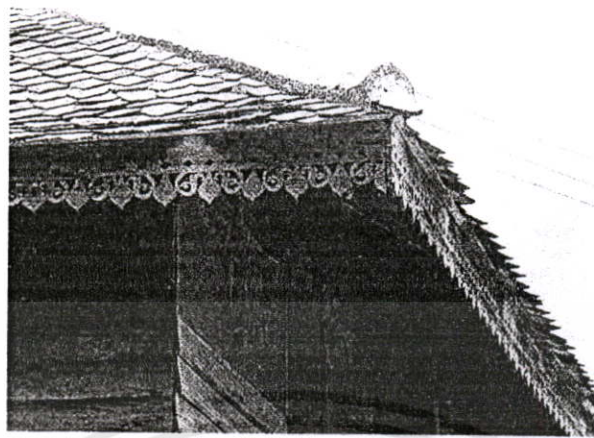
ภาพที่ 5.3 แสดงภาพเรือนชาวกลีกรวม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่ด
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีก

ใช้ประโยชน์ด้านการค้า
รังที่มีการนำไปใช้

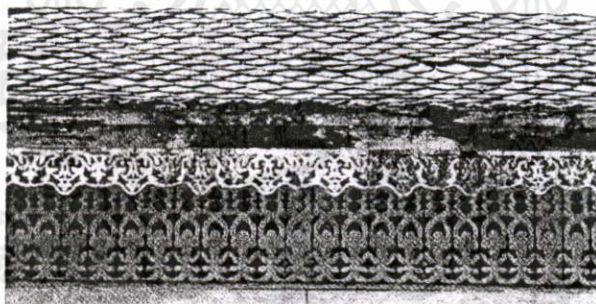
ภาพที่ 5.4 แสดงภาพเรือนคหบดี

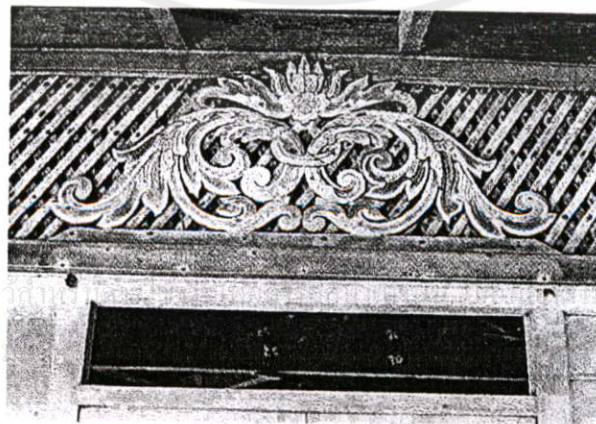
สันหลังคา

หน้าจั่ว และยอดจั่ว

เชิงชาย

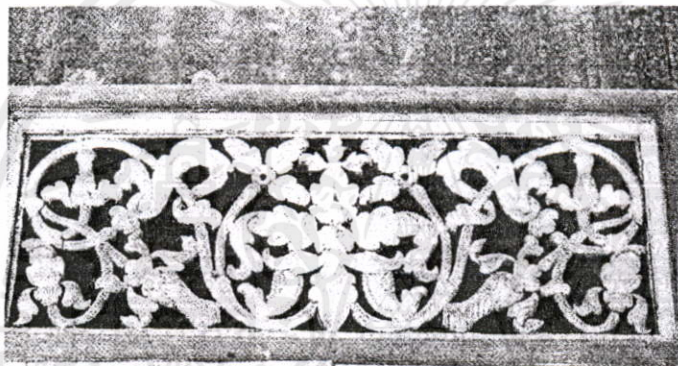

ช่องลมใต้หลังคา

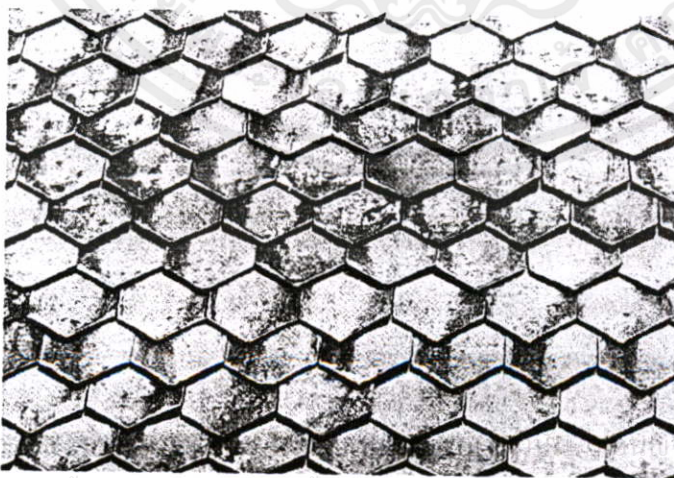
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับ
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้า

นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.5 แสดงภาพส่วนต่างๆ ของเรือนที่มีการตกแต่ง

ลวดลายเหนือประตู

กระเบื้องดินเผา ปลายตัดแหลม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาและวิจัยเท่านั้น ไม่ควรนำเอกสารนี้ไปใช้ประโยชน์อื่นใดโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของเอกสาร

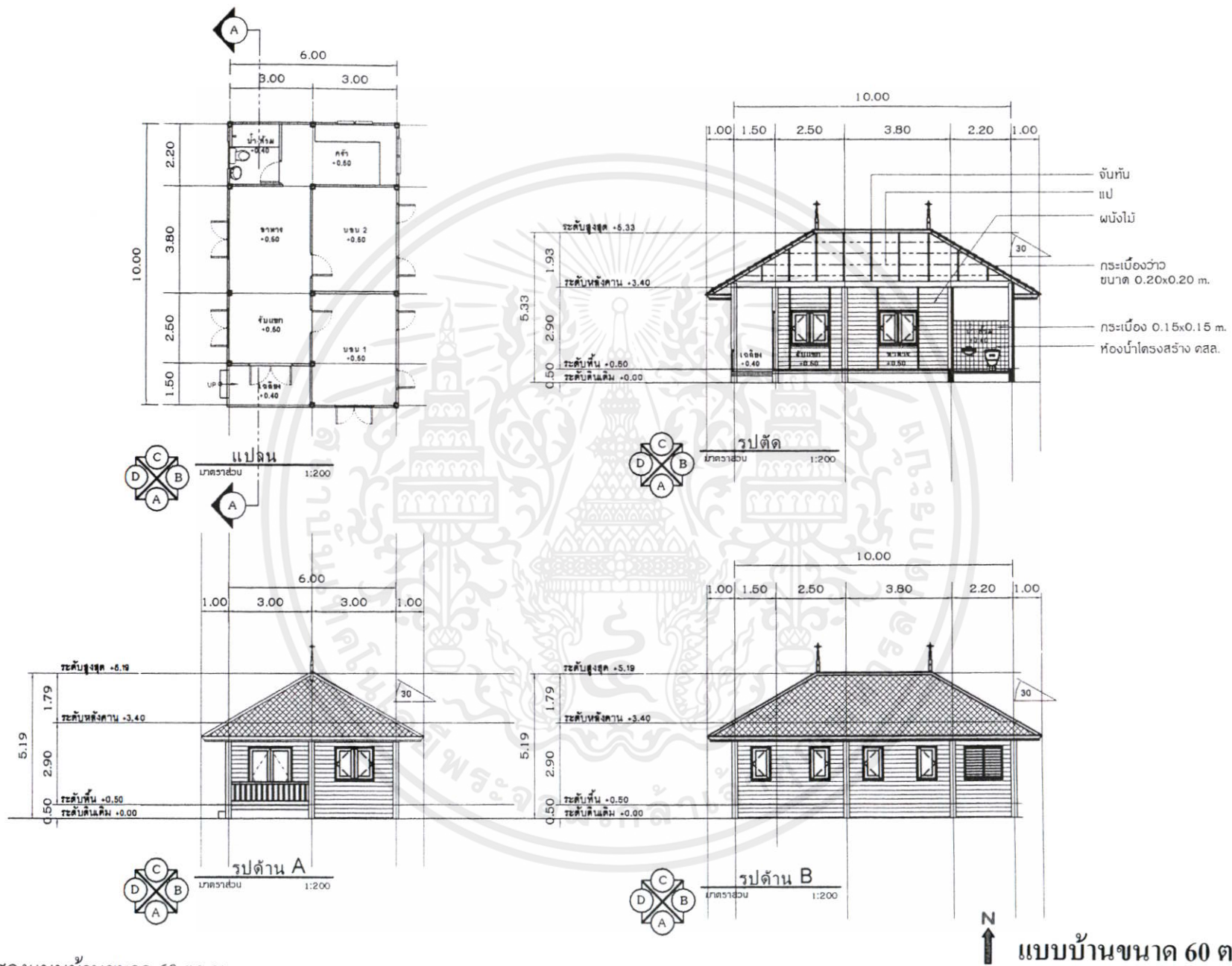
ภาพที่ 5.6 แสดงภาพอิทธิพลความเชื่อที่มีผลต่อรูปแบบ

ภาพที่ 5.7 แสดงสภาพผังปัจจุบันของชุมชนสันติชนสงเคราะห์

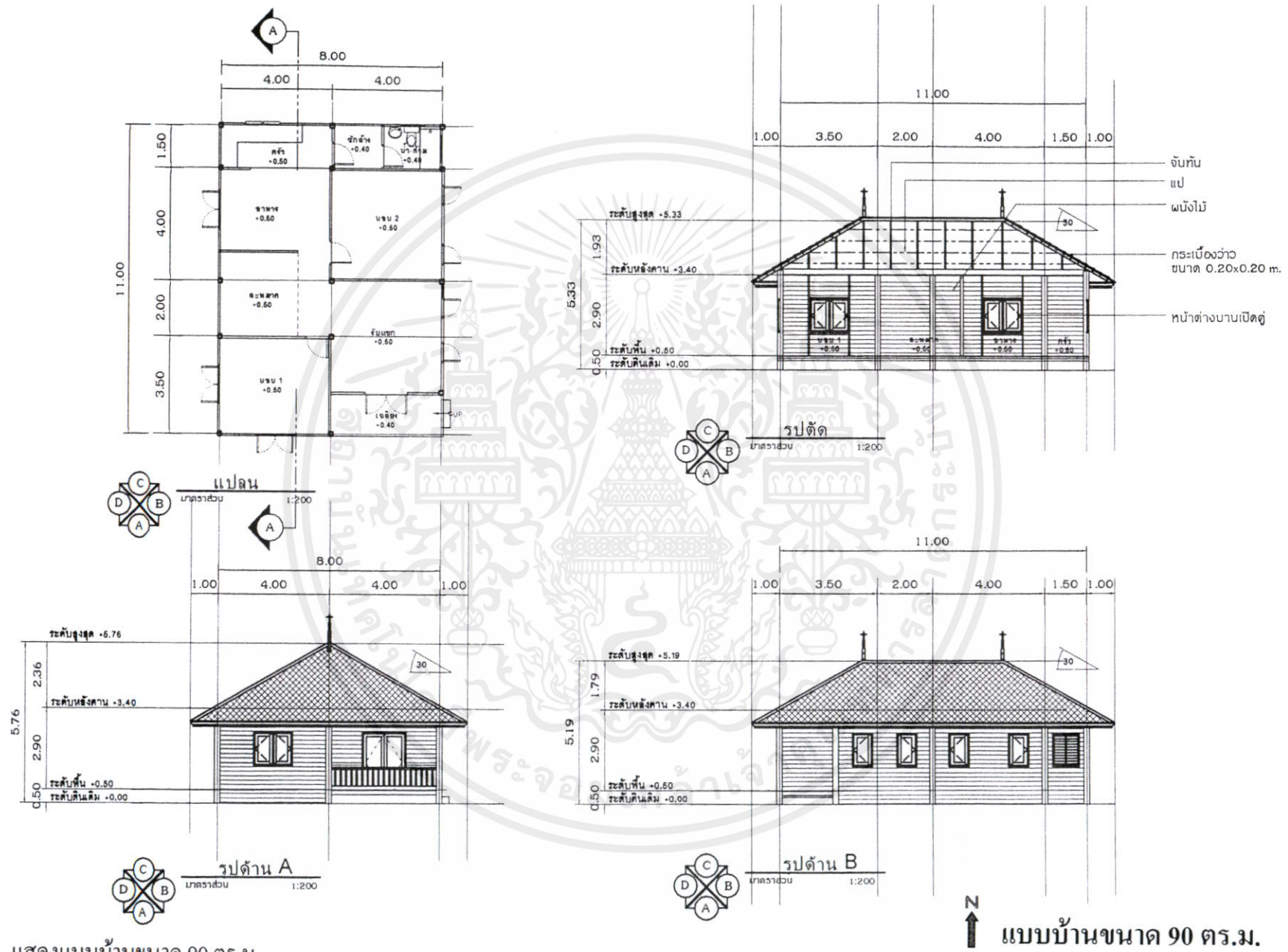

ภาพที่ 5.8 แสดงสภาพผังใหม่ของชุมชนสันติชนสงเคราะห์

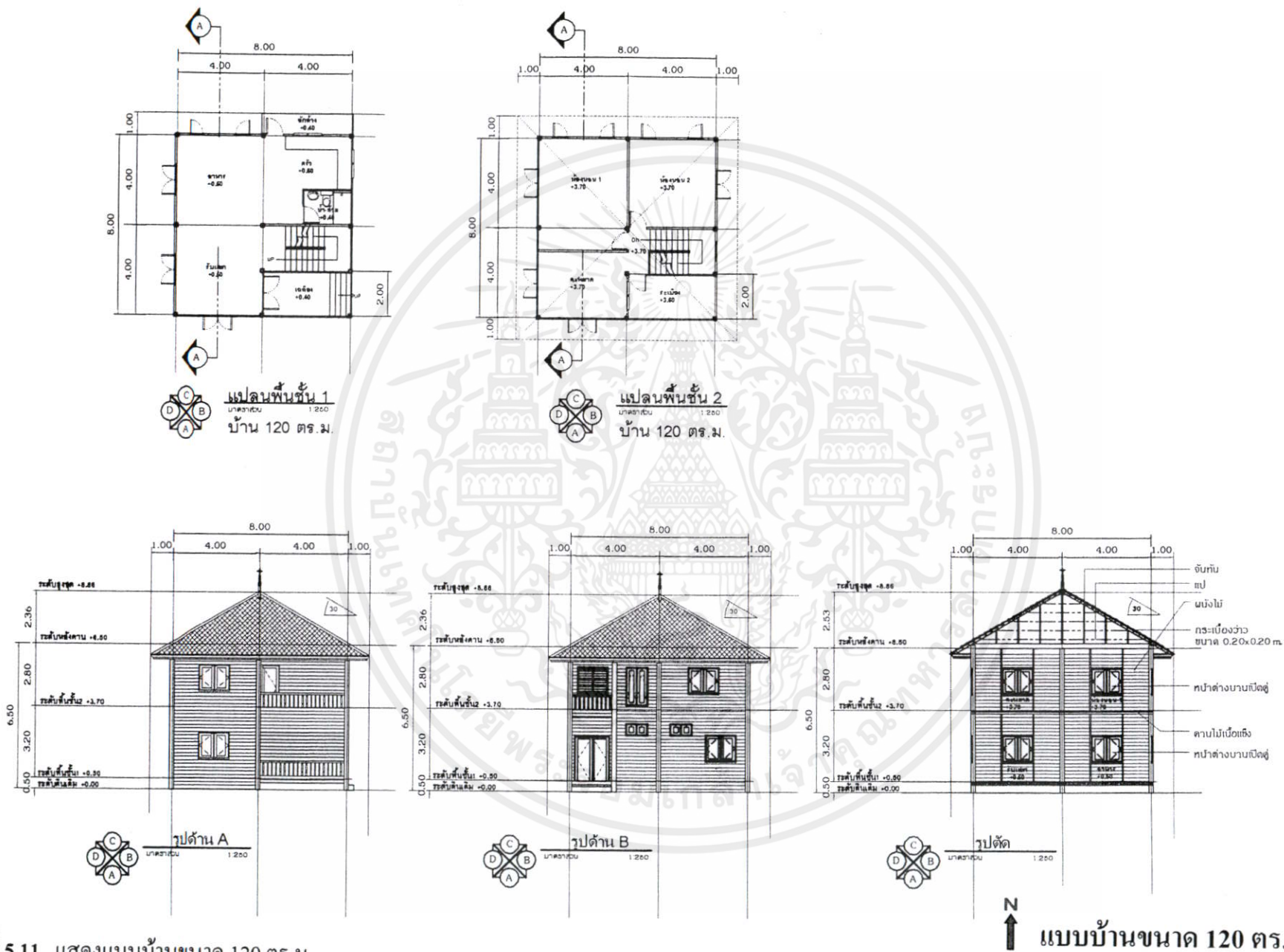
ภาพที่ 5.9 แสดงแบบบ้านขนาด 60 ตร.ม.

↑ N แบบบ้านขนาด 60 ตร.ม

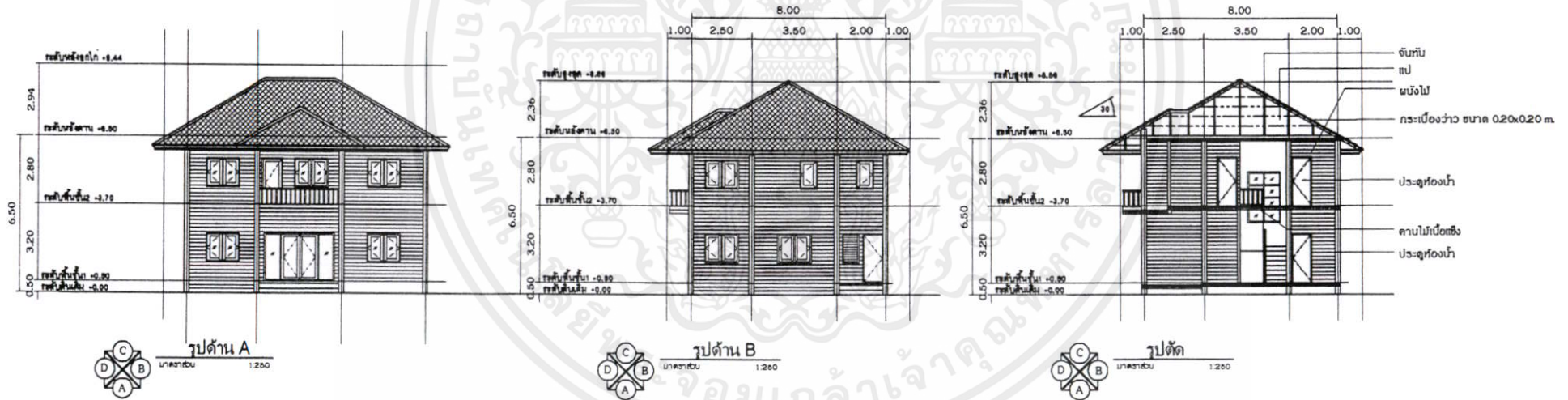
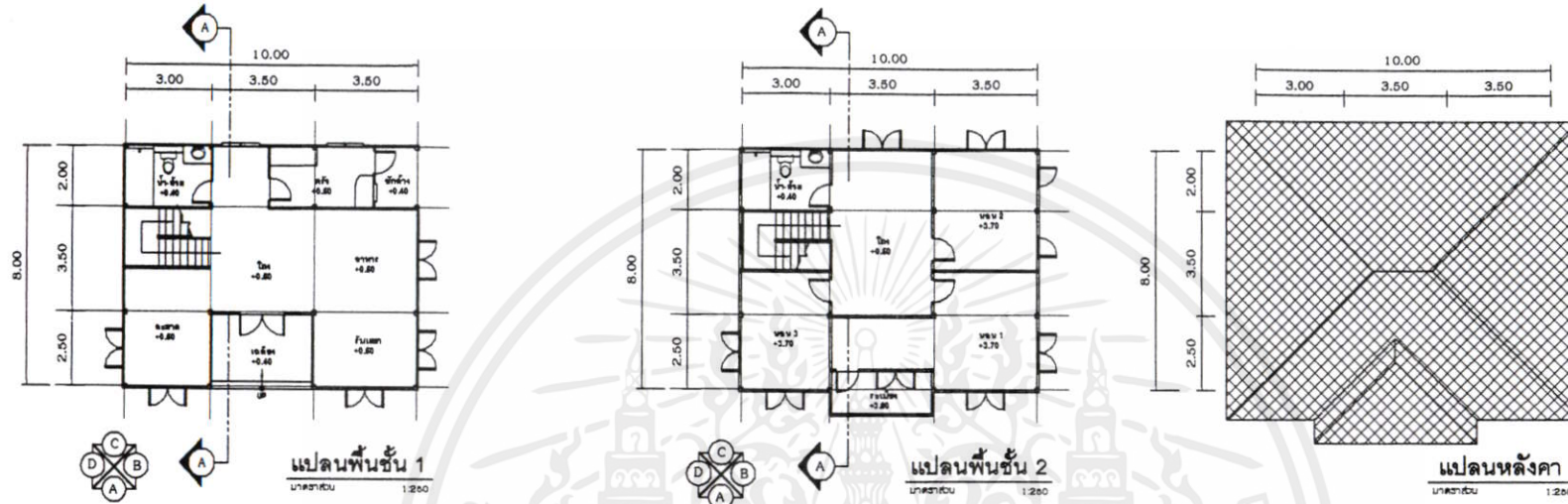
ภาพที่ 5.10 แสดงแบบบ้านขนาด 90 ตร.ม.

↑ N
แบบบ้านขนาด 90 ตร.ม.

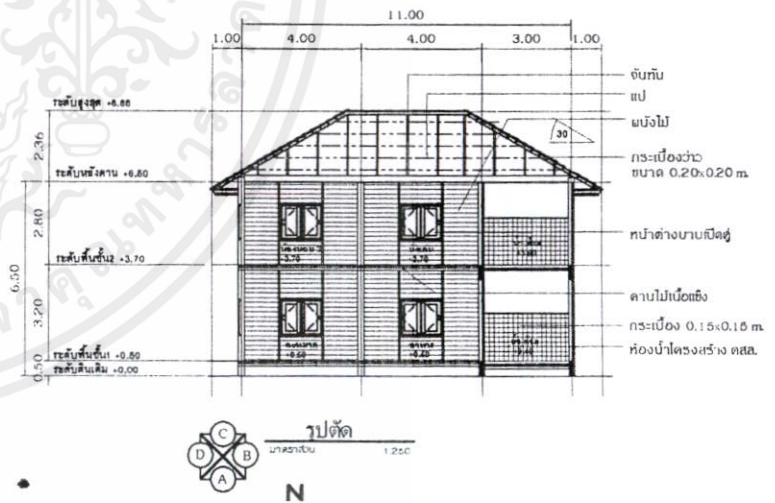
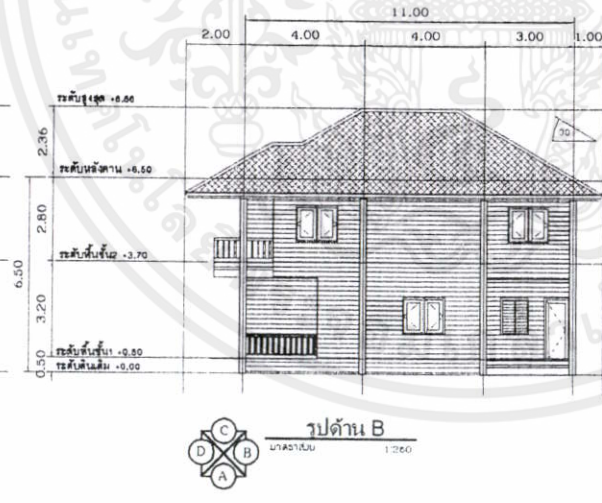
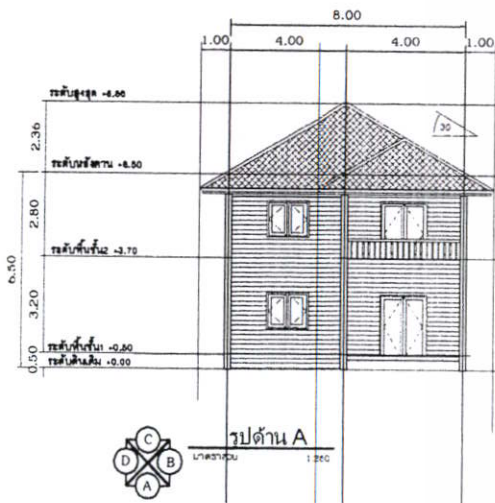
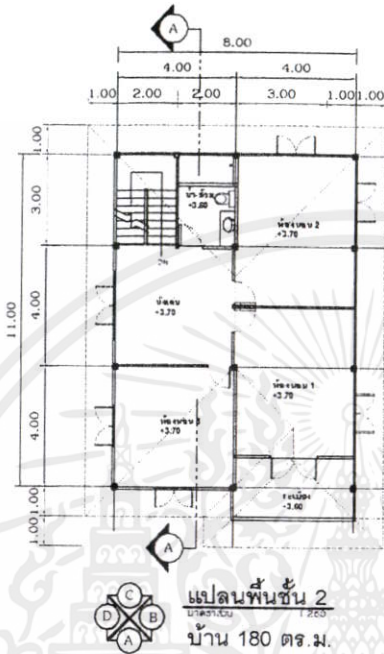
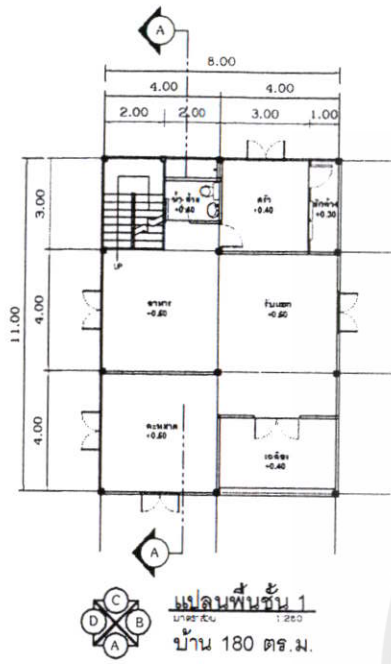
ภาพที่ 5.11 แสดงแบบบ้านขนาด 120 ตร.ม.

N ↑ แบบบ้านขนาด 120 ตร.ม.

ภาพที่ 5.12 แสดงแบบบ้านขนาด 150 ตร.ม.

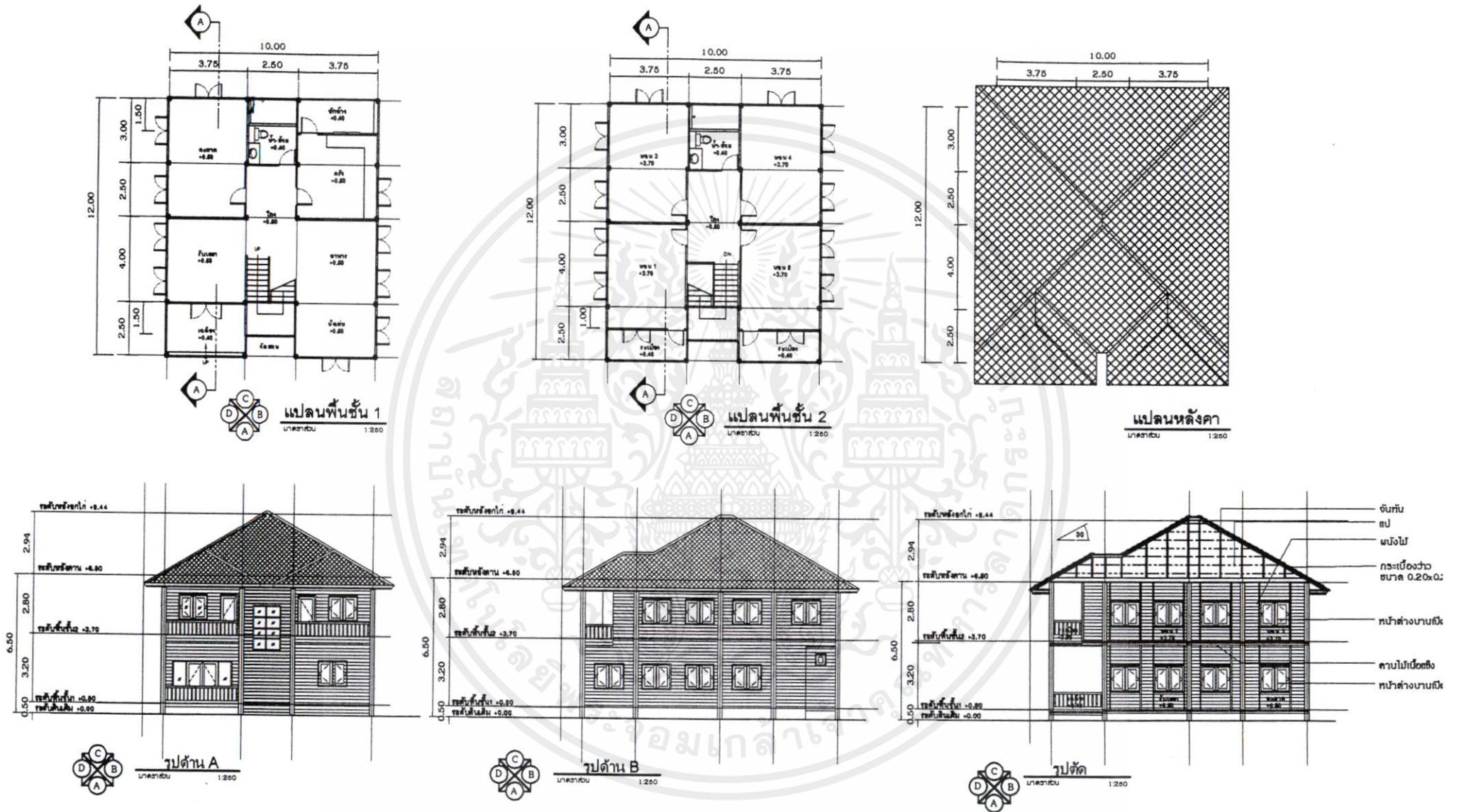
N ↑
แบบบ้านขนาด 150 ตร.ม.

ภาพที่ 5.13 แสดงแบบบ้านขนาด 180 ตร.ม.

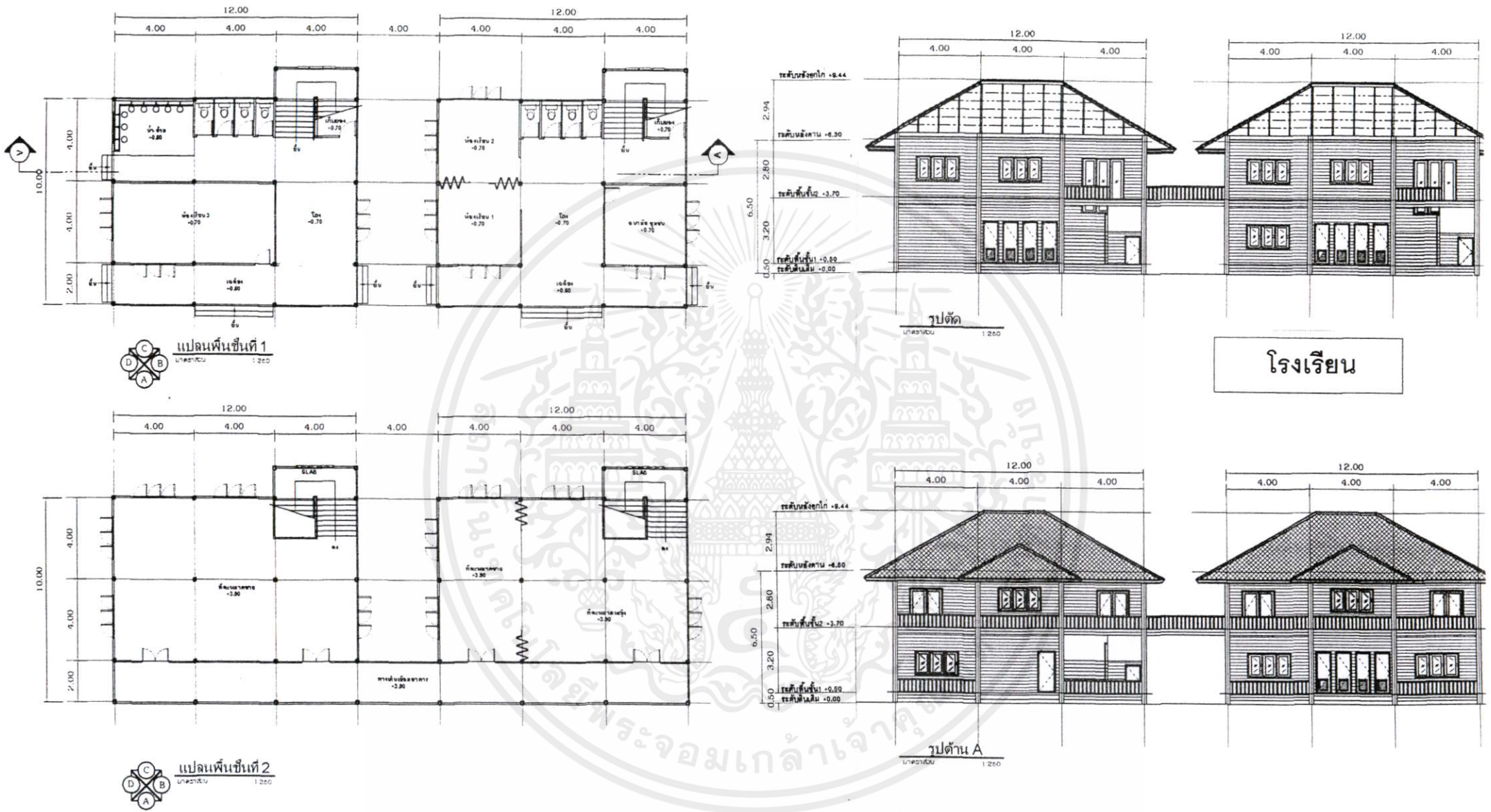

แบบบ้านขนาด 180 ตร.ม.

ภาพที่ 5.14 แสดงแบบบ้านขนาด 210 ตร.ม.

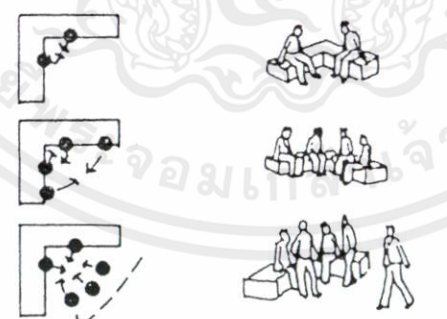
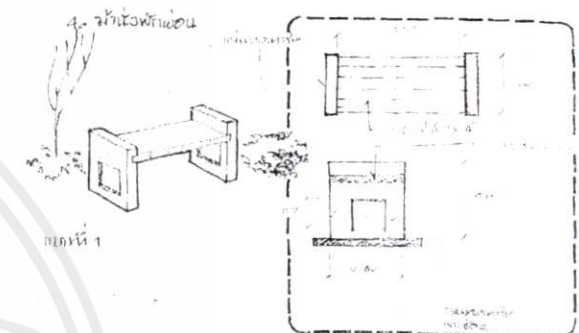
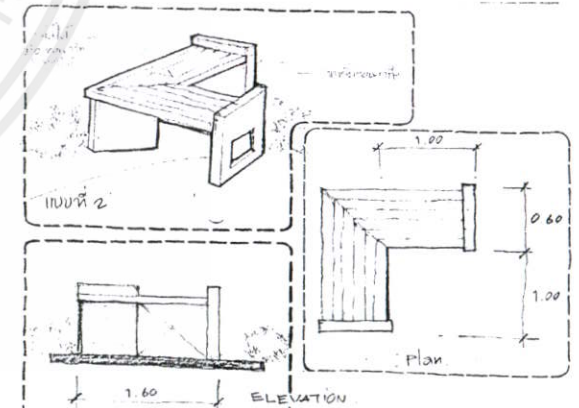
N ↑
แบบบ้านขนาด 210 ตร.ม.

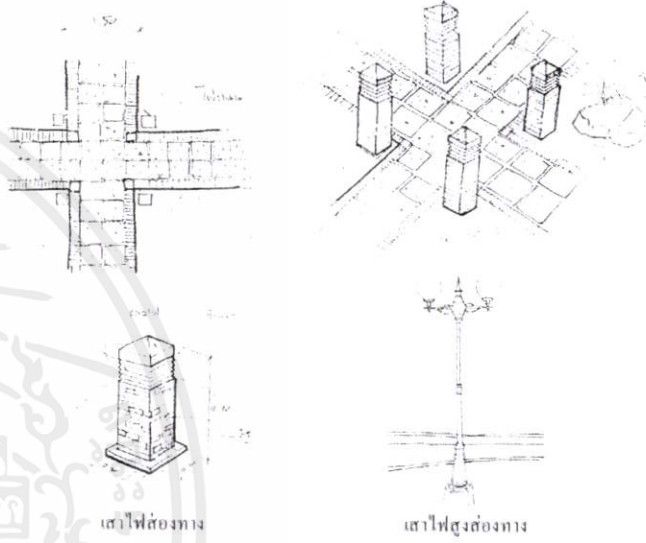

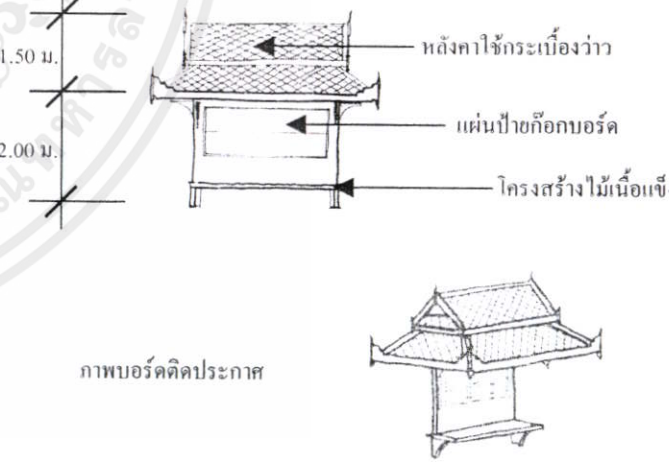
ภาพที่ 5.15 แสดงแบบโรงเรียนสอนศาสนา

N ↑ แบบโรงเรียนสอนศาสนา

ตารางที่ 5.1 แสดงแนวคิดในการออกแบบม้านั่ง

ประเภท	สภาพปัจจุบัน	แนวความคิดในการออกแบบ	แนวทางในการปรับปรุง
ม้านั่ง	<p>ปัจจุบันภายในชุมชนไม่มีพื้นที่ส่วนกลางสำหรับพักผ่อน อาศัยตามทางเดินและชานบ้านบางส่วน นั่งพักคุยเล่นกัน</p>	<p>แบบที่ 1 Straight Slabs : แบบ Slab ตรงสามารถนั่งได้ตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไปที่ต่างคนต่างนั่ง และแบบ 2 คน สนทนากัน และแบบนั่ง - ยืนเป็นกลุ่มสนทนา</p> <p>แบบที่ 2 Multiple Comer Units : แบบหลายมุม เป็นแบบมุม และมุมตรง ผสมผสานกันเป็นจังหวะ จึงสามารถบริการผู้คนที่หลากหลายกิจกรรม</p> 	 <p>บริเวณทางเดินฝั่งใหม่ จัดให้มีม้านั่งเป็นจุด โดยส่วนใหญ่จะอยู่ที่ส่วนพักผ่อน 3 จุดของชุมชนเพื่อสำหรับนั่งพักผ่อน กิจกรรมต่างๆ ในลานเอนกประสงค์ออกแบบให้ใช้วัสดุธรรมชาติเพื่อความกลมกลืน</p>

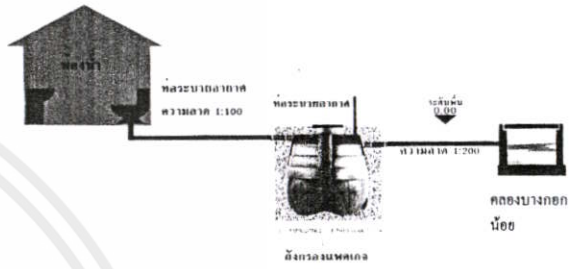

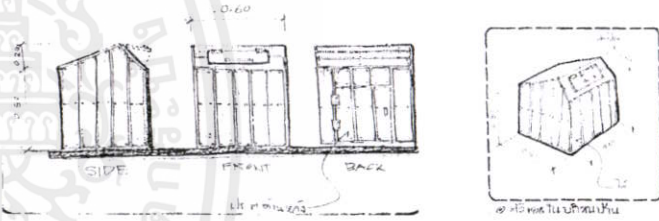
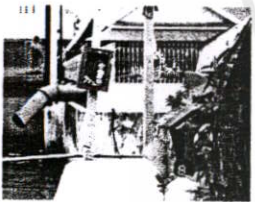

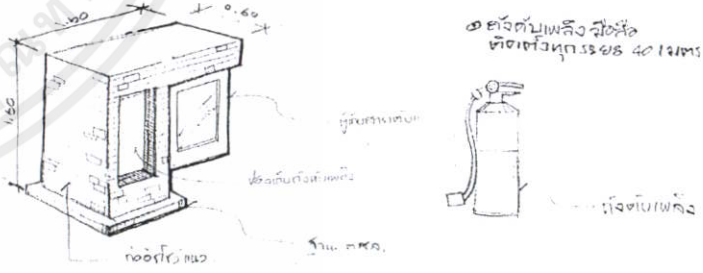
ตารางที่ 5.2 แสดงแนวคิดในการออกแบบแสงสว่างในชุมชน , บอร์ดติดประกาศ

ประเภท	สภาพปัจจุบัน	แนวความคิดในการออกแบบ	แนวทางในการปรับปรุง
แสงสว่างในชุมชน	 <p>ปัจจุบันเป็นไฟฟ้าของหลวง</p>	<p>ไฟส่องสว่างบริเวณทางเดินมีรูปแบบกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม จัดวางตลอดแนวทางเดิน เว้นห่างพอให้แสงสว่างไม่ขาดช่วงสลับด้วยเสาไฟสูง เพื่อให้แสงสว่างบริเวณกว้าง</p>	 <p>เสาไฟส่องทาง</p> <p>เสาไฟสูงส่องทาง</p>
บอร์ดติดประกาศ	 <p>ปัจจุบันติดตามผนังบ้านหลังที่อยู่บริเวณทางเดิน</p>	<p>บริเวณลานอเนกประสงค์เป็นศูนย์รวมของชุมชน เป็นตำแหน่งที่เหมาะสมกับการวางบอร์ดติดประกาศ คำนึงถึงการมองเห็น มีรูปแบบสวยงาม และมีความกลมกลืนกับบริเวณโดยรอบ</p>	 <p>หลังคาใช้กระเบื้องว่าว</p> <p>แผ่นป้ายถือบอร์ด</p> <p>โครงสร้างไม้เนื้อแข็ง</p> <p>ภาพบอร์ดติดประกาศ</p>

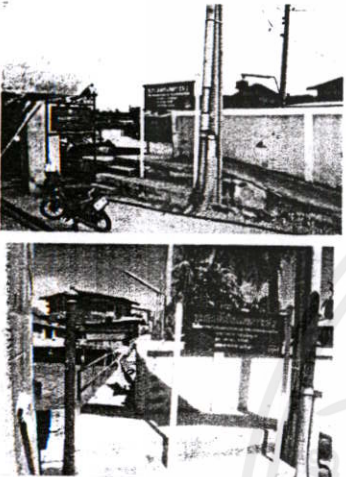
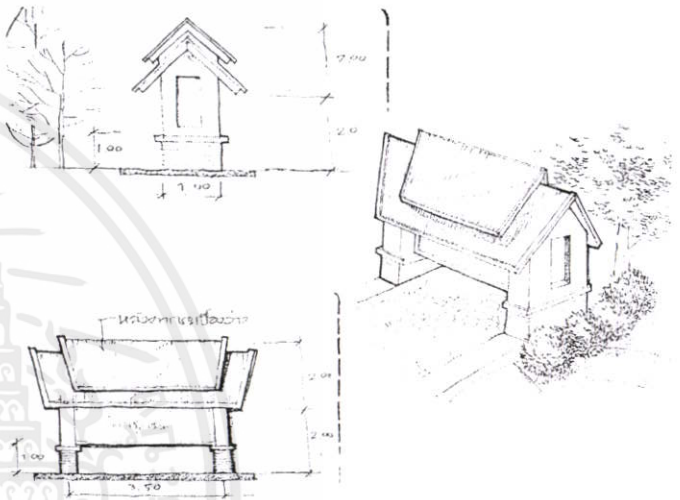
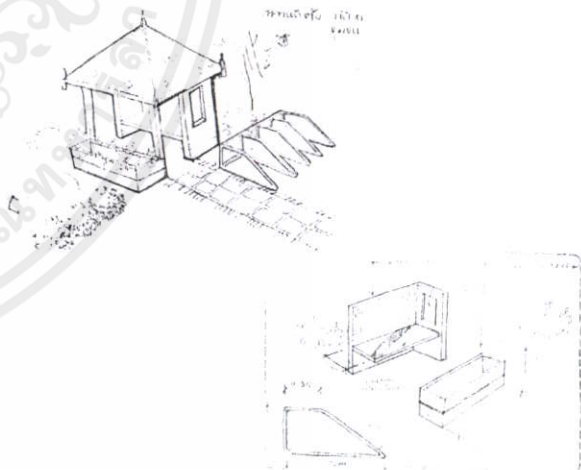
ตารางที่ 5.3 แสดงแนวคิดในการออกแบบสะพานข้ามร่องน้ำ ทำเทียบเรือ ศาลาริมน้ำ

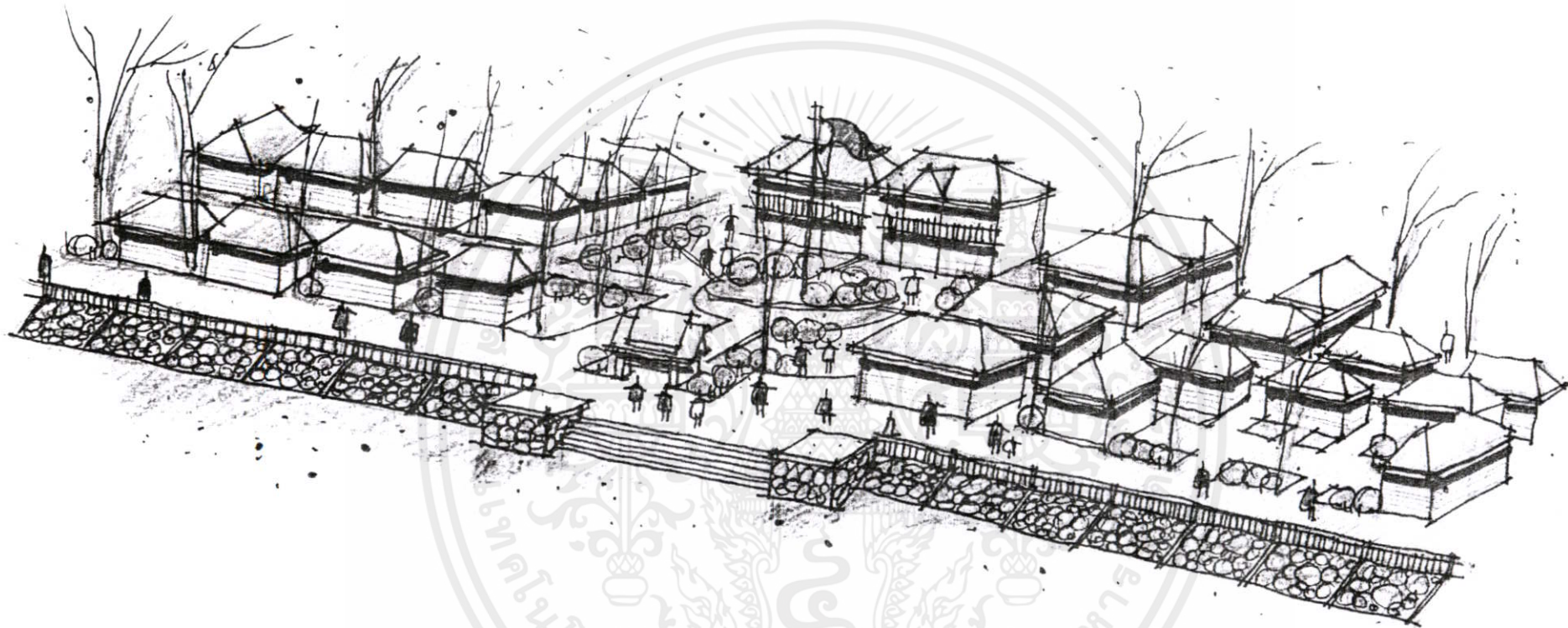
ประเภท	สภาพปัจจุบัน	แนวความคิดในการออกแบบ	แนวทางในการปรับปรุง
สะพานข้ามร่องน้ำ	 <p>ปัจจุบันเป็นสะพานไม้พาด</p>	<p>เนื่องจากทางเข้าชุมชนด้านสะพานอรุณอมรินทร์มีทางเข้าออกของเรือพระราชพิธีเพื่อผ่านไปยังโรงเก็บเรือด้านหลังชุมชน ซึ่งปกติแล้วทางเข้าดังกล่าวเป็นสะพานไม้พาดธรรมดาเวลาใช้งานก็จะลากไปอีกฝั่งหนึ่ง ทำให้ยุ่งยากในการลากเพื่อสลับให้คนเดิน</p> <p>ในการออกแบบคำนึงถึงการผ่อนแรงโดยใช้รอกดึงสะพานไม้ที่มีน้ำหนักเบา และสอดคล้องกับรูปแบบของชุมชนที่มีบ้านพักอาศัยส่วนใหญ่เป็นไม้</p>	
ทำเทียบเรือ ศาลาริมน้ำ		<p>รูปแบบของศาลาสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมโดยรอบ</p>	 <p>รูปแบบของศาลาสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมโดยรอบ</p>

ตารางที่ 5.4 แสดงแนวคิดในการออกแบบระบบบำบัดน้ำเสีย ถังขยะ ระบบดับเพลิง

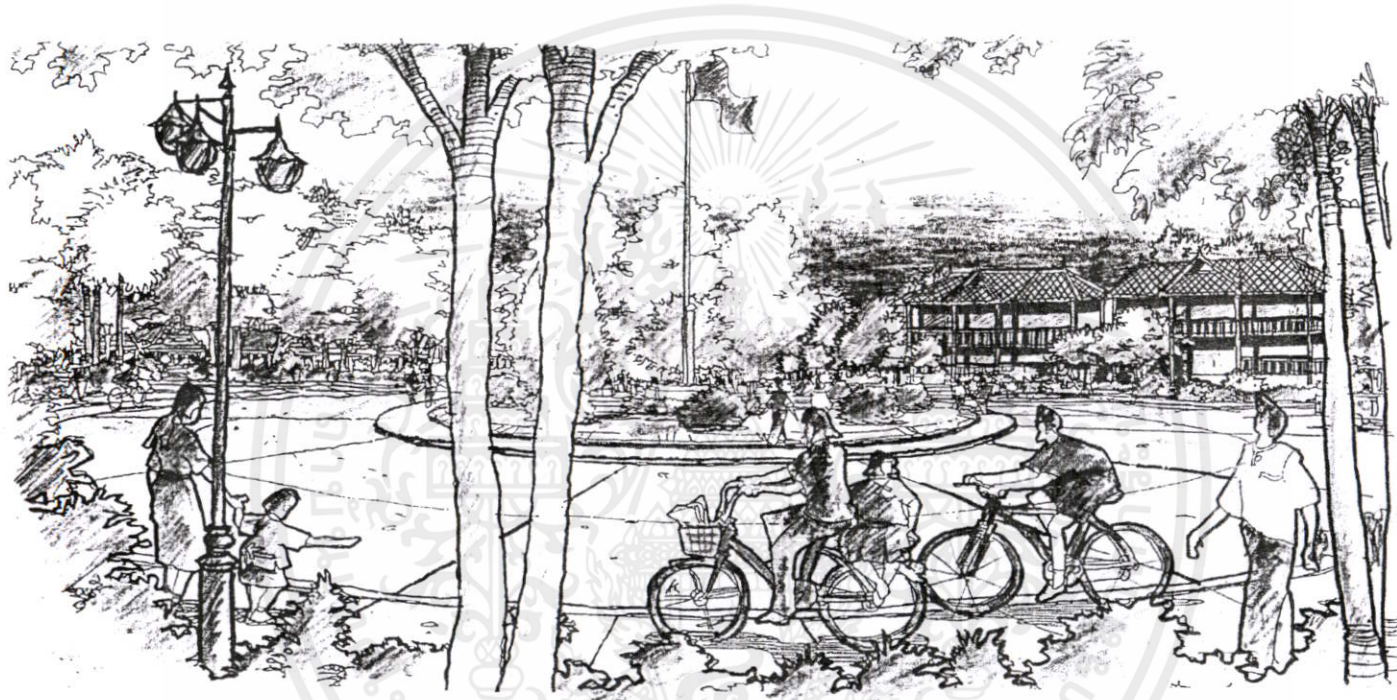
ประเภท	สภาพปัจจุบัน	แนวความคิดในการออกแบบ	แนวทางในการปรับปรุง
ระบบบำบัดน้ำเสีย		<p>เลือกใช้ถังบำบัดสำเร็จรูปก่อนการระบายน้ำลงคลอง โดยเลือกใช้ให้มีขนาดที่เหมาะสมกับจำนวนผู้ใช้</p>	
ถังขยะ		<p>เน้นการใช้วัสดุธรรมชาติ ตัวถังขยะเป็นไม้ด้านบนเป็นช่องทิ้งขยะด้านหลังมีช่องเก็บขยะ วางไว้ทุกระยะ 10 เมตร จุดๆละ 2 ใบ แยกขยะเปียกขยะแห้ง จะมีเรือทางเขตมาเก็บทุกวัน</p>	
ระบบดับเพลิง	 <p>ถังดับเพลิงมือถือ</p> <p>หัวจ่ายน้ำดับเพลิง</p>	<p>ออกแบบให้มีตู้เก็บสายดับเพลิงตามจุดที่มีหัวจ่ายน้ำดับเพลิง คำนึงถึงรูปแบบความสวยงาม และความสะดวกในการใช้งานจริง ซึ่งจะมีสายพร้อมใช้อีกทั้งยังมีถังดับเพลิงมือถือติดตั้งทุกระยะ 40 เมตร เพื่อสะดวกในการใช้ดับเพลิงเบื้องต้น</p>	

ตารางที่ 5.5 แสดงแนวคิดในการออกแบบป้ายชุมชน ป้อมยาม

ประเภท	สภาพปัจจุบัน	แนวความคิดในการออกแบบ	แนวทางในการปรับปรุง
ป้ายชุมชน	 <p>ปัจจุบันเป็นป้ายของหลวงซึ่งติดตั้งบริเวณปากทาง</p>	<p>มีรูปแบบที่กลมกลืนกับพื้นที่ และสามารถมองเห็นชัดเจนด้วยตาเปล่าจากเรือที่สัญจรไปมา</p>	
ป้อมยาม	<p>ปัจจุบันภายในชุมชนยังไม่มีป้อม</p>	<p>การออกแบบจึงคำนึงถึงจุดการเข้าถึงในชุมชนตามจุดต่างๆควรมีป้อมยาม จึงออกแบบป้อมยามโดยตัวป้อมใช้วัสดุอิฐเผา หลังคาใช้กระเบื้องว่าว ทำให้รูปแบบกลมกลืนกับสภาพชุมชน ทั้งยังมีสถานที่สำหรับจอดรถจักรยานเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ชาวชุมชน</p>	

ภาพที่ 5.17 แสดงทัศนียภาพชุมชนสันติชนสงเคราะห์

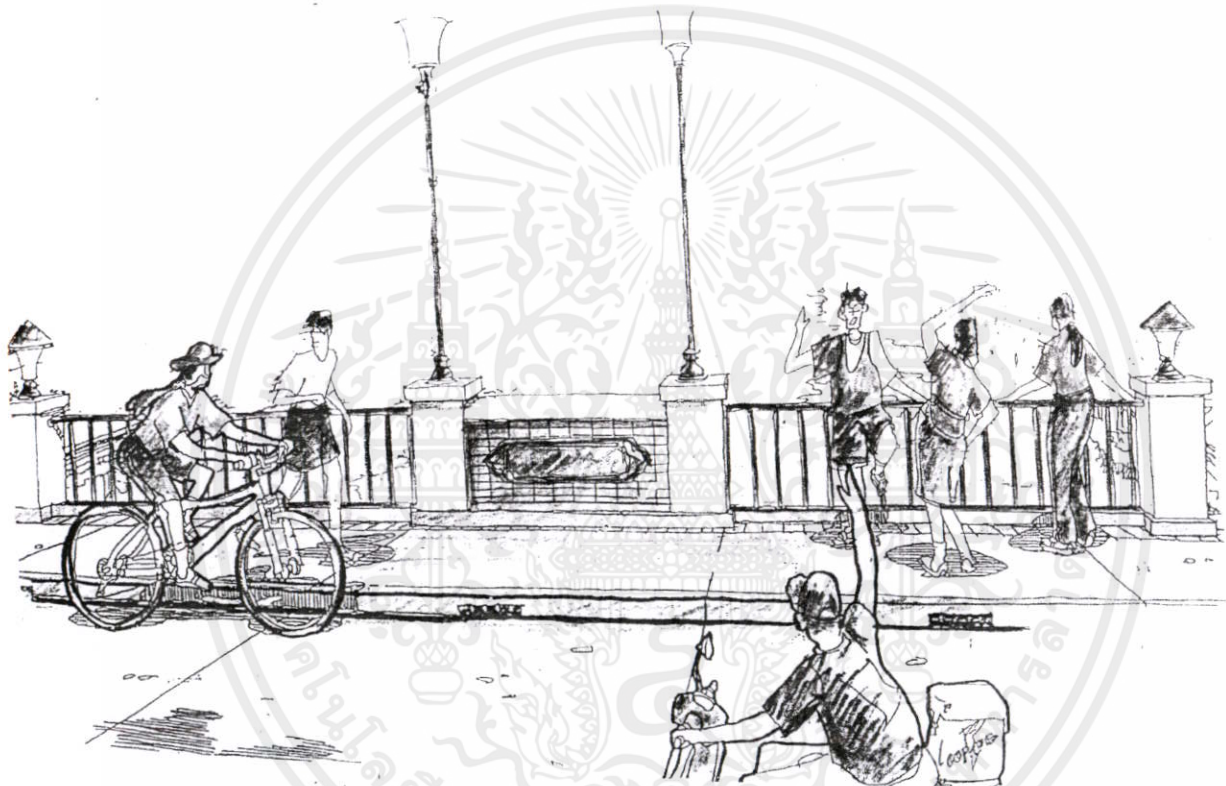
© ทัศนียภาพบริเวณ CENTER ของชุมชนสันติชนสงเคราะห์

ภาพที่ 5.18 แสดงทัศนียภาพบริเวณศูนย์กลางชุมชนสันติชนสงเคราะห์

๑ ทศนิยมภาพทางเดินเท้าในชุมชนสันติชนสงเคราะห์

ภาพที่ 5.19 แสดงทัศนียภาพทางเดินเท้าในชุมชนสันติชนสงเคราะห์

๑ ทรรศนียภาพบริเวณริมคลองบางกอกน้อย

ภาพที่ 5.20 แสดงทัศนียภาพบริเวณริมคลองบางกอกน้อย

การนำเสนอวิธีดำเนินการ

เนื่องด้วยลักษณะโครงการมีผู้อยู่อาศัยเดิมอยู่กันอย่างหนาแน่น เพื่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้อยู่อาศัยในชุมชนน้อยที่สุด จึงจัดลำดับการดำเนินการก่อนและหลังดังต่อไปนี้

1. จัดทำเขื่อนกั้นน้ำรอบบริเวณโครงการยาวประมาณ 800 เมตร ใช้ระยะเวลาดำเนินการ 6 เดือน
2. จัดการรื้อย้ายออกเป็น 5 โชน โดยแบ่งตามความยาวของชุมชน โชนละประมาณ 500 เมตร

2.1 การแบ่งโชน

1. โชนที่ 1 มีครัวเรือนพักอาศัยเดิมอยู่ประมาณ 25 หลังคาเรือน
2. โชนที่ 2 มีครัวเรือนพักอาศัยเดิมอยู่ประมาณ 25 หลังคาเรือน
3. โชนที่ 3 เป็นส่วนพักผ่อนของชุมชน มีครัวเรือนพักอาศัยเดิมอยู่ประมาณ 25 หลังคาเรือน
4. โชนที่ 4 มีครัวเรือนพักอาศัยเดิมอยู่ประมาณ 25 หลังคาเรือน
5. โชนที่ 5 มีครัวเรือนพักอาศัยเดิมอยู่ประมาณ 25 หลังคาเรือน

2.2 วิธีการรื้อย้าย

รื้อย้ายและปลูกสร้างใหม่เป็นโชนๆ เริ่มตั้งแต่โชนที่ 1 จนถึงโชนที่ 5 การเริ่มจากหลังก่อนจะทำให้คนในชุมชนเดือดร้อนน้อยที่สุด โดยใช้แนวทางที่รื้อและทำให้เสร็จเรียบร้อยภายในระยะเวลาโชนละ 4 เดือน 5 โชน ใช้ระยะเวลา 20 เดือน และเพื่อกำหนดให้การรื้อและสร้างใหม่รวดเร็วมีแนวทางดังต่อไปนี้

- ใช้วิธีถมทรายแทนการถมดิน เพราะไม่มีทางรถเข้ามาดำเนินการถมที่
- เมื่อสร้างเขื่อนได้ระดับหนึ่ง เช่นความยาวประมาณ 300 เมตร ก็เริ่มรื้อย้ายโชน 1 เลย ไม่ต้องรอให้เขื่อนเสร็จเรียบร้อย
- การย้ายและสร้างใหม่แต่ละโชน ใช้เวลาไม่เกิน 4 เดือน เพื่อให้เกิดผลกระทบต่อคนในชุมชนน้อยที่สุด
- ผู้อยู่อาศัยในชุมชนที่ถูกรื้อย้ายเป็นโชนๆ ให้เงินชดเชยในการหาที่พักชั่วคราวครอบครัวละ 3,000 บาท/เดือน รวม 4 เดือน เท่ากับ 12,000 บาท/ครัวเรือน และข้าวของที่ไม่สำคัญให้วิธีนำไปฝากกับบ้านข้างเคียงที่ยังไม่ได้รื้อ และเมื่อดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ย้ายกลับเข้ามาเหมือนเดิม ใช้วิธีแบบนี้จนกว่าจะดำเนินการเสร็จสิ้น เพราะจะทำให้เกิดผลกระทบต่อคนในชุมชนน้อยที่สุด ระยะเวลาสั้นที่สุด และใช้งบประมาณน้อยที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- สาธารณูปโภคและสาธารณูปการดำเนินการเป็นโซนๆ แต่ในส่วนที่เป็นการทำให้สมบูรณ์แบบให้ทำภายหลังจากการก่อสร้างครบทุกโซน เช่น โรงเรียน สวน ภูมิทัศน์
- ระบบการก่อสร้างควรเป็นระบบที่สามารถสร้างเสร็จโดยรวดเร็ว ในระยะเวลาที่กำหนด

การนำเสนองบประมาณในการดำเนินโครงการ

1. ก่อสร้างเขื่อน ค.ส.ล.ยาว 800 ม. @ 80,000 บาท/ม.	เป็นเงิน 64,000,000 บาท
2. ถมทรายจำนวน 96,000 ลบ.ม. @ 500 บาท/ลบ.ม.	เป็นเงิน 48,000,000 บาท
3. ค่าก่อสร้างอาคาร 125 หลังคาเรือน @ 600,000 บาท/หลัง	เป็นเงิน 75,000,000 บาท
4. ค่าก่อสร้างส่วนกลางชุมชน	เป็นเงิน 24,000,000 บาท
- โรงเรียนสอนศาสนา	5,000,000 บาท
- สวนสาธารณะ	2,000,000 บาท
- ลานกีฬา	2,000,000 บาท
- จัดตกแต่งภูมิทัศน์	5,000,000 บาท
- สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ	10,000,000 บาท
5. ค่าเช่าที่พักชั่วคราว 125 หลังคาเรือน @ 12,000 บาท/หลัง	เป็นเงิน 1,500,000 บาท
6. งบประมาณในการบริหารจัดการโครงการ 5% ของโครงการ	เป็นเงิน 11,000,000 บาท
รวมงบประมาณ	เป็นเงิน 223,500,000 บาท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาเรื่อง “ การพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนสันติชนสงเคราะห์ ” ทำให้ทราบถึงสภาพแวดล้อมของชุมชน ปัญหาและความต้องการของคนในชุมชนเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย ผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรจะมีผู้ที่สนใจศึกษาต่อ ผู้วิจัยขอเสนอหัวข้อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้คือ

1. การเลือกใช้วัสดุและเทคนิคการก่อสร้างที่เหมาะสมกับชุมชนสันติชนสงเคราะห์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม

กองพัฒนาระบบระบายน้ำ สำนักการระบายน้ำ. 2539 "แผนปฏิบัติการการป้องกันและแก้ไข
ปัญหาน้ำท่วมกรุงเทพมหานคร" กรุงเทพฯ .

ชมชื่น จันทรมบูรณ , 2538 "การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับชุมชนแออัดริมคลองใน
กรุงเทพมหานคร".วิทยานิพนธ์การวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต,สาขาการวางแผน
ภาคและเมือง บัณฑิตวิทยาลัย , จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณวัฒน์ ทองสว่าง , 2541 "ที่อยู่อาศัยบริเวณแนวคันกันน้ำของกรุงเทพมหานคร ริมแม่น้ำเจ้าพระยา
ฝั่งธนบุรี : การศึกษาผลกระทบและแนวทางแก้ไขปัญหา" วิทยานิพนธ์เคหพัฒนศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาวิชาเคหการ บัณฑิตวิทยาลัย,จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เด่น วาลิกศิริ , 2527 สถาปัตยกรรมพันธุ์ใหม่. กรุงเทพฯ : คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศิลปากร.

ตริงใจ บุรณสมภพ , 2521 การออกแบบสถาปัตยกรรมเมืองร้อนในประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2.
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พระนคร.

ทวิวงศ์ ศรีบุรี, 2538 "คู่มือและโปรแกรมคำนวณขนาดพื้นที่ชะลอน้ำ (ร่าง)" กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัย
สภาพแวดล้อมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญเยี่ยม เหลาสะอาด, 2533 "ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนแออัดกับการพัฒนาเมืองในเขตพื้นที่
ชั้นกลางกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาเขตชานานาวา สาทร และบางคอแหลม" วิทยานิพนธ์
สถาปัตยกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนภาคและเมือง บัณฑิตวิทยาลัย,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บัณฑิต จุลาสัย , 2540 บ้านไทย : หนังสือชุด คลื่นความคิด. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มุสดี ทิพทัส , 2538 เกณฑ์ในการออกแบบสถาปัตยกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

มุสดี ทิพทัส , 2530 หลักเบื้องต้นในการจัดองค์ประกอบในงานสถาปัตยกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 1.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

พัทยา สายหู , 2540 กลไกของสังคม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไพโรจน์ แสงจันทร์ , 2536 สถาปัตยกรรมบ้านพักอาศัย. ภาคพัฒนาตำราและเอกสารวิชาการ
หน่วยศึกษานิเทศก์ : กรมการฝึกหัดครู.

ไม่ระบุชื่อ, 2528 การจัดทำรายละเอียดโครงการเพื่อการออกแบบสถาปัตยกรรม.
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- วิมลสิทธิ์ หรยางกูร , 2537 พฤติกรรมมนุษย์กับสภาพแวดล้อม มूलฐานทางพฤติกรรมเพื่อการ
ออกแบบและวางแผน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรสิทธิ์ วชิรขจร , 2542 รวมบทความทางวิชาการการพัฒนาสังคม. กรุงเทพฯ : คณะพัฒนาสังคม
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- โสภาคย์ ผาสุนิรันต์ , 2537 การออกแบบสภาพแวดล้อมในชุมชน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
ประกายพริก.
- อรศิริ ปาณินท์ , 2538 มนุษย์กับการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 1. ปทุมธานี :
มหาวิทยาลัยรังสิต.
- อินทิรา ยมภาค , 2530 การศึกษาประวัติศาสตร์ และสถาปัตยกรรมของวัด สมัย ร.1-3 ย่าน
คลองบางกอกน้อย : การเก็บข้อมูลเพื่อการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม. กรุงเทพฯ :
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Ittelson, William and Others ,1974 An Introduction to Environmental Psychology, Holt,
Reinhard and Winstion, N.Y.
- Lynch Kevin, 1973 Site Planning, The M.I.T. ; Press, Cambridge.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประกาศบัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
เรื่อง ผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม ขอประกาศรายชื่อหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ หลักสูตรครุศาสตร์ อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม ที่ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการดังนี้

ได้รับอนุมัติเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2543

นายพนพล สุนทรวิเศษ รหัสประจำตัว 42064029 ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "รูปแบบที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับชุมชนสันติชนสงเคราะห์ (THE HOUSING MODEL FOR SANTICHONSONGKOH COMMUNITY)" โดยมี อาจารย์สุรศักดิ์ กิ่งขาว เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ดร.มาลัย จีรวรรณเกษตร์ เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม

ทั้งนี้ให้นักศึกษาค้นคว้าและเขียนวิทยานิพนธ์ โดยปรึกษากับอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ให้เสร็จสิ้นภายในเวลาที่กำหนดในระเบียบของบัณฑิตวิทยาลัย

ประกาศ ณ วันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2544

(รศ.ดร.บุญวัฒน์ อัครชู)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการเรียนการสอน ไม่ควรเอาไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ฉบับคืบบัณฑิตวิทยาลัย

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำสั่งคณะกรรมการอุดมศึกษา
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ที่ ๑๕๕/๒๕๔๓

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการพิจารณาหัวข้อ
และเค้าโครงวิทยานิพนธ์ของ นายนพดล สุนทรวิเศษ

เพื่อให้การเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ของ นายนพดล สุนทรวิเศษ เป็นด้วยความเรียบร้อย
และมีประสิทธิภาพ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อควบคุมและพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์
ดังต่อไปนี้

- 1. คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

อาจารย์สุรศักดิ์	กังขาว	ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์
ดร.มาลัย	จิรวัดมนเกษตร์	ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม
- 2. คณะกรรมการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์

อาจารย์สมพล	ดำรงเสถียร	ประธานกรรมการ
อาจารย์สุทัศน์	จุฬามานี	กรรมการ
ดร.ผดุงชัย	ภูพัฒน์	กรรมการ
อาจารย์สุรศักดิ์	กังขาว	กรรมการ
ดร.มาลัย	จิรวัดมนเกษตร์	กรรมการ

สั่ง ณ วันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๓

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการ (รองศาสตราจารย์ รวีวรรณ ชินะตระกูล) ชนด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าคุณบดีสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

๑๒
๑๕ ๕ ๔๓
๑๗
๑๗ ๕ ๔๓

ที่ ทม 1504/ 1178

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

/๖ มีนาคม 2544

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้กับนักศึกษา

เรียน ประธานชุมชนสันติชนสงเคราะห์

ด้วยนายพนตล สุนทรวิเศษ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม มีความประสงค์จะขอสัมภาษณ์ลูกบ้านของท่าน เรื่อง "รูปแบบที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับชุมชนสันติชนสงเคราะห์" เพื่อประกอบการจัดเตรียมเค้าโครงวิทยานิพนธ์ เรื่อง "รูปแบบที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับชุมชนสันติชนสงเคราะห์"

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ให้กับนักศึกษาดังกล่าว และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารราชการ ใช้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ จะไม่รับผิดชอบต่อข้อมูลที่ผิดพลาด และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โทร: 7373000 ต่อ 3692

โทรสาร 3269040

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม หน่วยบัณฑิตศึกษา งานบริการการศึกษา สจล. โทร. 3692
ที่ ทม 1504/ 5954 วันที่ 25 ธันวาคม 2543

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน ดร.ผดุงชัย ภูพัฒน์

ด้วย นายนพดล สุนทรวิเศษ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาสถาปัตยกรรม จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "รูปแบบที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับชุมชนสันติสงเคราะห์"

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัยเกี่ยวกับแบบสอบถาม ดังที่แนบมาพร้อมนี้ ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใดซึ่งผลการตรวจของท่านจะช่วยให้การเก็บรวบรวมข้อมูลของ นายนพดล สุนทรวิเศษ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น พร้อมกันนี้ได้แนบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ทม 1504/ 5954

คณะครู ศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

25 ธันวาคม 2543

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผศ.สมศรี ทองชั้น

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายนพดล สุนทรวิเศษ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาสถาปัตยกรรม จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "รูปแบบที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับชุมชนสันติชนสงเคราะห์"

คณะครูศาสตร์อุตสาหกรรม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว เป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัยเกี่ยวกับแบบสอบถาม ดังที่แนบมาพร้อมนี้ ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใดซึ่งผลการตรวจของท่านจะช่วยให้การเก็บรวบรวมข้อมูลของ นายนพดล สุนทรวิเศษ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณ เป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้า ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 3271199, 7373000 ต่อ 3692

โทรสาร.3269040

สิงหาคม 26 ๕๓ ๖๖

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม หน่วยบัณฑิตศึกษา งานบริการการศึกษา สจล. โทร. 3692
ที่ ทม 1504/ 5954 วันที่ ๒๕ ธันวาคม 2543

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน อาจารย์สุทัศน์ จุฬามานี

ด้วย นายนพดล สุนทรวิเศษ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาสถาปัตยกรรม จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "รูปแบบที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับชุมชนสันติสงเคราะห์"

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัยเกี่ยวกับแบบสอบถาม ดังที่แนบมาพร้อมนี้ ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใดซึ่งผลการตรวจของท่านจะช่วยให้การเก็บรวบรวมข้อมูลของ นายนพดล สุนทรวิเศษ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น พร้อมกันนี้ได้แนบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ทม 1504/ 5954

คณะครู ศาสตราจารย์ utschahakrom

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

๒๘ ธันวาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน คุณนงนาก ทิพรส

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายนพดล สุนทรวิเศษ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาสถาปัตยกรรม จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "รูปแบบที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับชุมชนสันติชนสงเคราะห์"

คณะครูศาสตราจารย์ utschahakrom พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว เป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัยเกี่ยวกับแบบสอบถาม ดังที่แนบมาพร้อมนี้ ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใดซึ่งผลการตรวจของท่านจะช่วยให้การเก็บรวบรวมข้อมูลของ นายนพดล สุนทรวิเศษ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณ เป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้า ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ในวารสารใดก็ตาม ถือว่าห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
 โทร. 3271199, 7373000 ต่อ 3692

โทรสาร.3269040

ณ วันที่ ๒๖ ธ.ค. ๖๓

ที่ ทม 1504/ 5954

คณะครู ศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

๒๕ ธันวาคม 2543

เรื่อง ขอบเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน คุณทศพล จันทร์วงศ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายนพดล สุนทรวิเศษ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาสถาปัตยกรรม จะทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "รูปแบบที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับชุมชนสันติชนสงเคราะห์"

คณะครูศาสตร์อุตสาหกรรม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัยเกี่ยวกับแบบสอบถาม ดังที่แนบมาพร้อมนี้ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใดซึ่งผลการตรวจของท่านจะช่วยให้การเก็บรวบรวมข้อมูลของนายนพดล สุนทรวิเศษ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

โทร. 3271199, 7373000 ต่อ 3692 ทิ้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โทรสาร 3269040

พ.ศ. ๒๕๔๓ ๒๕ ธ.ค. ๒๕๔๓

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสังเกต ตอนที่ 1

แบบสังเกตนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “รูปแบบที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับชุมชนสันติชนสงเคราะห์” หลักสูตรครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ สาขาสถาปัตยกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

สภาพแวดล้อมของชุมชนสันติชนสงเคราะห์ด้านพฤติกรรม (ชุมชน)

1. พฤติกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชนใน 1 วัน

เช้า

บ่าย

เย็น

ค่ำ

2. กิจกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชนมีอะไรบ้าง

พักผ่อน

ละหมาดประจำวัน

งานบุญต่างๆ

งานศพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
อื่นๆ

3. การหาอาหารของคนในชุมชนส่วนใหญ่

- ซื้ออาหารสำเร็จรูปทุกมื้อ
- ซื้ออาหารสำเร็จรูป+ทำกินเอง
- ทำกินเองทุกมื้อ

4. สังคมในชุมชนเป็นสังคมแบบใด

- สังคมปิด
- สังคมเปิด

5. ลักษณะที่อยู่อาศัย

- บ้านไม้
- บ้านคอนกรีตเสริมเหล็ก

6. สภาพโดยรวมของที่อยู่อาศัย

- เก่า
- กลางเก่ากลางใหม่
- ใหม่

7. โทรศัพท์สาธารณะในชุมชน

- พอ
- ไม่พอ

8. แสงสว่างในชุมชนเพียงพอหรือไม่

- พอ
- ไม่พอ

9. ระบบระบายน้ำในชุมชน

- บำบัดก่อนทิ้งลงคลอง
- ทิ้งลงคลองเลย

สภาพแวดล้อมของชุมชนสันติชนสงเคราะห์ด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

1. ฐานะของครอบครัว

- ฐานะยากจน
- ฐานะปานกลาง
- ฐานะร่ำรวย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ระดับการศึกษา

- ไม่มีการศึกษา
- มีการศึกษาพอสมควร
- มีการศึกษาสูง

3. สารเสพติดในชุมชน

- มี
- ไม่มี

4. อาชีพส่วนใหญ่ของคนในชุมชน

- รับราชการ
- ธุรกิจส่วนตัว
- บริษัทเอกชน
- รับจ้าง
- อื่นๆ _____

5. ความเชื่อในศาสนาของชุมชน

- น้อย
- ปานกลาง
- มาก

6. โรงเรียนสอนศาสนามีลักษณะเป็นเอกลักษณ์หรือไม่

- เป็น
- ไม่เป็น

สภาพแวดล้อมของชุมชนสันติชนสงเคราะห์ทางด้านสภาพแวดล้อมกายภาพ

1. ระยะห่างของบ้านข้างเคียง

- ใกล้เกินไป
- ห่างพอสมควร
- ไกลมาก

2. ระดับพื้นดินในปัจจุบัน

- ต่ำกว่าพื้นบ้าน 1.00 ม.
- ต่ำกว่าพื้นบ้าน 2.00 ม.
- ต่ำกว่าพื้นบ้าน 3.00 ม.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ระดับน้ำในคลองปัจจุบัน
 - ท่วมทุกวัน
 - ท่วมบางวัน
 - ท่วมในหน้าน้ำท่วม
4. ขนาดของทางสัญจรภายในชุมชน
 - กว้าง 1.00 ม.
 - กว้าง 1.50 ม.
 - กว้าง 2.00 ม.
5. ที่ทิ้งขยะในชุมชน
 - ที่ทิ้งรวม
 - ต่างคนต่างทิ้ง
 - อื่นๆ _____
6. ระบบป้องกันน้ำท่วมของชุมชนในปัจจุบัน
 - มีแล้ว
 - ยังไม่มี
 - อื่นๆ _____
7. แนวเขื่อนกั้นน้ำในปัจจุบัน
 - บ้านอยู่หลังเขื่อน
 - บ้านอยู่หน้าเขื่อน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสอบถาม

รูปแบบที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับชุมชนสันติชนสงเคราะห์

แบบสอบถามเพื่อศึกษา " รูปแบบที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับชุมชนสันติชนสงเคราะห์ " ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สาขาสถาปัตยกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ ชาย หญิง
2. ศาสนา
 - พุทธ
 - คริสต์
 - อิสลาม
 - อื่นๆ _____
3. จำนวนครัวเรือนที่อยู่ในหลังคาเรือน
 - 1 ครัวเรือน
 - 2 ครัวเรือน
 - มากกว่า 2 ขึ้นไป
4. จำนวนสมาชิกทั้งหมดในครัวเรือน _____ คน ชาย _____ คน หญิง _____ คน
 - จำนวนสมาชิกที่ยังอยู่ในวัยเรียน _____ คน
 - จำนวนสมาชิกที่ทำงาน _____ คน
 - จำนวนสมาชิกที่ไม่ได้ทำงาน _____ คน
5. อายุของสมาชิกในครัวเรือน
 - ต่ำกว่า 20 ปี _____ คน
 - 20-45 ปี _____ คน
 - 46-60 ปี _____ คน
 - มากกว่า 60 ปี _____ คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. การศึกษาขั้นสูงสุดของสมาชิกในครัวเรือน

- จบชั้นประถมศึกษา _____ คน
- จบชั้นมัธยมศึกษา _____ คน
- จบสายอาชีพ (ปวช.,ปวส.) _____ คน
- จบปริญญาตรี หรือสูงกว่า _____ คน

7. อาชีพหลักของหัวหน้าครอบครัว () อาชีพรอง ()

(ตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ)

- รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ
- ประกอบธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย
- ลูกจ้างบริษัทเอกชน
- รับจ้าง
- อื่นๆ โปรดระบุ _____

8. ลักษณะของการใช้ที่อยู่อาศัย

- เป็นที่พักอาศัย
- นอกเหนือจากการเป็นที่พักอาศัย โปรดระบุ _____

9. การเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย

- เป็นเจ้าของโดยตรง
- เป็นเจ้าของบ้าน แต่ที่เช่า
- เป็นบ้านเช่า
- อื่นๆ โปรดระบุ _____

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการอยู่อาศัยทางด้านพฤติกรรม

1. ปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องนอนมีหรือไม่

มี (ถ้ามีตอบข้อ 1.1)

ไม่มี

1.1 เนื่องจากเหตุใด

จำนวนห้อง

ขนาดห้อง

ไม่แยกเป็นสัดส่วน

อื่นๆ _____

2. ปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องรับแขก หรือห้องนั่งเล่นมีหรือไม่

มี (ถ้ามีตอบข้อ 2.1)

ไม่มี

2.1 เนื่องจากเหตุใด

จำนวนแขกที่มา

ขนาดห้อง

ไม่แยกเป็นสัดส่วน

อื่นๆ _____

3. ปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องครัวมีหรือไม่

มี (ถ้ามีตอบข้อ 3.1)

ไม่มี

3.1 เนื่องจากเหตุใด

ขนาดห้อง

ไม่แยกเป็นสัดส่วน

อื่นๆ _____

ความต้องการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยทางด้านพฤติกรรม

1. ท่านต้องการห้องนอนที่แยกเป็นสัดส่วนหรือไม่

ต้องการ

ไม่ต้องการ

2. ท่านต้องการห้องรับแขก หรือห้องนั่งเล่นที่แยกเป็นสัดส่วนหรือไม่

ต้องการ

ไม่ต้องการ

3. ท่านต้องการห้องครัวที่แยกเป็นสัดส่วนหรือไม่

ต้องการ

ไม่ต้องการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. ปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องรับประทานอาหาร
อาหารมีหรือไม่

มี (ถ้ามีตอบข้อ 4.1)

ไม่มี

4.1 เนื่องจากเหตุใด

ขนาดห้อง

ไม่แยกเป็นสัดส่วน

อื่นๆ _____

5. ปัญหาที่เกิดจากการใช้ห้องน้ำมีหรือไม่

มี (ถ้ามีตอบข้อ 5.1)

ไม่มี

5.1 เนื่องจากเหตุใด

จำนวนห้อง

ขนาดห้อง

อื่นๆ _____

6. ปัญหาที่เกิดจากความสัมพันธ์ของพื้นที่
ใช้สอยมีหรือไม่

มี (ถ้ามีตอบข้อ 6.1)

ไม่มี

6.1 เนื่องจากเหตุใด

โปรดระบุ _____

4. ท่านต้องการห้องรับประทานอาหารที่
แยกเป็นสัดส่วนหรือไม่

ต้องการ

ไม่ต้องการ

5. ท่านมีความต้องการเกี่ยวกับห้องน้ำใน
เรื่องใด

เพิ่มจำนวน

เพิ่มขนาด

อื่นๆ _____

6. ท่านต้องการตำแหน่งของพื้นที่ใช้สอยที่
สัมพันธ์กันหรือไม่

ต้องการ

ไม่ต้องการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการอยู่อาศัยทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

1. ปัญหาทางการเงินของครอบครัวมีหรือไม่

มี (ถ้ามีตอบข้อ 1.1)

ไม่มี

1.1 เนื่องจากเหตุใด

รายได้น้อย

ใช้จ่ายมาก

มีหนี้สิน

อื่นๆ _____

2. ปัญหาทางด้านการศึกษาในครอบครัวมีหรือไม่

มี (ถ้ามีตอบข้อ 2.1)

ไม่มี

2.1 เนื่องจากเหตุใด

โปรดระบุ _____

3. ปัญหาสารเสพติดในชุมชนมีหรือไม่

มี (ถ้ามีตอบข้อ 3.1)

ไม่มี

3.1 เนื่องจากเหตุใด

สภาพชุมชนแออัด

อดอยาก

อื่นๆ _____

ความต้องการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

1. รายได้ของครอบครัวเพียงพอแล้วหรือไม่

พอ

ไม่พอ

2. ท่านมีความต้องการทางด้านการศึกษาหรือไม่

ต้องการ

ไม่ต้องการ

3. ท่านต้องการให้มีสารเสพติดในชุมชนหรือไม่

ต้องการ

ไม่ต้องการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. ปัญหาที่เกิดจากการทำงานมีหรือไม่

มี (ถ้ามีตอบข้อ 4.1)

ไม่มี

4.1 เนื่องจากเหตุใด

การเดินทาง

สถานที่ทำงานที่บ้าน

อื่นๆ _____

5. ปัญหาที่เกิดจากความเชื่อมีหรือไม่

มี (ถ้ามีตอบข้อ 5.1)

ไม่มี

5.1 เนื่องจากเหตุใด

โปรดระบุ _____

6. ปัญหาโรงเรียนสอนศาสนามีหรือไม่

มี (ถ้ามีตอบข้อ 6.1)

ไม่มี

6.1 เนื่องจากเหตุใด

ขนาดของพื้นที่ใช้สอย

ที่ตั้งของโรงเรียน

การแสดงออกทางเอกลักษณ์

อื่นๆ _____

4. ท่านต้องการห้องทำงานที่บ้านหรือไม่

ต้องการ

ไม่ต้องการ

5. ท่านต้องการให้มีความเชื่อในชุมชนหรือไม่

ต้องการ

ไม่ต้องการ

6. ท่านต้องการให้มีการปรับปรุงโรงเรียนสอนศาสนาในเรื่องใด

ขนาด

ที่ตั้ง

ลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์

อื่นๆ _____

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการอยู่อาศัยทางด้าน

สภาพแวดล้อมกายภาพ

1. ปัญหาที่เกิดจากบ้านข้างเคียงมีหรือไม่

มี (ถ้ามีตอบข้อ 1.1)

ไม่มี

1.1 เนื่องจากเหตุใด

ไม่มีความเป็นส่วนตัว

บังแสงแดด

กระแสลม

เสียงรบกวน

อื่นๆ _____

2. ปัญหาความสูงต่ำของระดับดินมีหรือไม่

มี (ถ้ามีตอบข้อ 2.1)

ไม่มี

2.1 เนื่องจากเหตุใด

ทำให้บ้านไม่แข็งแรง

ทำให้สิ้นเปลืองค่าก่อสร้าง

อื่นๆ _____

3. ปัญหาระดับน้ำในคลองมีหรือไม่

มี (ถ้ามีตอบข้อ 3.1)

ไม่มี

3.1 เนื่องจากเหตุใด

บ้านอยู่ในระดับต่ำ

บ้านอยู่นอกแนวเขื่อนกั้นน้ำ

ระดับน้ำที่สูงในหน้าน้ำ

อื่นๆ _____

ความต้องการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยทางด้านสภาพแวดล้อมกายภาพ

1. ท่านต้องการให้บ้านของท่านติดกับบ้าน

ใกล้เคียงหรือไม่

ต้องการ

ไม่ต้องการ

2. ท่านต้องการให้ดินอยู่ในระดับใด

ระดับสูงเหนือน้ำ

ระดับต่ำใต้น้ำ

3. ท่านต้องการให้มีการจัดการเรื่องระดับน้ำอย่างไร

ยกบ้านให้สูง

ย้ายแนวเขื่อน

อื่นๆ _____

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์การใช้งานเพื่อการศึกษานี้ ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. ปัญหาทางสัญญาในชุมชนมีหรือไม่

มี (ถ้ามีตอบข้อ 4.1)

ไม่มี

4.1 เนื่องจากเหตุใด

คุณภาพ

ขนาด

อื่นๆ _____

5. ปัญหาการจัดเก็บขยะมีหรือไม่

มี (ถ้ามีตอบข้อ 5.1)

ไม่มี

5.1 เนื่องจากเหตุใด

วิธีการจัดเก็บ

ความถี่ในการจัดเก็บ

อื่นๆ _____

6. ปัญหาน้ำท่วมมีหรือไม่

มี (ถ้ามีตอบข้อ 6.1)

ไม่มี

6.1 เนื่องจากเหตุใด

ฝนตกหนัก

น้ำเหนือไหลบ่า

น้ำทะเลหนุน

อื่นๆ _____

4. ท่านต้องการให้มีการปรับปรุงทางสัญจร
ในเรื่องใด

เพิ่มขนาด

ปรับปรุงคุณภาพ

อื่นๆ _____

5. ท่านต้องการให้มีการจัดการขยะในเรื่อง
ใด

วิธีการจัดเก็บ

ความถี่ในการจัดเก็บ

อื่นๆ _____

6. ท่านต้องการให้มีการป้องกันน้ำท่วมใน
ชุมชนหรือไม่

ต้องการ

ไม่ต้องการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7. ปัญหาที่เกิดจากเขื่อนป้องกันน้ำท่วมมีหรือไม่

มี (ถ้ามีตอบข้อ 7.1)

ไม่มี

7.1 เนื่องจากเหตุใด

ระดับความสูง

แนวเขื่อนกันน้ำ

อื่นๆ _____

7. ท่านต้องการให้มีการขยับแนวเขื่อนหรือไม่

ต้องการ

ไม่ต้องการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสังเกต ตอนที่2

แบบสังเกตนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง "รูปแบบที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับชุมชนสันติชนสงเคราะห์" หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สาขาสถาปัตยกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

สภาพแวดล้อมของชุมชนสันติชนสงเคราะห์ด้านพฤติกรรม (ที่อยู่อาศัย)

1. มีห้องนอนแยกเป็นสัดส่วนหรือไม่
 - มี
 - ไม่มี
2. มีห้องรับแขก/นั่งเล่นแยกเป็นสัดส่วนหรือไม่
 - มี
 - ไม่มี
3. มีห้องครัวแยกเป็นสัดส่วนหรือไม่
 - มี
 - ไม่มี
4. มีห้องรับประทานอาหารแยกเป็นสัดส่วนหรือไม่
 - มี
 - ไม่มี
5. มีห้องน้ำได้มาตรฐานหรือไม่
 - มี
 - ไม่มี
6. พื้นที่ใช้สอยสัมพันธ์กันหรือไม่
 - สัมพันธ์
 - ไม่สัมพันธ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - สกุล	นายพนพดล สุนทรวิเศษ
วัน เดือน ปี เกิด	22 กันยายน 2513
สถานที่เกิด	บางกอกน้อย กทม.
การศึกษา	ปีการศึกษา 2541 สำเร็จการศึกษา วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม จากสถาบันราชภัฏจันทรเกษม
การทำงาน	ปัจจุบันทำงาน บริษัท แฮาสิ่ง 10 สิบเอ็ด จำกัด ตำแหน่ง หัวหน้าส่วนบริษัท บริษัท นพนนท์ 1011 จำกัด ตำแหน่ง หัวหน้าส่วนบริษัท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้